

Tisdagen den 11 februari

Kl. 13.00–15.59
18.00–19.56

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 21 januari justerades.

§ 2 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 13 februari kl. 14.00*.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:305

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:305 Ersättningsjobb i Kiruna
av Mattias Karlsson i Luleå (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2020

Finansdepartementet

Lena Micko (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2019/20:307

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:307 RUT-avdragets effektivitet och fördelningseffekter

av Ulla Andersson (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020.

Prot. 2019/20:72
11 februari

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2020
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2019/20:308

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:308 Utökning av RUT-avdraget
av Tony Haddou (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 februari 2020
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2019/20:310

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:310 Kollektivtrafik och ökad jämlikhet
av Jessica Thunander (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 5 februari 2020
Infrastrukturdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2019/20:311

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:311 Bränsle- och fordonsskatter
av Kjell Jansson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2020
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:313 Effekter av höjda skatter på transporter
av Helena Bouveng (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 7 februari 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2019/20:315

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:315 Information om klimatkrisen
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 10 februari 2020

Miljödepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2019/20:73 till arbetsmarknadsutskottet

2019/20:76 till näringsutskottet

§ 5 Svar på interpellation 2019/20:254 om privatiseringar av samhällsfunktioner

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jonas Sjöstedt har frågat statsministern om han avser att verka för att det ska tillsättas en statlig haverikommission som ser över samtliga privatiserings- och marknadsexperiment av samhällsfunktioner som drivits igenom under de senaste årtiondena.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill inledningsvis säga att jag förstår delar av den problembild som interpellanten målar upp. På 1990-talet inleddes en period av avreglering, konkurrensutsättning, marknadsisering och privatisering i Sverige och i många andra länder. I vissa fall var det motiverat och har bidragit positivt vad gäller till exempel utbud och tillgänglighet, medan medborgarna i andra fall upplever att det har skett försämringar. Till exempel finns det inte en naturlig "marknad" i många delar av vårt avlånga land, och självfallet måste medborgarna kunna lita på att viktiga samhällsfunktioner finns och fungerar när de behövs, i hela landet. Regeringen bedömer att välfärden kommer att behöva tillföras stora resurser under de närmaste åren, och det ligger i allas intresse att de medel som vi gemensamt skjuter till också ger de förbättringar som behövs. Regeringen tillsatte i december en välfärdskommission som bland annat ska analysera hur välfärdens resurser används på det sätt som ger mest nytta för befolkningen.

Det är också viktigt att staten tar ansvar i rollen som reglerare. Den 1 januari förra året infördes nya tillståndskrav för verksamhet som utförs av enskilda utövare enligt LSS, socialtjänstlagen och skollagen. Med de här kraven säkerställer vi genom reglering att privata utförare inom välfärdssektorn har förutsättningar för att bedriva en verksamhet med god kvalitet.

Jonas Sjöstedt tar upp apotek, elnät, järnvägar och post i sin interpellation. Det stämmer att dessa sektorer numera är konkurrensutsatta, i vissa fall sedan många år tillbaka. Jag vill dock påpeka att staten genom sitt ägande i bolag som Apoteket, Vattenfall, SJ och Postnord fortfarande är en viktig aktör inom alla dessa områden. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera så att de åtnjuter offentligt förtroende. Bolagen i den statliga portföljen är i många fall föregångare i hållbart värdeskapande.

Anf. 2 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Häromveckan åkte jag nattåg mellan Umeå, där jag bor, och Örebro. Jag åker ganska ofta med tåg i och med att jag undviker att flyga inom Sverige. På morgonen när jag vaknade upp strax norr om Örebro gick jag och tog en kopp kaffe i restaurangvagnen och pratade med personalen på tåget. Vi var ganska överens om läget på järnvägen. De var otroligt glada över att fler och fler väljer att åka nattåg, men de tyckte att det var besvärligt med kortsiktigheten, att de inte vet hur det blir framöver och att vagnarna är så slitna att man lagar med silvertejp i stället för att köpa nytt. De skulle verkligen vilja erbjuda en ännu bättre service till dem som åker.

De hoppades på långsiktighet. I går fick de en riktig kalldusch: Linjen ska läggas ned, för den upphandlas på en marknad. Det spelar ingen roll att fler och fler åker och vill ta tåget i stället för flyget. Nu är det marknaden som gäller, och när SJ förlorar en viktig del av Norrlandstrafiken för nattågen blir det inte längre rationellt och kanske inte ekonomiskt försvarbart att driva nattåg mellan norra Sverige och Göteborg. Då kommer det inte att gå att åka mellan Göteborg och Åre för den familj som vill åka skidor, och släktingarna från Skövde kommer inte att kunna ta tåget upp till Norrbotten eller Västerbotten framöver.

Detta är ett av de många exempel – vi ser dem nästan dagligen – på hur marknaden inte förmår att sätta det allmänna bästa först. Marknaden är kortsiktig och förmår inte att tänka i långsiktiga investeringar, och det innebär att viktig service dras in för medborgare runt om i landet. Det finns ett oändligt antal exempel på detta.

Om vi håller oss till järnvägsområdet kan vi se ett sönderstyckat och uppdelat järnvägsunderhåll där olika privata utförare ska konkurrera om att utföra helt olika delar av underhållet. Med detta försvinner långsiktighet och helhetsansvar. Man har ansvar för att laga en specifik växel eller en specifik signal. Tidigare hade man ett ansvar för att se till att hela systemet fungerade och åtgärda annat som var fel när man stötte på det.

Det bristande järnvägsunderhållet är en av flera förklaringar till de omfattande förseningarna i den svenska tågtrafiken och har direkt att göra med marknadsutsättningen av järnvägsunderhållet. Frågan är: Var det egentligen så klokt att göra tågtrafiken och järnvägsunderhållet till en marknad?

Var det så klokt att göra apoteken till en marknad när det visar sig att intresset för att öppna apotek är ganska litet i stora delar av Sverige samtidigt som det är överetablering på andra håll? Men allvarigast av allt är att svårt sjuka människor får höra sig för på apotek efter apotek om man verkligen har deras medicin, för det är inte säkert att det är lönsamt att ha medicin i lager för svårt sjuka människor. Det är väl ändå detta vi har apoteken för i första hand – att se till att människor får tillgång till sin medicin?

I en del av Sverige har vi haft privata utförare av ambulansservice som valt att lägga ned sin verksamhet från ena dagen till den andra. Ambulansservice! Det var inte lönsamt längre.

Vi har en avreglerad elmarknad där privata företag skulle öka konkurrensen och sänka priserna. Men de har monopol på elnäten och höjde priserna i stället, och vanligt folk får betala på sina elräkningar. Den här politiken har väldigt lite stöd.

Nyligen hade man en folkomröstning i Helsingborg om att sälja ut Öresundskraft, det kommunala kraftbolaget. Helsingborgarna röstade nej. 96 procent av dem röstade nej. De röstade nej för att de inte vill ha dyrare elräkningar, för att de vill kunna ta klimatansvar och för att de vill kunna ha demokratiskt inflytande.

Det har blivit dags att ompröva marknadsfundamentalismen och avregleringarna. Ärligt talat, fru talman: Jag förstår inte argumenten mot att göra en ordentlig utvärdering, att se vad som gick fel och att göra det bättre.

Anf. 3 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det går naturligtvis att vara överens om väldigt mycket när det gäller grunderna för dessa privatiseringar. Jonas Sjöstedt tar upp till exempel apoteken och en del av avregleringen på tågsidan. Om detta var vi överens när det var uppe i denna riksdag. Vi både uttryckte det och röstade mot förslagen. Det gjorde vi av flera av de skäl som Jonas Sjöstedt tar upp. I grund och botten handlar det om att tillhandahålla tjänster och produkter för alla medborgare.

Det finns och har funnits en övertro, framför allt på högersidan i denna riksdag, om att det kommer att bli mycket bättre bara det är privat och man leker marknad. Sanningen att säga kanske det är så i vissa delar av landet.

I vilket köpcentrum som helst i Stockholms innerstad finns det numera flera olika apotek. Men om ingen känner ansvar för att tillhandahålla alla de mediciner som medborgarna behöver är det bara en valfrihet på ytan.

På samma sätt kan man säga om flera av avregleringarna. Det grundläggande problemet är ju, precis som jag också uttrycker i interpellationssvaret, att vårt land ser väldigt olika ut.

Ta Västerbotten, det län där jag och Jonas Sjöstedt har verkat tillsammans ganska länge. Där har vi en kommun med 40 procent av invånarna och ett stort antal kommuner med mellan 2 500 och 4 000–5 000 invånare. Det är klart att förutsättningarna är olika, och därmed är etableringsviljan hos privata aktörer väldigt olika. I Umeå är det säkert ett antal som gärna vill etablera sig. Inåt landet är det inga alls.

Oavsett vilket och oavsett hur det gått till – den kritik som vi haft och tillsammans uttryckt i denna kammare finns ju i protokollet – är vi nu i ett läge där vi har att hantera den verklighet vi har. Då får vi utifrån det via regleringar och förbättringar se till att vi ändå kan garantera dessa tjänster för våra medborgare.

Det finns dock en skillnad mellan mig och Jonas Sjöstedt. Lika lite som jag delar högerns tilltro till att privatiseringar alltid är bäst, lika lite tror jag att det alltid är bäst att staten sköter saker och ting och att marknaden inte kan sköta vissa saker. Jag tror att man i grund och botten behöver vara pragmatisk i det läge där vi är.

Ta tågtrafiken, som Jonas Sjöstedt pratar om. Jag var ju ordförande i riksdagens trafikutskott när den diskussionen fördes, och jag var lika kritisk till hur avregleringen skulle skötas. Men nu är den här, och jag måste säga att den utveckling vi sett – att allt fler vill åka tåg och skicka sitt gods med tåg – är i grund och botten positiv. Men det är klart att många av de problem som vi har på tågtrafikens område har att göra med att man någonstans i mitten av 80-talet bestämde sig för att det inte längre var värt eller lönsamt att investera i spår i vårt land. Det i sin tur har såklart både slitit på spåren och gjort att vi inte längre kan möta den mycket kraftfulla efterfrågan som våra medborgare och våra företag har på järnvägstrafiken.

Vad kan man då göra? Jo, man kan göra som den här regeringen har gjort: öka investeringarna i tåg, vilja bygga nya stambanor och öka investeringarna i underhållet så att vi faktiskt – och det borde glädja även Jonas Sjöstedt – har högre punktlighet nu jämfört med för fem år sedan. Det är bra. Det räcker inte, men det är bra. Vi kan också se till att samlas kring finansieringen av nya stambanor i vårt land så att både människor och gods kan komma fram, oavsett vilket bolag de väljer att åka med på dessa spår.

Visst finns det problem med privatiseringarna, men där ligger inte hela utmaningen.

Anf. 4 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Man kan sammanfatta näringsministerns svar så här: Jaha, det här var ju tråkigt, men vi har nog inte tänkt göra något åt det.

Ni vill inte ens ta reda på hur det gick, ännu mindre föreslå några förändringar framöver för att se till att denna verksamhet fungerar. Jag menar att det inte räcker.

Det går självklart att öka det gemensamma ansvaret om man vill göra det. I Hamburg har man återtagit elnätet. I Chile har man tagit bort vinstintresset ur skolan. I Storbritannien har man tagit tillbaka delar av järn-

vägsservicen därför att det fungerar bättre om man vill att servicen ska fungera för vanligt folk. Men i Sverige vill regeringen inte ens ha en kommission som går igenom vad som gick fel för att se om det kan göras bättre.

Fru talman! Detta är särskilt allvarligt inom delar av välfärden. Sverige är unikt i fråga om möjligheten för enstaka vårdgivare och enstaka skolägare att starta verksamheter och stoppa skattebetalarnas pengar direkt i egen ficka. Det har mycket stora konsekvenser för det svenska utbildningssystemet, för sjukvården och för äldreomsorgen.

Vi är ett land där skolor kan gå i konkurs och lägga ned från en dag till en annan och sedan bara vältra över ansvaret på kommunerna.

Vi är ett land där privata utförare i äldreomsorgen har satt i system att underbemanna avdelningarna för de dementa så att undersköterskor och biträden får springa snabbare, allt för att berika sig själva. Man låter personal och våra äldre betala priset för ens egen girighet.

Vi ser hur privatiseringen och vinstintresset i sjukvården leder till dramatiska kostnadsökningar, till exempel i Stockholms läns landsting. Sveriges enda privata utförare av förlossningsvård, BB Sophia, gick i konkurs – eller man gick inte i konkurs, men man valde att upphöra med verksamheten för att den inte var lönsam nog. Därmed fördjupades bristen på platser i förlossningsvården i Stockholm.

I Västerbotten, som ministern nämnde, ser vi hur de privata utförarna väljer att lägga sig i kustlandet, där människor bor. Landstinget måste sedan betala för alla och försöker dra in ambulanser och hälsocentraler i inlandet, där människor har långt till sjukvård.

Människor i hela landet har rätt att förvänta sig fungerande kommunikationer, sjukvård, skola, äldreomsorg och andra saker. Är det så att vinstjakt står i vägen för det, då måste man göra något åt det. Bara det faktum att miljarder försvinner av pengar som skulle gå till undersköterskor och lärare och i stället hamnar i fickorna hos olika riskkapitalbolag och kortsiktiga intressenter gör att vi går miste om massor av personal som skulle kunna ta hand om elever och hjälpa dem med matteuppgifter de inte förstår eller ha tid att gå ut med de äldre på äldreboendet. I stället bara rinner pengarna iväg, och ojämlikheten ökar.

Alltmer blir det de enskildas ansvar att se till att just deras barn får gå i en bra skola eftersom alla skolor inte är bra och att just deras mamma klarar sig på äldreboendet och slipper det där riktigt dåliga boendet – i stället för att det är ett gemensamt ansvar.

Vad blir då regeringens svar? Jo, regeringens svar blir att utfärda ett löfte om att inte göra något åt det här under hela mandatperioden, att inte lägga fram några förslag som gör något åt det här. Ena stunden kan man rasa mot vinstjakten i skolan, mot hur de privata aktörerna betar sig när de är oseriösa och mot att pengarna försvinner. I nästa stund har man i praktiken skrivit ett avtal där man frånsagt sig varje möjlighet att Sverige liksom de flesta andra länder ska se till att kvalitet och omsorg om skattebetalarnas pengar går före kortsiktig vinstjakt i välfärden.

Anf. 5 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Nu står vänsterpartiledaren i talarstolen och försöker låta radikal, väl medveten om att det han föreslår är en kommission.

Kommissioner är på modet just nu. Bara det senaste året har ett antal av riksdagens partier föreslagit kommissioner för allt från det vi hör nu om

privatisering av marknader till skenande kostnader för hyrpersonal, Gui Minhui, en sanningskommission för samerna, en bokris Kommission, en kommission för Transportstyrelsen och så vidare.

Det är klart att om man tror att det är det som åstadkommer förändringar, ja, då är det lätt att vidta den typen av åtgärder. Men för regeringen räcker det inte att bara gå igenom detta, för det har gått igenom. Vi känner väl till en del av dessa brister. Regeringens sätt att hantera det är att på område efter område se till att förändra.

Ta några av de exempel som Jonas Sjöstedt tar upp.

Elnätet är ett. Vi har förändrat regleringen där. Det är hundratusentals hushåll som kommer att få lägre elnätskostnader därför att regeringen har sett till att dra ned taken för bolagens agerande.

Det är samma sak med tågspåren. Vi har ökat investeringarna i järnvägsunderhållet. Vi vill bygga nya stambanor för att se till att tågen kommer både fram och i tid och även möter den mycket positiva efterfrågan som finns hos svenska folket av flera olika skäl.

Inom välfärden har vi genomfört ett antal förändringar. Jag har både i min tidigare roll som skolminister och i opposition här i riksdagen framhållit det orimliga i att man så lättvindigt kunde få tillstånd att bedriva skola och sedan, precis som Jonas Sjöstedt beskriver, när det inte är lönsamt bara lägga ned och vältra över ansvaret på det offentliga. Vi ställer nu krav på vem som får starta skola.

Vi gjorde också, och det är Jonas Sjöstedt väl medveten om, ett försök att förändra dessa regler under förra mandatperioden. Anledningen till att det inte sker mer där är ju att de partier i denna riksdag som Jonas Sjöstedt nu samarbetar med, M och KD och Sverigedemokraterna, i allt väsentligt säger nej till alla skärpningar trots att de uppenbart behövs. Att det inte görs ytterligare välbehövliga förändringar, till exempel när det gäller skolsystemet, beror inte på att regeringen inte vill göra dem. Det beror på att det inte finns majoritet för det i Sveriges riksdag – och det i sin tur beror på valresultatet, Jonas Sjöstedt.

Under förra mandatperioden gjorde vi ett försök tillsammans, men i dessa tider när man har nya kompisar är det kanske inget man vill kännas vid. Det är bättre att låta radikal men i praktiken ändå vara medveten om att det som kommer att lösa detta inte är ytterligare en kommission utan en annan majoritet i Sveriges riksdag. För det behöver vi ett nytt valresultat, fru talman.

Sedan, fru talman, delar jag inte Jonas Sjöstedts bild av att alla privatiseringar alltid är av ondo eller fel. Det finns också områden där det faktiskt har varit en naturlig utveckling. Ta till exempel telekomsektorn, där det fungerar. Jag har oerhört svårt att se att vi hade kunnat ha kvar den reglerade och monopoliserade situation som vi hade dessförinnan.

Men som socialdemokrat och näringsminister tror jag att det vi gör och det vi ska göra är att steg för steg ta oss an de brister och problem som uppenbarligen finns, inte minst ojämnheten över landet. Det Jonas Sjöstedt pratar om, nämligen att vi som samhälle ska garantera den typ av service och tjänster som våra medborgare behöver för att kunna leva ett gott liv, är vi helt överens om. Att det inte är så till fullo i hela vårt land är vi också överens om, och det ska vi förändra steg för steg.

Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Den som inte lär av tidigare misstag är dömd att göra om dem igen och igen. Så är det också med denna regering. Lagen om valfrihet användes inom Arbetsförmedlingen för systemet med så kallade etableringslotsar. Hur gick det? Det ledde till organiserad kriminalitet och mutbrott. När det förekom försök till IS-rekrytering inom denna verksamhet upphörde den, och Arbetsförmedlingen slutade ha etableringslotsar.

Vad gör regeringen? Man går fram med lagen om valfrihet för att privatisera stora delar av Arbetsförmedlingens egentliga verksamhet, och man fajtas och är upprörd för att man inte får använda ett system som redan misslyckats. Man har hamnat till höger om både Moderaterna och Kristdemokraterna i sin iver att slå sönder Arbetsförmedlingens verksamhet och privatisera den. Det säger något om vår tid, fru talman, när vi har en socialdemokratisk regering som hamnar till höger om Moderaterna i frågor om privatisering.

Så en kommission kanske inte är så dumt för att lära av tidigare misstag. Men vi har naturligtvis förslagen också. Det handlar om att faktiskt ta bort vinstjakten i välfärden och inte, som regeringen gjort, lova att *inte* ta bort vinstjakten i välfärden de här åren.

Det handlar om att sluta stycka sönder järnvägsunderhållet och ha en sammanhållen gemensam organisation, något som regeringen förhalade de år då vi förhandlade med dem under förra mandatperioden. Vi har ett förslag om att se till att Statens järnvägar både har förtur på spåren och trafikeringsplikt över hela Sverige så att vi har en järnväg för folks skull, inte för privata företags skull. Detta står inte i motsatsställning till att även kunna ha kompletterande aktörer.

Vi har förslagen som skulle se till att det fanns mediciner i hela landet.

Men som med mycket annat handlar det om retoriken. Det är när det är valrörelse som Socialdemokraterna talar mot privatiseringar. Men man vill inte ens gå igenom de tidigare misstag man själv har gjort för att kunna rätta till dem i framtiden. Det skulle vi i Vänsterpartiet gärna se att man gjorde.

Anf. 7 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Skillnaden mellan oss, Jonas Sjöstedt, är att vi socialdemokrater ser det valresultat vi har och vet vilken riksdag vi har. För oss är det alltid viktigt att vi kan ta steg framåt även när vi måste kompromissa med andra partier. Och kompromisser kommer att krävas av alla partier. När man inte upp till 50 procent i denna riksdag, vilket det var länge sedan någon gjorde – det var Socialdemokraterna 1968 – krävs det att man samarbetar med andra för att kunna ta steg framåt och ta sig an dessa brister.

Man kan också nöja sig med att, som Vänsterpartiet ofta gör, ställa sig med ett plakat vid sidan om och säga: Vi har rätt i allt, och vi har en börs som är helt outtömlig. Men i verkligheten måste man, Jonas Sjöstedt, ändå hantera de politiska realiteterna, nämligen hur denna riksdag ser ut. Det är den som sätter stopp för en reglering av vinstjakten, som vi talade om. Det gjorde den förra mandatperioden, när vi gjorde ett försök tillsammans, och det gör den under denna mandatperiod.

Om du kan övertyga dina nya kompisar i Moderaterna och Kristdemokraterna om att göra denna förändring kan jag lova dig att vi gemensamt kommer att åstadkomma detta. Någonting gör dock att jag ändå tvivlar.

Men jag gör ett försök om du vill åstadkomma något praktiskt och inte bara låta radikal, Jonas Sjöstedt.

Till slut, fru talman, kan jag konstatera att jag genom åren har haft en hel del med Jonas Sjöstedt att göra. Vi hade en period när vi debatterade och diskuterade en hel del EU-frågor. På den tiden var Jonas Sjöstedt både EU- och EMU-motståndare, och jag var förespråkare för båda. Vi kan väl säga att det kanske blev fifty-fifty; jag hade kanske fel om EMU och Jonas Sjöstedt om EU. Där har vi kanske bytt uppfattningar.

Nu ska Jonas Sjöstedt sluta. Han ska flytta till enpartistaten Vietnam, och jag läste i medierna att han verkar vara inne på att starta en privat kaféverksamhet där. Jag önskar honom all lycka med detta och tackar också för de här åren. Även om vi inte alltid varit överens har det aldrig funnits något tvivel om vad Jonas Sjöstedt vill, och han har alltid velat väl för landet, för Umeå och naturligtvis för sitt eget parti. Stort tack för de här åren, Jonas Sjöstedt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2019/20:288 om tillståndsprocesser

Anf. 8 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Eric Palmqvist har frågat mig hur arbetet med att förenkla och förkorta tillståndsprocesserna för gruv- och mineralnäringen i enlighet med riksdagens tillkännagivande fortlöper samt om regeringen arbetar brett med tillståndsfrågorna så att förutsättningarna för övrig industri också adresseras som en konsekvens av tillkännagivandet.

Svensk gruv- och mineralnäring har stor betydelse för Sverige som land, men även i det regionala och lokala perspektivet samt faktiskt dessutom utanför Sveriges gränser. Det handlar om arbetstillfällen, välfärd och utveckling av ny teknik för en grön omställning samt om att ta hänsyn som tillförsäkrar en god och hälsosam miljö nationellt och globalt.

Sveriges råvaruresurser ska nyttjas mer effektivt och hållbart. Prövningsprocesser och regelverk behöver ses över så att hänsyn tas till både samhällsnytta och lokal miljöpåverkan när ett projekt provas.

Det finns ett behov av att säkerställa mer effektiva och förutsebara tillståndsprocesser. I prövningen av ett projekt är det viktigt att bättre hänsyn tas till både projektets lokala miljöpåverkan och dess samhällsnytta, att en större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar kan komma hela landet till del samt att man säkrar att oseriösa aktörer inte övervältrar kostnader på det allmänna.

Regeringen har för avsikt att tillsätta en utredning som ska se över hur minerallagen kan justeras för att skapa förutsebarhet i processerna utan att man för den skull kompromissar med vare sig grundläggande miljövärden eller ursprungsbefolkningens rättigheter. Översynen ska säkerställa att Sverige kan vara ett föregångsland för en hållbar utveckling inom gruvindustrin.

I syfte att se över möjliga effektiviseringsåtgärder avseende tillståndsprövningen enligt miljöbalken togs departementspromemorian *Anpassad miljöprövning för en grön omställning* fram inom Regeringskansliet. Promemorians förslag bereds nu vidare. En del i detta är det uppdrag som lagts

på Domstolsverket och länsstyrelserna att från och med i år kunna ta fram uppgifter om tillståndsprövningen. Uppgifterna ska rapporteras till Naturvårdsverket, som ska ansvara för att ta emot, sammanställa, analysera och presentera statistiken. En samlad statistik är viktig för att se hur lång tid handläggningen faktiskt tar och om det skiljer sig åt i olika delar av landet.

I klimathandlingsplanen aviseras vidare en utredning i syfte att åstadkomma en mer effektiv och ändamålsenlig miljöprövning som möjliggör en snabbare omställning till fossilfrihet. Avsikten är att utredningen bland annat ska se över möjligheterna att underlätta för industrin att bidra till omställningen.

Arbetet med att skapa mer effektiva och förutsebara tillståndprocesser för såväl gruv- och mineralnäringen som industrin i sin helhet pågår således i flera parallella processer.

Anf. 9 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Tack till näringsministern för att han stannar kvar och besvarar min interpellation! Svaret är till stora delar det jag hade förväntat mig, och i sammanhanget är det positivt. Det innehöll mycket gott. Det som är bekymmersamt är att det drar ut på tiden. Vi ser inte direkt några lösningar på problematiken kring tillståndprocessen runt hörnet.

Det är dock min uppfattning, eller ska jag säga förhoppning, att näringsministern har en ärlig och uppriktig ambition att komma till rätta med de problem som tyvärr kännetecknar de tillståndprocesser som rör gruv- och mineralnäringen.

Svensk gruv- och mineralnäring har, precis som ministern påpekar, en väldigt stor betydelse för Sverige som en exportberoende industrination. Det handlar om arbetstillfällen, välfärd, innovation och råvaruförsörjning för att möjliggöra utveckling av ny teknik för att kunna gå mot ett framtida samhälle där större miljöhänsyn tas. Man får heller inte glömma bort den strategiskt viktiga mineralförsörjningen i en tid då andra och nya mineraler efterfrågas som en konsekvens av västvärldens strävan att elektrifiera i högre grad.

De värdekedjor som skapas när vår malm och våra mineraler förädlas till högspecialiserade slutprodukter bidrar till att skapa vårt välstånd. Sverige har en månghundraårig tradition som gruvnation, och i dag ligger vi i absolut framkant vad avser miljövänlig produktion och teknikutveckling på gruvområdet.

Detta är någonting vi ska vara stolta över och rädda om. Tyvärr har orosmoln glidit in över den svenska gruvhimlen, och i stort sett hela gruvnäringen beskriver att otydliga och långsamma tillståndprocesser är deras största problem och har varit det under en längre tid utan att regeringen har agerat.

De tillståndprocesser som utgör en förutsättning för att kunna påbörja prospektering eller för att beviljas en bearbetningskoncession upplevs som otydliga, långdragna, rättsosäkra och bristande i transparens. En del företag – jag är säker på att ministern känner till några av de värsta fallen – har levt i ovisshet i sex till åtta år eller längre utan att få ett slutgiltigt besked.

Att detta leder till att Sverige får dåligt rykte som en nation där det är krångligt och osäkert att investera och etablera sig är oerhört illa och kan komma att skada oss på sikt. Faktum är att Sverige sjunker i rankningen

när olika gruvnationer rankas utifrån investeringsattraktivitet. Detta är någonting som borde oroa näringsministern.

Jag har en mycket positiv grundsyn på gruvindustrin, och det är kanske ingen hemlighet. Jag inser dess historiska betydelse, dess framtida potential och dess betydelse för att säkra vår välfärd. Jag vet att inte alla delar min entusiasm, men faktum är att de segdragna och oförutsägbara tillståndsprocesserna också är mycket destruktiva och demoraliserande för de sakägare som är kritiska till gruvetableringar.

Många gånger handlar det om andra näringsidkare, till exempel renskötare och jordbrukare. Även golfanläggningar och liknande kan i lika hög grad vara beroende av klara besked för att kunna planera för verksamhetens framtid. Det är således hämmande både för gruvindustrin och för de näringar som hamnat i en intressekonflikt kring markanvändningen.

Fru talman! Jag tror att näringsministern till stor del delar min oro och inser vikten av att få till stånd en lösning. Vad jag däremot inte kan låta bli att undra över är hur det inverkar på regeringens handlingskraft och vilja att ett av regeringspartierna har företrädare som för inte så länge sedan i denna kammare uttalade att det får vara slut med ”curlandet av gruvindustrin”.

Anf. 10 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Sverige ska bli det första fossilfria välfärdslandet i världen. Det är en ganska hög ambition som regeringen har satt upp för vårt land, detta både utifrån att vi behöver visa att det går att leva ett gott liv utan att förstöra miljön och det enda klimat vi har på den här planeten och för att vi tror att det i grund och botten är en mycket klok ekonomisk strategi för vårt land. Det kommer att stärka vår konkurrenskraft i en värld som i allt högre grad och allteftersom klimatproblemen gör sig påmind globalt kommer att efterfråga hållbara produkter och tjänster.

För detta, fru talman, blir en storskalig elektrifiering nödvändig, precis som Eric Palmqvist säger. När det gäller transportsektorn känner alla till att vi får ut alltmer av hybrider och rena elbilar. När det gäller industrin har vi ett antal svenska bolag – SSAB, LKAB, Vattenfall – som tillsammans med Energimyndigheten försöker att lösa problemen med att man i dag när man producerar stål använder stora mängder kolbaserad energi, vilket gör att vi får enorma mängder koldioxid i atmosfären. Det handlar om stål utan kol.

På område efter område finns alltså en vilja, och vi har mycket goda förutsättningar. Det är dock i dag ett dilemma och ett problem att många av de mineraler och metaller som krävs för att kunna elektrifiera storskaligt är beroende av import, såväl i Sverige som i Europa. Det är tyvärr så att vi av och till har fått rapporter om att en del av dessa mineraler och metaller, särskilt de sällsynta jordartsmetallerna, produceras på ett sådant sätt att det inte går att försvara etiskt och moraliskt. Det rapporteras om barnarbete, förgiftning av floder och löntagare som förgiftas av strålning med mera.

Fru talman! Mot den bakgrunden är det viktigt att vi kan se till att skapa förutsättningar så att Sverige kan vara med och bidra till den här omställningen, såväl i vårt land som i vårt närområde. Jag tror att det är bra och viktigt.

Samtidigt som vi gör det är det också viktigt att påpeka att en av anledningarna till att svensk gruvindustri kan hävda sig så väl, både när det gäller lönsamhet och hållbarhet, är att vi har haft strikta krav. Jag menar att det är viktigt när vi nu går fram och ska se över det här regelverket att vi fortsatt har ganska strikta krav för vad man får göra när man bedriver gruvverksamhet.

Det som gläder mig, fru talman, är att gruvindustrin är helt med på noterna. Jag har inte mött en enda företrädare för gruvindustrin i Sverige som säger att nej, vi ska nog inte ta hänsyn till miljövärden eller de lokala förutsättningarna. Det finns en vilja.

Däremot har det smugit sig in ett tvivel kring förutsägbarheten. Det har skett en praxisförskjutning, och det är mot den bakgrunden som vi nu ska se över regelverket och se till att vi får fram ett förslag som gärna får ha en bred förankring i riksdagen. En grundförutsättning för att kunna göra stora investeringar i längden är ju långsiktiga förutsättningar. Ska du investera 10–20 miljarder är det bra att veta att ett regelverk gäller över en längre tid.

Det här arbetet är på gång. Direktiven för utredningen bearbetas just nu i Regeringskansliet, och när beredningen är klar är det också min ambition att presentera både direktiven och utredaren.

Anf. 11 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! I partiledardebatten den 15 januari sade näringsministerns kollega, miljö- och klimatministern, här i talarstolen ”att Miljöpartiet kämpar för att göra Sverige oberoende av import av fossila bränslen”. Hon framhöll sedan att mitt parti vill ”låta den svenska befolkningen vara kvar i ett beroende av olja från diktaturer som gör att man är helt i händerna på vad som händer i Mellanöstern och i Ryssland”.

Jag hävdar med bestämdhet att precis samma argumentation kan föras när man ser till vårt importberoende av mineraler, inte minst när det gäller sällsynta och innovationskritiska mineraler och metaller. Om man börjar betrakta dessa råvaror som bränsle i alla de elbilar som inte minst Miljöpartiet talar om är det svårt att förstå att regeringen inte redan har tagit krafttag för att säkerställa att svensk gruv- och mineralindustri har de bästa förutsättningarna.

Hur ska annars elektrifieringen ske? Varifrån ska vi all koppar som behövs till nya ledningar för att elektrifiera våra vägar och anlägga en funktionell laddinfrastruktur? Hur ska ni bygga höghastighetsbanor och elektrifiera dem om inte malmen bryts?

Hur ska vår fordonsindustri kunna ställa om till att producera elbilar när vi redan i dag är helt beroende av import av ett antal mineraler, däribland kobolt från diktaturens Kina och gruvor i Kongo där barn arbetar under vedervärdiga förhållanden?

Vad händer när kineserna, som har en kraftigt ökande befolkning som blir alltmer köpstark, beslutar sig för att i första hand förse sin icke oansenliga fordonsindustri med dessa metaller för att få ned utsläppen på hemmaplan?

I potten ligger 15 miljoner europeiska arbetstillfällen i fordonsindustrin. Smaka på den!

Fru talman! Jag menar att regeringen inte kan tas på allvar i sitt prat om klimatomställning och elektrifiering om man inte samtidigt säkerställer att de råvaror som behövs för detta finns att tillgå.

I Sverige har inga nya gruvor etablerats på över tio år trots att vi vet att fyndigheterna finns här. Företagen som vill prospektera och eventuellt bryta dem upplever sig motarbetade, och regeringen agerade inte förrän riksdagen tog tag i taktpinnen och riktade ett tillkännagivande till regeringen om att förenkla tillståndsprocesserna.

För mig är detta smått obegripligt. Det är politik som inte hänger ihop. Man säger att man vill göra en sak, men i stället för att kratta manegen för att få det att hända håller man så mycket grus i maskineriet att det håller på att skära ihop.

Mina frågor är: Tar statsrådet gruvindustrins oro på allvar, och ser regeringen helheten? Kommer ni att agera för att vi ska fortsätta att vara en stark gruvnation, eller är ni beredda att låta hjulen, bokstavigt talat, stanna som en konsekvens av att ett av regeringspartierna har en komplicerad syn på gruvor i allmänhet och allt som rullar i synnerhet?

Anf. 12 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det gläder mig att Eric Palmqvist pratar om klimatomställning, för det är inte ofta man får den typen av signaler från Sverigedemokraterna. Tvärtom är det vanligare att det kommer tveksamma toner från Sverigedemokraterna: Pågår det över huvud taget någon människopåverkad klimatförändring på jorden?

När det handlar om politik för klimatomställning och de åtgärder som behöver vidtas brukar Sverigedemokraterna generellt sett vara emot. De brukar rösta nej. Blir de för en gångs skull pressade brukar de tala om kärnkraft, som om det vore en lösning i ett land som redan i dag är ett av världens mest kärnkraftsberoende länder. Vi har kärnkraft. 40 procent av vår el kommer från kärnkraften. Så kommer det att vara i morgon. Så kommer det att vara om tio år.

Fru talman! Om man tar det här på allvar och inte bara använder det som ett slagträ tror jag att det måste genomsyra all politik. För regeringen är det så, och jag kan lugna Eric Palmqvist med att säga: När jag pratar om de åtgärder vi ska vidta talar jag för hela regeringen.

Den typ av polemik som Eric Palmqvist nu försöker måla upp en bild av finns inte, utan vi jobbar med dessa direktiv. Vi gör det med en övertygelse om att det är viktigt att få fram förutsägbarheten. Jag har en tät dialog med gruvindustrin, såväl enskilda bolag som organisationer, för att se till att vi får en bred översyn av regelverken.

Dock ska jag höja ett varningens finger. Jag tror att Eric Palmqvist gör ett misstag om han tror att det bara handlar om regler. Regler är en del av detta. Regler är en viktig del men inte den enda. Jag tror att det är viktigt att man också följer upp implementeringen av dessa regler. Hur går detta till? Det är mot den bakgrunden man ska se det uppdrag som regeringen har gett till ett antal myndigheter – de har fått ett uppdrag att redovisa faktiska tider, så att vi får fakta på bordet.

Jag tror inte heller att man ska underskatta intressekonflikter – jag tror att Eric Palmqvist och Sverigedemokraterna gör det väldigt enkelt för sig. Man ska inte låtsas som att det inte finns intressekonflikter. I princip är man ofta överens om att det är viktigt att vi kan producera järn, koppar och

sällsynta jordartsmetaller i vårt land – jag tror för egen del att det är väldigt viktigt. Som exempel kan jag nämna att Sverige redan i dag producerar 70 procent av all järnmalm i Europeiska unionen, så vi är en stor gruvnation. Men man ska inte låtsas att det inte finns intressekonflikter. Jag möter fastighetsägare som säger: Ja, jag känner mig överkörd.

Vi känner allihop till protesterna som finns på Österlen och i Småland. Man är nog inte principiellt emot gruvor, men man undrar: Varför måste de ligga här? Den typen av frågor kommer. Vi vet också att detta ibland kan vara i direkt konflikt med andra riksintressen.

Allt detta måste balanseras så att Sverige kan vara en stark gruvnation, som på ett hållbart sätt kan bidra till klimatomställningen, men naturligtvis också en nation där vi ser till att det är strikta krav, så att inte människor upplever att det är fritt fram att göra allt möjligt. Så upplever jag inte att gruvföretagen och gruvindustrin vill göra.

Det är mot den bakgrunden, fru talman, vi måste göra detta ordentligt. Vi måste göra det på ett sätt som är hållbart över tid, och implementeringen ska vara i linje med de intentioner som vi sedan kommer fram med i lagförändringar.

Anf. 13 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Tack, näringsminister Baylan, för dina svar! Jag ser fram emot att inom en snar framtid få ta del av både utredningen och de förslag som regeringen kommer att presentera för att säkerställa att orosmolnen skingras för en av Sveriges viktigaste basindustrier, nämligen gruv- och mineralindustrin.

Detta är oerhört viktigt för att trygga vår särställning som exportnation och kunskapsnation. Det är också viktigt ur en säkerhetspolitisk aspekt i en värld där vi blir fler människor och fler som får ökad levnadsstandard samtidigt som krav reses på att vi ska ställa om till eldrift för att göra oss oberoende av fossila energikällor.

Sveriges betydelse och roll som gruvnation kan säkerställas, men då behöver rätt politiska beslut fattas. Det låter på näringsministern som att ambitionen finns trots att problematiken med tillståndsprocesserna tillåts bli så omfattande att en majoritet i denna kammare riktat ett tillkännagivande till regeringen om att man ska presentera ett förslag till lösning.

Därför är jag, trots ministerns till synes välvilliga inställning, alltjämt orolig och kommer så att vara fram tills jag ser konkreta förslag till lösningar som verkligen tryggar denna närings förutsättningar att verka framgångsrikt i vårt land.

Jag hoppas att det är möjligt för regeringen att fatta de beslut som behövs för att ge svensk gruvindustri kortare och tydligare tillståndsprocesser trots att det ena regeringspartiets företrädare mer eller mindre regelmässigt ifrågasätter allt vad gruvor heter.

Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi är i en föränderlig tid, då behovet av att ställa om till ett mer hållbart sätt är stort. Vi lever i en tid där de geopolitiska förändringarna är snabba och där säkerhetsläget har försämrats. Vi lever i en tid där pessimismen i vissa delar har gripit tag i både länder och befolkningar.

Mot den bakgrunden, fru talman, är det väldigt viktigt att Sverige är ett föregångsland när det gäller att visa att det går att lösa många av dessa

utmaningar och göra det på ett sådant sätt att det är hållbart för miljö och klimat och dessutom bra för jobbskapande och för ekonomisk tillväxt.

Fru talman! Jag skulle säga att vi har fantastiska förutsättningar för detta, just eftersom vi har varit noga med att ställa strikta miljökrav och just eftersom vi har varit noga med att människor inte ska känna sig överkörda. Vi är i våra processer också transparenta och hållbara i ett demokratiskt perspektiv.

Det handlar i grund och botten om att vi använder våra naturresurser på ett sätt som gör att vi kan visa att det kanske går att transportera sig utan att skapa en massa utsläpp ute i atmosfären från fossilbaserad energi. Vi har skogsprodukter som kan bli biodrivmedel av olika slag. Vi har en gruvindustri som, rätt hanterad, på ett hållbart sätt och med respekt för lokala intressen kan leverera mineraler och metaller som kan hjälpa till i elektrifieringen i såväl transportsektorn som vår industri.

Fru talman! Många av de här frågorna är inte enkla – det finns intressekonflikter. Men förutsättningarna för vårt land är goda. Det är mot den bakgrunden regeringen har satt ambitionen och målet att Sverige ska bli det första fossilfria välfärdslandet i världen och visa att det går.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2019/20:287 om översyn av riksintressen

Anf. 15 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Carl-Oskar Bohlin har frågat mig vilka riksintressen jag ser som lämpliga att avskaffa.

I enlighet med januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, ska en översyn av riksintressen genomföras.

Regeringen har nyligen gett Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket i uppdrag att göra en översyn av sina respektive anspråk på områden av riksintresse. Översynen ska samordnas av Boverket.

Översynen innebär att de nämnda myndigheterna ska se över och precisera kriterierna för vilka områden som ska anses vara av riksintresse. De ska också utvärdera om nuvarande riksintressen motsvarar framtagna kriterier och bedöma om det finns skäl att ändra anspråken.

Bakgrunden är att flera av de kriterier som i dag ligger till grund för att bedöma anspråk på områden av riksintressen är otydliga och inte svarar mot dagens behov. Systemet för riksintressen grundades under en tid med politiska prioriteringar som fanns på 1970-talet, och samhället har sedan dess genomgått stora förändringar.

När riksintressesystemet infördes avsågs endast få och unika områden komma i fråga för utpekande. Det är fortsatt ett relevant system, men med tiden har antalet områden av riksintresse utökats, vilket är en grund till behovet av en översyn. Översynen ska sammantaget leda till en kraftig minskning av antal anspråk på områden av riksintresse och dessa områdens samlade geografiska utbredning. Översynen är avgränsad till att primärt avse de riksintressen som påverkar bostadsbyggandet.

Det är myndigheterna som har ansvar för att inom sina verksamhetsområden ange sådana områden som de bedömer är av riksintresse. Jag som statsråd kan inte föregripa myndigheternas arbete utan vill invänta redovisningen av uppdraget.

Boverket ska redovisa den del av översynen som handlar om kriterierna till regeringen senast den 20 november 2020. Myndigheten ska slutredovisa resultatet av hela översynen senast den 15 september 2021.

Anf. 16 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det som föranledde mig att skriva denna ganska korta och koncisa interpellation var det faktum att statsrådet vid ett flertal tillfällen sedan denna utredning presenterades i medierna har gett uttryck för att dagens system med riksintressen utgör en hämsko för byggande runt om i landet. Det har vi moderater försökt påpeka under en längre tid.

Min bild av det parti som statsrådet företräder, nämligen Miljöpartiet, är att det är ett parti som kanske är en av de starkaste värnarna av hela idéen med riksintressen och gärna ett starkt system med riksintressen. Därför blir jag intresserad när jag ser ett sådant utspel och funderar på vad som egentligen ligger bakom det. Vad är den politiska viljan? Jag tycker att denna politiska vilja inte manifesteras på ett särskilt tydligt sätt.

Jag förstår att statsrådet är av uppfattningen att han inte kan föregripa denna utredning. Men man skulle kunna tänka sig att det finns en politisk problemformulering som ligger till grund för detta. Då frågar man sig snart: Vilka är de riksintressen som har identifierats från politiskt håll som problematiska kopplat till bostadsbyggande? Om det inte går att svara ens på den frågan blir dessa direktiv tämligen urvattnade. Det blir mer på temat: Gör någonting!

Vad är den politiska beställningen? Vilka riksintressen är det som skapar problem för bostadsbyggande runt om i landet? Det skulle jag vilja att statsrådet, mot bakgrund av de ingångar som hans parti har haft i dessa frågor, redogör för.

Anf. 17 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Moderaterna får tala för sin egen politik. Men jag har märkt att Moderaterna också värnar om enskilda intressen. Den beskrivning som Carl-Oskar Bohlin ger stämmer inte med verkligheten.

Det finns en anledning till att vi har gett detta uppdrag, och det är just att vi tycker att riksintressena riskerar att stå mot andra samhällsintressen. Då måste vi också vara beredda att göra en översyn av regelverken och uttolkningen av dem.

Carl-Oskar Bohlin har också olyckligtvis missuppfattat uppdraget i grunden. Det handlar inte om att ta bort några riksintressen, vilket sägs i Carl-Oskar Bohlins interpellation, utan det handlar om att se över de kriterier som ställs upp för riksintressen från de ansvariga myndigheterna. Enligt vår syn handlar det om att anpassa riksintressena till dagens villkor och till hur dagens samhälle är utformat. Vi har sedan detta regelverk infördes sett stora samhällsförändringar ske, till exempel digitaliseringen som håller på att förändra vårt samhälle i grunden men även klimatförändringarna som tyvärr också förändrar vårt land på djupet. Det gör att vi helt

enkelt måste se över om dagens uttolkning av och kriterier för riksintressen är väl lämpade för de utmaningar och problem som vi möter i dag.

Sedan har vi förtydligt och specificerat att detta handlar om bostadsbyggande och utveckling av våra samhällen, vilket kanske Carl-Oskar Bohlin också har missat. Därför har denna utredning riktats till de myndigheter som är berörda i fråga om riksintressen som kan stå i konflikt när det gäller intresset av att bygga fler bostäder och utveckla samhället.

Moderaterna kan ju prata, vilket Carl-Oskar Bohlin visar i denna interpellation, men de har inte agerat. Under de år som Moderaterna ledde regeringsarbetet var det inte några steg framåt. Tvärtom lades det till riksintressen på den lista som redan fanns.

Riksintresseutredningen har kommit fram till att ungefär 46 procent av Sveriges landyta täcks av olika former av riksintressen. Till exempel Sveriges Kommuner och Regioner har ifrågasatt om det är en rimlig avvägning.

Det är också värt att komma ihåg att när man inrättade detta system var tanken att det skulle handla om få och unika områden som man skulle peka ut var av särskilt stort intresse.

I förarbetena till den lagstiftning som vi i dag har sas det också att kriterierna för riksintressen behöver ses över och preciseras. Det är precis det som vi nu ber myndigheten att göra. Vi följer alltså precis de principer som har pekats ut i lagstiftningen.

Jag kan konstatera att Carl-Oskar Bohlin inte har lagt ned övermåttan av möda när han skrivit denna interpellation. Den omfattar en enda mening. Det finns inget underlag eller liknande.

Innan Carl-Oskar Bohlin går ut och kräver att jag ska svara på vilka riksintressen som ska bort, vilket inte ens är syftet med uppdraget, tycker jag att han ska precisera vad Moderaternas inställning är. Har Moderaterna en klar och tydlig inställning? Vet Moderaterna och Carl-Oskar Bohlin bättre än våra expertmyndigheter, som har satt kriterierna på plats, vilka riksintressen som inte behövs längre? Låt oss få en upplysning om det, Carl-Oskar Bohlin.

Anf. 18 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det var en välgörande precisering, att inget av våra riksintressen ska bort. Vi har alltså den optimala mängden riksintressen definierad i dag.

Jag delar inte denna uppfattning. Jag har uppfattningen att vi behöver begränsa antalet riksintressen. Per Bolund står här och erkänner en del av problemet, nämligen att halva Sveriges yta på ett eller annat sätt omfattas av riksintressen som till sin karaktär är vagt formulerade, spänner över stora geografiska ytor och hindrar bostadsbyggande.

Vill man på allvar ta itu med detta problem måste man också kunna säga att vi kanske inte behöver den mängd riksintressen som vi har i dag och att vi kanske behöver ha en snävare geografisk tillämpning. Men inget av detta finns som en direkt uttrycklig beställning i regeringens direktiv. Det är det som är en del av kärnan i min kritik, nämligen att regeringen meddelar utredningsuppdrag som till sin karaktär är så vagt formulerade att det inte är säkert att de leder framåt.

Det finns, vill jag lova, dyrköpta erfarenheter från tidigare regeringar – även borgerliga – där man är för otydlig från den politiska nivån när det

gäller vilken riktning man strävar efter och vad man vill nå. Jag menar att detta ger uttryck precis för det.

Vi har i dag en situation där i princip hela Gotland är områdesskyddat, och 70 procent av Jämtlands län utgörs av ett riksintresse. Då menar jag att man från politikens håll måste kunna säga att detta system har gått för långt och att det kanske behöver göras om i grunden. Vi behöver kanske ta bort samtliga riksintressen och sedan fundera över om vi så att säga ska börja på ny kula.

Jag tycker att regeringens direktiv i dessa delar är för vaga. Det är klart att det finns områden som behöver skydd från den högsta samhällsnivån, till exempel Försvarsmaktens verksamheter. Men det kan inte vara ändamålsenligt att vi har en så stor mängd riksintressen att vi i dag skyddar halva Sveriges yta på bekostnad av bland annat förutsättningarna att bygga bostäder.

Anf. 19 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är extremt talande att Carl-Oskar Bohlin ägnar hela sitt inlägg åt att tala om hur lätt det är att begränsa riksintressen och ta bort riksintressen utan att komma med ett enda förslag på vad Carl-Oskar Bohlin och Moderaterna vill ta bort. Det är mycket talande för Moderaterna i dag – mycket munväder men väldigt lite handling.

Till skillnad från Moderaterna, som Carl-Oskar Bohlin också erkänner inte har gjort någonting åt detta när de har haft möjlighet att påverka detta, har vi skrivit in i januariavtalet att vi ska göra regelförenklingar och att vi ska göra en översyn av riksintressen. Vi ger nu ett tydligt uppdrag till de myndigheter som ansvarar för olika former av riksintressen som kan stå i konflikt med ett ökat bostadsbyggande, och vi har också väldigt tydliga preciseringar: Vi säger att man ska utveckla skärpta kriterier, att vi förväntar oss att det blir färre områden som omfattas av riksintressen och att vi vill att översynen ska leda till en kraftig minskning av såväl antalet anspråk på områden av riksintresse som dessa områdens samlade areella utbredning.

Den tydlighet som Carl-Oskar Bohlin låtsas efterfråga finns alltså redan där. Jag kan tycka att det är lite lustigt – för att uttrycka mig milt – att Carl-Oskar Bohlin skriver en interpellation på en enda mening och kommer hit och har stora anspråk men utan att komma med några egna förslag eller ha några egna uppfattningar. I stället kräver han bara detta av regeringen – *innan* vi har fått myndigheternas utlåtande, trots att Carl-Oskar Bohlin mycket väl vet att det inte är så man arbetar i regeringsställning. I stället ger man ett uppdrag till en myndighet eller en utredning, får in förslagen och kan därefter fatta politiska beslut.

Men detta är väl Carl-Oskar Bohlins och Moderaternas ingång i politiken för tillfället: att ägna sig åt att slå in öppna dörrar och slåss mot väderkvarnar snarare än att faktiskt försöka skapa något slags rörelse framåt och åstadkomma någonting i konkret handling. Om det nu är så som Carl-Oskar Bohlin säger, alltså att han faktiskt delar min ambition att minska riksintressenas utbredning, vad är det då som hindrar Carl-Oskar Bohlin från att stödja regeringen och välkomna att det här uppdraget går till våra myndigheter? Det är ju de som har ansvaret och har utvecklat de kriterier som i dag gäller, och nu får de också uppdraget att minska omfattningen.

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på

interpellationer

I stället ägnar sig Carl-Oskar Bohlin åt att, med minsta möjliga arbetsinsats, bara ifrågasätta.

Den naturliga frågan till Moderaterna är ju var Moderaterna står. Tycker Moderaterna att uppdraget är fel och att vi inte skulle ha gett våra myndigheter i uppdrag att minska riksintressena? Hade det varit bättre att låta dagens situation fortgå? Om Moderaterna nu har förslag på riksintressen att ta bort – låt oss höra dem, Carl-Oskar Bohlin! Säg vilka riksintressen som Moderaterna har bestämt att man ska ta bort och där Carl-Oskar Bohlin alltså har bättre underlag än våra myndigheter.

Anf. 20 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det brukar heta att anfall är bästa försvar, men den här replikrundan bevisar nog att så inte är fallet.

Här står alltså Sveriges bostadsminister och ifrågasätter hela grunden för interpellationsinstitutet, som ju är möjligheten för mig som riksdagsledamot att ställa frågor till ett statsråd – inte vice versa. Det är alltså inte problematiskt att jag skriver en kort interpellation och därefter kan få ett svar från Sveriges bostadsminister. Det som föranleder min fråga, om det nu har funnits någon otydlighet i den här debatten gällande den saken, är att jag tycker att regeringen är för vag. Ja, jag tycker att regeringen i sina direktiv borde ha sagt att det är angeläget att minska antalet riksintressen.

Exakt hur detta ska ske och hur det ska se ut kan man naturligtvis diskutera, men jag är av uppfattningen att de inte bara breder ut sig för mycket geografiskt utan också är för många till antalet samt att de riksintressen som i dag finns ibland är så vaga att de kan användas godtyckligt. Det kopplar alltså mot det senare problemet, att de tar väldigt mycket geografisk yta i anspråk. Om Bolund hade varit intresserad hade han kunnat se att vi moderater har lagt fram förslag om detta i Sveriges riksdag under de senaste åtminstone fem sex åren. Det är ingen hemlighet. Det här institutet syftar dock till att jag ska kunna ställa frågor till statsrådet, inte tvärtom.

Jag tycker inte att jag har fått särskilt tillfredsställande svar. I stället möts jag av raljans kring längden på interpellationen snarare än en fruktbar debatt om vad vi egentligen ska komma fram till. Huruvida Moderaterna kommer att stödja utredningen eller inte beror ju på vad den kommer fram till. Jag är dock rädd att man kommer att komma fram till för lite, eftersom ansatsen från politiken är för svag i det här avseendet. Det, fru talman, är min poäng.

Anf. 21 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Som vi hör kommer det inga svar från Moderaterna. Det är lätt att säga – beställa – att vi ska ta bort riksintressen, men det svåra är uppenbarligen att komma med de konkreta åtgärderna.

Från regeringens sida väljer vi att arbeta tvärtom. Vi väljer att ha ett gediget underlag innan vi fattar beslut, och vi väljer att inte stå här och bara bestämma vilka områden som ska vara riksintressen och vilka som inte ska vara det – liksom vilka områden som är angelägna som riksintressen och vilka som inte är det. Jag tycker att det är att respektera det sätt vi har att styra Sverige på att inte fatta beslut genom något slags infall i talarstolen eller när någon skriver en interpellation.

Jag värnar också interpellationsinstrumentet; jag tycker att det är viktigt. Men det kräver en viss respekt och att man inte formulerar enbart en

mening. Jag har svarat på många, många interpellationer i riksdagen, och jag har aldrig stött på en som varit så kort och innehållslös som Carl-Oskar Bohlins interpellation är. Det säger någonting om engagemanget i frågan, skulle jag vilja säga.

Jag tycker att det är sorgligt att Moderaterna som parti uppenbarligen inte vill ta något ansvar för att faktiskt genomföra saker i svensk politik i någon form av samförstånd. Man vill inte försöka kroka arm och samarbeta om politik över huvud taget utan väljer att ta avstånd från det uppdrag till våra myndigheter som faktiskt är beställt för att leda fram till en minskad omfattning av riksintressena och en minskad geografisk utbredning. I stället talar man om något slags vagt uppdrag att ta bort antalet riksintressen – ett uppdrag som Moderaterna uppenbarligen inte heller kan precisera på egen hand.

Jag tycker att detta är ett dåligt sätt att bedriva politik, och jag beklagar det. Regeringen väljer i stället att i samarbete med andra partier i Sveriges riksdag ta fram ett konkret uppdrag till våra myndigheter – de myndigheter som också har ansvaret för riksintressen inom sina områden, som har satt kriterierna för riksintressen och som därmed har bäst förutsättningar att se över dem – att minska dem kraftigt i antal och utbredning. Det är någonting som Moderaterna borde välkomna, men tyvärr är Moderaterna inte det partiet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2019/20:269 och 274 om restriktiva åtgärder mot Iran och insyn i Irans haverikommission

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Lars Adaktusson har frågat mig hur jag och regeringen ser på att Sverige och/eller EU vidtar åtgärder, inklusive utökade sanktioner, med anledning av nedskjutningen av det ukrainska passagerarplanet. Arin Karapet har frågat mig hur det bör säkerställas att Sverige får total insyn i den pågående haveriutredningen samt vad jag och regeringen gör för att de anhöriga ska få full kompensation från Iran. Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Sedan Iran erkänt att nedskjutningen skett av misstag och tagit på sig skulden för detta har den iranska regeringen och de iranska myndigheterna samarbetat på ett konstruktivt sätt med de länder vars invånare förolyckades. Det handlar om Afghanistan, Kanada, Storbritannien, Sverige och Ukraina. Utrikesministrarna i dessa länder har upprättat en grupp för samordning av åtgärder till förmån för de anhöriga och andra offer för nedskjutningen. Jag deltar aktivt i gruppens arbete.

Både statsministern och jag har haft direktkontakt med våra motparter i berörda länder, inklusive Iran, för att verka för en grundlig och transparent utredning, säkra fullständig insyn i utredningen för de drabbade ländernas nationella expertis samt för att säkerställa att Iran tar fullt ansvar även i relation till de drabbade.

Det internationella regelverket föreskriver att haveriutredningen ska utföras och ledas av den stat där olyckan har inträffat, i detta fall Iran. Den stat som flygbolaget hörde hemma i, det vill säga Ukraina, har rätt att utse

en ackrediterad representant i utredningen. Det gäller också den stat i vilken flygplanet respektive motorerna tillverkats, i detta fall USA och Frankrike. Andra stater som har ett speciellt intresse i en flygolycka, till exempel på grund av att staten har medborgare som dött eller blivit allvarigt skadade i olyckan, har rätt att utse en expert i haveriutredningen.

I Sverige är det Statens haverikommission som utser en sådan expert. Även Afghanistan, Kanada och Storbritannien har sådan möjlighet. Berörda utredningsmyndigheter i dessa länder har samarbetat väl och utbyter kontinuerligt information med Iran, vilket har stärkt möjligheterna till insyn i haveriutredningen. Experterna har i detta fall inbjudits att närvara när innehållet i de svarta lådorna nedladdas. De ackrediterade representanterna har mer långtgående rättigheter. De har rätt att ta del av bevismaterial och närvara vid olika undersökningar.

Frågan om kompensation till de anhöriga är en komplicerad och vanligtvis långdragen process i ett fall som detta. Det handlar om tillämpningen av flera konventioner på luftfartens område samt allmänna folkrättsliga regler. Vår ministergrupp har tillsatt en undergrupp just för dessa frågor. Regeringens grundinställning är att samtliga drabbade anhörigfamiljer ska få kompensation och behandlas lika.

Jag är beredd att svara nej på Lars Adaktussons fråga om restriktiva åtgärder mot Iran i detta läge. Iran har som framgått visat samarbetsvilja. Arbetet med haveriutredningen och kompensationsfrågorna har högsta prioritet just nu. Vi kommer att fortsätta att samarbeta nära inom ministergruppen och där tala med en röst. När det gäller sanktioner ska sådana hanteras inom ramen för EU:s sanktionsregim.

Anf. 23 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Inledningsvis vill jag tacka utrikesministern för svaret på min interpellation.

Jag noterade att utrikesministern talade om en olycka och om medborgare som förolyckats. Detta handlar dock inte om någon olycka; det handlar om en medveten nedskjutning av ett civilt passagerarflygplan. Det handlar om 167 oskyldiga människor, varav 17 från Sverige, som dödats av iranska missiler.

Tidigare har Ann Linde sagt att regeringen fördömer nedskjutningen. Om detta fortfarande gäller måste det följas av handling. Regeringen måste agera mot den iranska regimen.

Fru talman! Det finns en tänkvärd parallell i detta sammanhang. Den 17 juli 2014 blev Malaysia Airlines flight MH17 nedskjuten över östra Ukraina, och 298 människor dödades. Planet träffades av en rysk robot, avfyrad från ryskkontrollerat område.

Fem dagar efter nedskjutningen förklarade EU:s utrikesministrar att de som direkt eller indirekt medverkat till nedskjutningen måste hållas ansvariga. Vid samma utrikesministermöte den 22 juli 2014 beslutades att förbereda sanktioner mot Ryssland. Bara några veckor senare, den 6 augusti, inleddes implementeringen av de utökade sanktioner som det hade beslutats om.

Pådrivande i denna process var den nederländska regeringen. Nederländerna var det land som hade förlorat flest medborgare i nedskjutningen av MH17. Det vi såg var en nationell regering som tog på sig ett viktigt

ledarskap, som inte nöjde sig med ord och som genom målmedvetet arbete fick med sig samtliga EU-länder i beslutet om sanktioner.

Fru talman! Den snabba reaktionen mot Ryssland 2014 visar att EU-sanktioner inte alls måste vara en senare fråga, som utrikesministern sagt i det aktuella fallet med Iran. Nederländernas kraftfulla agerande visar att den svenska regeringen hade kunnat göra väsentligt mer inom ramen för EU än vad som har gjorts. Regeringen hade kunnat driva på för sanktioner mot de skyldiga i Iran.

Utrikesministern väljer nu i stället att säga nej till utökade sanktioner med hänvisning till att Iran, som det heter, visar samarbetsvilja i arbetet med haveriutredningen. Med all respekt: På vilket sätt är detta relevant? Nödvändigheten av sanktioner är ju kopplad till regimen ansvar för nedskjutningen och 167 oskyldiga människors död, inte till sättet att sköta haveriutredningen. Eller menar utrikesministern att om bara utredningen hanteras som den ska behövs inga åtgärder mot den iranska regimen?

Anf. 24 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Tack till utrikesminister Ann Linde för svaret!

Det var den 8 januari, fru talman, ungefär klockan sex på morgonen iransk tid eller svensk tid – nu kommer jag inte ihåg själv. Jag minns att jag låg i sängen och vaknade upp på morgonen och såg en flash från Aftonbladet om att ett flygplan hade kraschat i Iran.

Den första tanke som slog mig, liksom många svenskar med iranskt påbrå, var: Känner jag någon på planet? Då började telefonen att ringa. Det var ett dygn då jag hade en klump i magen. Någonstans kände jag att jag inte var berörd, men jag kände med dem någonstans i Sverige som var berörda och som hade en anhörig på planet – i dag hade de förlorat en anhörig.

Efterspelet började snabbt. Iran försökte att lägga locket på. Det talades om motorhaveri och annat – jag kan inte alla tekniska termer. Det tog tre dagar innan de erkände, när det kom bevis. Det var främst Kanada som tryckte på – Kanada är det land som förlorade flest medborgare i denna flygolycka, som gjorde att 176 personer omkom. Det visade sig att planet hade skjutits ned av två luftvärnsrobotar från det iranska revolutionsgardet.

Jag talar om revolutionsgardet eftersom Iran har två militärer. Vi ska inte tala om den iranska armén utan om revolutionsgardet. Det är de som är kopplade till regimen. De var de som gick ut, det är de som har hållit alla presskonferenser och det var från deras bas de två luftvärnsrobotarna sköts.

Fru talman! Vi var i Storkyrkan och fick träffa många av de anhöriga. Det är så pass illa att det finns en 17- eller 18-årig tjej ute i Järfälla – det har skrivits om henne i tidningen – som hade sin mamma som enda anhörig, och mamman satt på planet.

Min fråga är: Vad gör Sverige för att vi ska ha total insyn i haverikommissionens arbete?

För bara fyra fem dagar sedan läckte det ut någon form av ljudinspelningar från färdskrivaren eller svarta lådan. Iran ville avbryta samarbetet med Ukraina. Det kom dock påtryckningar, och nu har man välkomnat Ukraina tillbaka. Det är mycket fram och tillbaka. Iran är inte så samarbetsvilligt.

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

Iran godkänner inte två medborgarskap. Nu åker utrikesministern på diplomatpass, fru talman, men om hon skulle åka civilt skulle hon kunna få visum på ambassaden. Det får inte jag – jag har nämligen också ett iranskt medborgarskap, som jag har ärvt från mina föräldrar.

För att komma ut ur landet måste jag använda mitt svenska pass. Det innebär att de svenska medborgare som har dött i denna flygkrasch – i denna flygplansnedskjutning – inte anses vara svenska medborgare av iranska myndigheter. Det har skett påtryckningar från iranska myndigheter för att dessa personer ska begravas i Iran. De har också begravts i Iran, och anhöriga får inte hem de dödas kroppar.

Ersättning ska inte ges i svenska kronor – eller i kanadensiska dollar eller motsvarande för det land man bor i – utan ska betalas ut i iransk valuta. Den iranska valutan fluktuerar och kraschar mot utländska valutor dag efter dag.

Då är min fråga: Vad gör Sverige för sina medborgare? Det var inte bara svenska medborgare som var ombord på planet – vi hade också personer hemmahörande i Sverige, det vill säga förmodligen blivande svenska medborgare med permanent uppehållstillstånd – men vad gör Sverige för att anhöriga till dem som var svenska medborgare ska få en skälig ersättning i svenska kronor och kunna ta hem de kroppar som har blivit begravda mot deras vilja och kunna begrava dem här i Sverige?

Anf. 25 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag kan börja med att säga till Lars Adaktusson att det till och med var många fler som förolyckades än vad Lars Adaktusson sa – det var 176 personer, inte 167.

Lars Adaktusson påpekade att EU direkt efter den ryska nedskjutningen av passagerarplanet MH17 i östra Ukraina inledde diskussioner om utökade sanktioner mot Ryssland. Då var läget dock helt annorlunda; Ryssland förnekade skuld och har fortsatt att göra det.

I den katastrof vi nu talar om har Iran erkänt att planet sköts ned av misstag och tagit på sig skulden. Det finns ingen anledning att störa den mycket sköra process som vi befinner oss i nu med skrammel om utökade sanktioner. Det viktigaste är att offrens anhöriga och det ukrainska flygbolaget inte har något att vinna på att Sverige skulle göra det. Det skulle vara dåligt för de anhöriga, och det skulle förmodligen göra att Iran drar sig tillbaka från samarbetet.

För övrigt deltog den holländska utrikesministern personligen i vårt utrikesministermöte och delade med sig av de erfarenheter man har, och han gav oss stöd i det arbete vi gör.

Låt mig upprepa att jag i hög grad prioriterar frågan om kompensation till anhöriga, som Arin Karapet tog upp. Vi är tydliga med att vi vill ha samma kompensation till alla anhöriga, oavsett vilket land de kommer från, och alltså ingen gradering. Vi gör allt som står i vår makt för att påskynda hanteringen. Det är en viktig fråga för ministergruppen och andra undergrupper av jurister. Vi har en särskild grupp som tittar på just detta.

Jag talade med Irans utrikesminister Zarif så sent som i går kväll och tog då upp tillgången till svarta lådan, en oberoende, transparent utredning och kompensation till offren. Utrikesminister Zarif lyssnade och svarade på alla mina frågor. Samtidigt vet vi att kompensationsprocessen är långdragen. Vi fortsätter dock att ha de anhörigas bästa för ögonen.

Så till frågan om olycka eller nedskjutning: Det var en nedskjutning. Anledningen till att vi ibland säger olycka är att de internationella konventionerna reglerar vad som händer vid en olycka. Haverikommissionen och de internationella organisationerna menar att en olycka också kan vara medveten. Denna medvetna nedskjutning kan alltså betecknas som olycka, och då gäller internationella konventioner. Men givetvis var det en nedskjutning och inget annat – och en stor tragedi för alla anhöriga.

Anf. 26 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Utrikesministern säger att den iranska regimen har erkänt. Men vad var det för typ av erkännande? Det var tre dagar av lögn och tre dagar av medvetna försök att föra världen bakom ljuset. Erkännandet kom motvilligt när bevisen var så överväldigande att det inte längre fanns någon som helst möjlighet att hålla fast vid lögnerna. Det inger inte förtroende, och det friskriver inte den iranska regimen från dess ansvar eller omvärlden från dess ansvar att vidta åtgärder.

Fru talman! Diplomati och kontakter är viktiga delar av utrikespolitiken. Men det är också värderingar och människovärde. Med undfallenhet mot regimen i Teheran är risken överhängande att diplomatin kolliderar med värderingarna och att ambitionen om goda relationer väger tyngre än det förakt för människovärdet som den iranska regimen ger uttryck för i sin maktutövning.

När det gäller mänskliga rättigheter är Iran inte i något enda avseende på väg åt rätt håll. Tvärtom är de styrande, inklusive dem som beskrivs som reformvänliga, i dag mer benägna att öka förtrycket. De har utnyttjat tillkomsten av det internationella kärnteknikavtalet för just detta. Larmrapporter från Amnesty International och andra människorättsorganisationer vidimerar denna bild.

Iran är med andra ord inte vilket land som helst. Det är i sig ett skningslöst och moraliskt bankrutt system. Lögnen är sedan länge regimen vedertagna verktyg, och vi såg det som sagt i samband med nedskjutningen den 8 januari.

Regeringen säger att efter erkännandet har den iranska regimen och myndigheterna samarbetat på ett konstruktivt sätt med drabbade länder. Samtidigt säger Peter Swaffer, som företräder Statens haverikommission, att han redan nu är övertygad om att utredningen inte kommer att bedrivas med den öppenhet som bland andra Ann Linde har talat om.

I en intervju med TT den 6 februari säger Swaffer: ”Det är ingen som förväntar sig att vare sig den iranske utredningsledaren eller vi andra får vara med och hålla en intervju med de militärer som sköt ned planet. Det är inte sannolikt att anta, det är lite naivt.”

Vad är det som gäller? Är det Statens haverikommission eller utrikesministern som har rätt i bedömningen av den iranska regimen samarbetsvilja?

Anf. 27 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! I min roll som riksdagsledamot i opposition är detta det enda verktyg jag har för att ställa frågor till utrikesministern eller ställa regeringen till svars. Men, fru talman, i detta läge är det inte en partipolitisk fråga utan en nationell. Sverige måste stå enat i detta.

Det största problemet är att Iran anser att dessa människor är iranska medborgare. Att vara svensk, ukrainsk eller kanadensisk medborgare är sekundärt och bara en fråga om att ha ett resedokument som gör att man kan ta sig ut ur landet, inte mer än så.

Jag vet inte hur man har gjort urvalet bland de länder som är berörda, det vill säga att Kanada har en roll, Storbritannien en annan och Sverige sin lilla roll. Sverige har 10 miljoner invånare, och vi har goda diplomatiska förbindelser med många delar av världen. Jag förstår att diplomati är svårt. Man kan inte bara stå och skrika och skriva debattartiklar, utan det ska tisslas och tasslas. Jag har full respekt för att det är så diplomati funkar.

Vad ska denna kammare och regeringen säga till de anhöriga? I exempelvis Kanada har staten betalat ut 25 000 kanadensiska dollar till de anhöriga. Det ska gå till begravning och oförutsedda utgifter. Det är ungefär som en brygga. I Sverige har vi inte denna praxis, för här har vi egna försäkringar. Men alla har inte det.

Tack och lov har vi länge varit fredade från nationella kriser. Den senaste var tsunamin 2004. Det kommer att komma kriser, men så få som möjligt är önskvärt. Men nu är vi där. Ska den 18-åriga flickan skickas till socialtjänsten?

Jag förstår att det kan ta tid att få kompensation. Det kanske tar upp till fem år; jag vet inte. Men vad händer här och nu? Vad har de för garanti? De kommer att få kompensation någon gång och säkerligen i iransk valuta. Det är detta som har kommunicerats ut.

Jag tror att Sverige kan spela en viktig roll. Jag vill inte ha ännu en militär konflikt i Mellanöstern. Jag vill inte ha ett nytt Irak. Om vi tyckte Irak var ett problem kommer Iran att bli ett tre fyra gånger större problem. Det är en nation med två arméer, och dessa är mer utvecklade och har större kunskaper än något annat lands i denna region, i Mellanöstern och vid Persiska viken.

Men jag vill inte dra debatten dit utan till hur vi kan se till att vi får insyn. Det vi vet är att Iran inte har kompetens och utrustning för att läsa av svarta lådan. Vad jag har förstått av tredjehandsinformation och det jag läst är att om data laddas ned fel kan de försvinna. Vad gör Sverige för att svarta lådan ska läsas av i Ukraina eller i Frankrike och för att fransmännen ska få läsa av den i närvaro av alla berörda länder och Iran så att alla får insyn, så att fakta kommer på bordet, så att alla pratar samma språk och så att samma fakta kommuniceras?

Vad gör utrikesministern, Utrikesdepartementet och regeringen, mer än bara det som jag fick höra i svaret?

Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att riksdagsledamöter självfallet ska ställa interpellationer och frågor. Det är detta som är hela poängen med att få information. Jag märker vilket äkta engagemang Arin Karapet har i dessa frågor. Det är genuint, och jag är glad över att svara på frågorna efter bästa förmåga.

Nedskjutningen av det ukrainska planet PS752 den 8 januari är en synnerligen tragisk händelse. Som sagt miste 176 personer livet. Av dessa var 17 hemmahörande i Sverige, varav 7 var svenska medborgare. Vi har fördömt nedskjutningen, och det är viktigt att haveriutredningen nu genomförs snabbt, effektivt och transparent.

Som jag sa tidigare har Iran, efter de tre första dagarnas förnekande, erkänt nedskjutningen och visat prov på samarbetsvilja. Vi ministrar från de fem drabbade länderna har samarbetat noga. Vi har särskilda undergrupper för varje fråga. Våra tjänstepersoner träffas så gott som dagligen via telefon, videokonferens och så vidare, och vi har undergrupper med jurister för att följa upp kompensationsfrågorna och andra rättsfrågor.

Man diskuterar nu med de länder som har rätt att delta i haveriutredningen enligt de regelverk som finns. Frankrike, Ukraina och USA har ackrediterade representanter. När det gäller nedladdningen av de svarta lådorna har de iranska myndigheterna vänt sig till den amerikanska utredningsmyndigheten National Transportation Safety Board, NTSB. Sverige, Kanada, Afghanistan och Storbritannien har rätt att sända experter. Statens haverikommission har gjort detta, och de är nu välkomna att närvara när de svarta lådorna laddas ned. Detta skulle Iran inte ha behövt göra enligt internationella regelverk, men man har bestämt sig för att göra det ändå, efter krav från oss.

Att i detta läge starta en kampanj för att inom ramen för EU-samarbetet och i den utrikesministergrupp som jag deltar i verka för utökade sanktioner mot Iran skulle vara kontraproduktivt. Inget av de fyra andra länder som liksom Sverige förlorade medborgare vid nedskjutningen har några sådana planer. Vår möjlighet att nå framgång för de anhöriga och få haveriutredningen att fungera är något som vi framför allt vill göra framsteg med. Detta har ingenting att göra med värderingar, utan det gäller respekt för de anhöriga – att de ska få kompensation och få veta hur det har gått till. Vi vill dessutom se hur vi kan se till att det inte händer igen. Varför stängdes inte luftrummet, till exempel, när det råder konflikt?

Vi vill att Iran ska kompensera de anhöriga. Det kan bli tal om att pröva flygbolagets eventuella skadeståndsskyldighet. En utmaning är att olika konventioner på luftfartsområdet krockar med varandra, men vi vill att alla anhöriga ska få samma kompensation, oavsett medborgarskap eller icke medborgarskap och vilket land det är. Då krävs flexibilitet från Irans sida. När det gäller frågan om skadestånd har Kanada gett motsvarande 180 000 kronor per familj. Tanken är att pengarna ska gå till transport av kvarlevor och så vidare.

Anf. 29 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Jag noterar att utrikesministern inte svarade på frågan hur det kommer sig att Statens haverikommission och dess representant gör en helt annan bedömning av den iranska regimens samarbetsvilja än vad utrikesministern gör. Använd gärna nästa replik, utrikesministern, till att svara på denna viktiga fråga!

Jag tror att många undrar vad det beror på att regeringen länge har uppvisat en form av inställsamhet gentemot Iran. Under den senaste mandatperioden gjordes inte mindre än åtta officiella resor mellan Regeringskansliet i Rosenbad och ayatollorna i Teheran. Sannolikt finns det inte något land utanför EU som regeringens företrädare har besökt i samma omfattning.

Förra hösten inbjöds den iranske utrikesministern Javad Zarif till Sverige. Han omfamnades bokstavligen av regeringen och ledande socialdemokrater. Att Zarif är företrädare för en av världens värsta diktaturer hind-

rade inte den före utrikesministern Jan Eliasson från att offentligt kalla honom ”min gode vän”.

Det var 17 personer från Sverige som föll offer för den iranska raketbeskjutningen av passagerarplanet den 8 januari i år. Totalt dödades 176 människor. Ansvarig för denna förbrytelse är Islamiska republiken Irans styrande. Ansvaret för att det som hände inte tillåts passera utan åtgärder vilar tungt på den svenska regeringen. Utökade sanktioner mot den iranska regimen är nödvändiga nu.

Anf. 30 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Tack för det utförliga svar som utrikesministern ska komplettera med i sitt sista inlägg! Det är den informationen jag är ute efter.

Ja, Iran samarbetar, delvis, men det finns andra saker. Det finns en stor misstro mot väst och mellan Europa och Iran när det kommer till de diplomatiska relationerna. Det är en sak – det är meta. Det som jag kommer att återkomma till i denna kammare är uppföljningen. Det som är viktigt just nu är de 17 svenskar som var med på planet. Jag vet inte om 9 eller 10 var svenska medborgare och de återstående var hemmahörande här. Oavsett detta var de folkbokförda i Sverige, och det räcker för mig.

Det viktiga är att de anhöriga får någon form av kompensation, att de får hjälp av berörda myndigheter och att UD – om jag får ge utrikesministern ett medskick från de anhöriga, fru talman – är snabba på bollen. Jag kan förstå att det är svårt att få tag i en passagerarlista eller något sådant, men om det är en nationell kris får man jobba 24 timmar om dygnet så att alla får sitt samtal. Jag förstår att det är svårt att hitta anhöriga, men det finns vissa som har upplevt att det tog lite för lång tid. Det är väldigt känslomässigt. Många har gjort goda insatser, men vi måste bli bättre på det här i Sverige. Det kanske är för att vi inte har gått igenom så många nationella kriser som vi inte har sådana erfarenheter.

Jag vill tacka för svaret. Jag kommer att återkomma om hur Sverige kan få insyn i allt från vad som har skett i olyckan till att anhöriga får kompensation och kan ta hem kvarlevorna. Jag ser fram emot svar.

Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag vill börja med Arin Karapets frågor. Det var 17 som var hemmahörande i Sverige, och 7 var svenska medborgare. Samtliga var folkbokförda och hade uppehållstillstånd. Vårt konsulära uppdrag omfattar samtliga 17 – det finns ingen skillnad där.

Vi jobbade 24 timmar om dygnet. Vår kristelefon var öppen dygnet runt, och alla kunde ringa dit när som helst. Det fanns en levande person som svarade i telefonen omedelbart.

När det gäller identifieringen förstår jag att man kan tycka att det tog lite lång tid, men det *får* inte bli fel. Det kan läggas ut på Google eller stå i någon kvällstidning att det gäller vissa personer, men vi måste vara säkra. Vi kan inte komma med ett felaktigt dödsbud till anhöriga. Det går inte, och därför tog det lite längre tid för oss att säga vilka personer som garanterat var med på planet. Jag förstår frustrationen, men det får inte vara fel.

Jag fortsätter när det gäller engångssumman till Kanada. Även Ukraina har beslutat att ge anhöriga en summa. Den är mycket mindre, men tanken är att den ska gå till transportkostnader och övriga kostnader. I Sverige har vi dels försäkringar, dels kommunernas ansvar. Kommunerna har nu i

samtliga fall kontaktat de anhöriga. Förra veckan arrangerade UD ett möte med de anhöriga till de omkomna. De fick träffa representanter för olika myndigheter, inklusive Statens haverikommission. Jag satt med och lyssnade. Jag förklarade naturligtvis mitt djupaste deltagande i den sorg och svåra situation som de går igenom. Jag berättade också om allt arbete som vi gör och hur vi fortsätter så länge det behövs för att få reda på all information och för att de anhöriga ska kompenseras.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:298 om en jämlik förskola

Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Daniel Riazat har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att återupprätta en jämlik förskola för alla barn oavsett var de bor.

Förskolan spelar en viktig roll för barns allsidiga utveckling och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Det finns flera faktorer som påverkar kvaliteten i förskolan, till exempel det pedagogiska ledarskapet, personalens utbildning och möjligheter till fortbildning, personaltäthet samt barngruppernas storlek. Det är viktigt att alla barn får tillgång till en förskola av hög kvalitet, och det är därför regeringen riktar olika satsningar mot förskolan.

När det gäller barngrupper i förskolan anges i skollagen (2010:800) att huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Statens skolverk har även angett riktmärken för gruppstorlekar i kommentarerna till myndighetens allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan.

Det finns sedan 2016 en satsning på mindre barngrupper i förskolan, och under 2020 uppgår statsbidraget till 1 228 miljoner kronor. Bidraget ska gå till insatser som minskar eller motverkar en ökning av barngruppernas storlek i förskolan. Gruppens storlek ska vara densamma under större delen av dagen och över tid. Det är inte tillåtet att använda bidraget för att skapa mindre barngrupper under en begränsad del av dagen. Skolverket ska följa upp och utvärdera effekterna av statsbidraget. Bidraget kan krävas tillbaka bland annat om det inte har använts till det ändamål det har lämnats för.

Skolverkets statistik visar att barngrupperna i förskolan har minskat kraftigt de senaste åren och inte har varit så små sedan 1992. Under åren 2015 till 2018 minskade den genomsnittliga barngruppen från 16,7 till 15,4 barn per grupp. Enligt Skolverket kan både införandet av riktmärket och statsbidraget ha lett till minskade barngrupper. Detta är en positiv utveckling som visar att regeringens politik har haft effekt.

Som Daniel Riazat nämner finns det reglerat i skollagen hur många timmar en kommun är skyldig att erbjuda barnen i förskolan. Detta är en miniminivå, och antalet timmar som erbjuds kan därför variera mellan kommuner.

Alla barn i förskolan har rätt att bli sedda och få möjligheter till lek och pedagogiska utmaningar. Det är grundläggande att vi har en likvärdig förskola i hela landet. Frågor som rör kvaliteten i förskolan är mycket viktiga. Regeringen följer därför noga effekterna av gjorda insatser och utveck-

lingen av förskolans kvalitet. Om satsningarna inte leder till förbättrad kvalitet kan regeringen i framtiden överväga ändringar i denna fråga.

Anf. 33 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Vänsterpartiet anser att förskolan ska vara en rättighet och en möjlighet för alla barn. Den uppfattningen delar vi såklart med regeringen. Förskolan har långsiktiga positiva effekter på barns lärande och utveckling. Förskolan har även en utjämnande socioekonomisk effekt; barn som kommer från resursfattiga familjer och som kanske bor i klassegregerade områden drar den största nyttan av att vistas i en förskola.

Den målmedvetna satsningen på den svenska förskolan och hela införandet av den svenska förskolan, som de flesta av oss i den här riksdagen har varit överens om och är överens om, har varit unik och har intagit en särställning runt om i världen. Det handlar om att gå från en omsorgs verksamhet till en verksamhet även för lärande. För att den här jämlika förskolan ska kunna fortsätta menar vi helt enkelt att vi måste se till den verklighet som finns. Då räcker det inte med de siffror som ministern framförde.

Vi vet utifrån rapporter som förskollärarna själva lämnar att barngruppernas storlek kan se ut att vara mindre, men att man samtidigt till exempel har färre personal per barngrupp. Det sker också en minskning av den behöriga personalen inom förskolan. Andelen behöriga minskar sett till både antalet barn i förskolan och det totala antalet personal. Vi har gått från ett läge där ambitionen från alla våra partier har varit att en majoritet av dem som arbetar i förskolan ska vara utbildade att arbeta inom förskolan. I dag är trenden att väldigt många av dem som arbetar där egentligen inte har någon utbildning som har att göra med vår förskoleverksamhet.

I kombination med detta ska man också planera för nedskärningar i majoriteten av kommunerna. Redan i dag har man på många håll lokaler som inte är anpassade för förskoleverksamhet. Det är för höga bullernivåer. Personalen får arbeta med att vara inte bara förskollärare eller barnskötare utan också vaktmästare och allt annat.

Detta leder i slutändan till den situation som råder i dag. Det startas förskoleuppror. Förskollärarna har fått nog, i stad efter stad, från Jokkmokk i norr till Malmö i söder, där man till och med haft demonstrationer i frågan och fortsätter att vara aktiv.

Vad leder den här arbetsmiljöproblematiken till? Jo, den leder till att förskollärarna – som har ett kvinnodominerat yrke – sticker ut när det kommer till sjukskrivningar. Det handlar om utmattningssyndrom. Om vi jämför med stora delar av arbetsmarknaden är det här en av de högsta siffrorna.

Jag fick svar på en hel del frågor, men jag tycker inte att jag har fått svar på frågan om vad vi ska göra på riktigt för att se till att återuppbygga en likvärdig och jämlik förskola där förskollärarna inte ska behöva känna att de inte räcker till.

Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Vi har all anledning att vara mycket stolta över vår svenska förskola. Ta till exempel den PISA-undersökning som kom i december förra året! Den visade mycket glädjande att de svenska eleverna numera lär sig mer än vad elever gjorde för tre år sedan, för sex år sedan och för tolv år sedan. Samtidigt visade PISA-undersökningen att de elever som

fått gå i en pedagogiskt genomtänkt förskola i mer än ett år i genomsnitt ligger ett helt skolår före i matematik jämfört med dem som inte fått göra det. Det är också fantastiskt att besöka våra förskolor och se vilken fantastisk och fin verksamhet som erbjuds många barn.

Fru talman! Jag ska inte sticka under stol med att jag delar Daniel Riazats oro över mycket av det som sker i svensk förskola. Jag får också många vittnesmål om bristande arbetsmiljö. När jag för några år sedan var ute och träffade förskollärare och barnskötare fick jag höra mycket talas om behovet av att höja lönerna i verksamheterna. Nu för tiden reses allt oftare frågor just om arbetsmiljön.

Jag delar också Daniel Riazats oro när det gäller graden av behörighet. Vi har i svensk skola, och kanske ännu tydligare i svensk förskola, väldigt stora problem med brist på utbildad personal. Den bristen gäller förskollärare. Det ser vi framför allt i de förskolor som finns i de områden där barnen kanske behöver förskolan allra bäst. Där är det ofta en svårighet att rekrytera förskollärare.

Det är också så att vi har behov av en annan yrkesgrupp i förskolan, nämligen välutbildade barnskötare. Vi har under senare år kunnat se hur viktigt det är att rekryteringen till barn- och fritidsprogrammet på gymnasieskolan fungerar på ett sådant sätt att vi får många sökande på den kanten.

Jag delar Daniel Riazats åsikt att vi måste göra mer tillsammans för att stärka arbetsmiljön och behörighetsläget. Därför är det bra att regeringen arbetar med att se till att det finns resurser till den kommunala sektorn i allmänhet och till förskolan i synnerhet. Jag kan fråga Daniel Riazat om han kan peka på ett år när förskolan har fått mer statliga bidrag än vad den får nu.

Jag är väldigt stolt över den statistik som så tydligt visar att barngrupperna har minskat. Jag har stor förståelse för förskollärare som säger att de inte känner igen det från sin vardag. Men att avfärda statistik som är framtagen på ett vedertaget sätt med att det är siffror tycker jag är lite tråkigt när vi diskuterar saken i Sveriges riksdag.

Låt oss tillsammans, Daniel Riazat, se till att vi kan fortsätta att stärka förskolan. Den är väldigt betydelsefull för många barn. Låt oss tillsammans se till att motverka de många krafter som i dag ifrågasätter förskolan. De ifrågasätter att man ska ha en bra genuspedagogik, att barn ska leka i förskolan, eller å andra sidan att barn ska lära sig mycket i förskolan. Det finns mycket att göra för att stärka svensk förskola med samförståndet som grund.

Anf. 35 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack, utbildningsminister Anna Ekström, för svaret!

Jag kan börja med att säga det inte råder några tvivel om att om vi står varandra väldigt nära när det gäller frågorna om innehållet i förskolan, värderingar i förskolan, huruvida vi ska ha genuspedagogik eller inte, eller hur själva uppdraget ser ut. Det råder inga tvivel om att utbildningsministern har en bra syn på de frågorna.

Men jag menar också att det inte räcker med att bara dela min oro, även om jag är positivt överraskad över att utbildningsministern uttrycker att hon gör det. Någonstans är det ett faktum att ministern som högst ansvarig

och företrädare för regeringen måste göra någonting för att åtgärda situationen.

Vi börjar i budgetfrågan. Det frågades här om jag kände till om det någonsin hade satsats mer på förskolan. Vi vet att det har riktats enorm kritik mot regeringen och i synnerhet mot utbildningsministern när det gäller budgetanslaget för utbildningsväsendet generellt men specifikt när det gäller barn i lägre åldrar.

Vi såg presskonferenser där det lät som att det skulle bli guld och gröna skogar när det kom till budgeten. Men i de faktiska siffrorna såg vi att det inte hade tillskjutits medel till skolväsendet förutom för några småsatsningar.

Jag är glad att utbildningsministern delar min oro för arbetsmiljön. Jag menade i mitt förra inlägg inte att ifrågasätta statistiken. Som före detta kommunpolitiker vet jag att situationen på golvet ibland inte ser ut så som den sedan ser ut när vi får en rapport om det på papper.

Det jag menar är inte att siffrorna inte stämmer. Snittet för en barngrupp sägs vara mindre enligt statistiken. Vi talar i dag om över 30 000 förskollärare och barnskötare som är med i till exempel förskoleupproret. De säger att det inte stämmer i deras vardag. Hur många berättelser från deras vardag ska det behövas innan vi börjar titta på hur det faktiskt ser ut?

Där menar jag helt enkelt att det inte räcker med att dela min oro. Någonting måste göras åt den arbetsmiljösituation som finns i dag. Det är för stora barngrupper. Det riktmärke som finns från Skolverket är inte bindande. Det gör att man gör olika från kommun till kommun.

I det läge vi befinner oss i dag kommer en stor majoritet av alla kommuner att göra nedskärningar i bland annat förskolan. Jag menar att det är orimligt att då fortsätta med linjen att det inte ska vara bindande vilken storlek det ska vara på barngrupperna.

Jag vill fråga utbildningsministern om hon är redo att göra riktmärkena till bindande regelverk i stället för att det ska vara frivilligt som det är i dag. Rådande forskning om storleken på barngrupperna och antalet pedagoger per barngrupp är väldigt tydlig. Det gäller likaså för anknytningsteorin.

Skolverkets rekommendationer har en påverkan även på barnen och inte bara på personalen. Om personalen inte mår bra kommer den inte att kunna hjälpa barnen på ett sätt som den egentligen vill göra.

Min fråga är: Vill utbildningsministern förändra regelverket så att vi får till en likvärdighet och en jämlikhet i hela landet och kan minska barngrupperna ytterligare?

Anf. 36 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan bara upprepa att det statliga anslaget till förskolan är oförändrat och oförändrat stort. Det är 1,2 miljarder i direkt riktade anslag till våra förskolor. Det ska syfta till små barngrupper i kombination med ett nyinfört riktmärke i Skolverkets kommentarer till de allmänna råden. Enligt Skolverkets egen utvärdering kan det ha gett effekt i form av minskande barngrupper.

Jag skulle kunna vända på diskussionen om det läge som nu gäller i svensk förskola. Vi lever i ett land där de stora 90-talistkullarna börjar få barn och lyckligtvis glädjande nog får många barn. Den svenska förskolan är då i mycket stort behov av resurser och personal.

Därför är det klokt av regeringen att tillskjuta medel, även om vi har respekt för att det är en kommunal angelägenhet att ansvara för finansieringen av förskolan. Det är klok politik att stärka förskolläraryrket, stärka barnskötaryrket och se till att fler kan gå ut som barnskötare.

Det är klok politik att se till att fler barnskötare kan validera sin rika och viktiga erfarenhet och ta steget att bli förskollärare i äldre åldrar. Det är också klok politik att arbeta med komvux och yrkespaket för att säkerställa att vi får fler barnskötare genom både en fullständig gymnasieutbildning och yrkespaket.

Jag vill inte sticka under stol med att det är ett ansträngt läge i många förskolor. Därför säger jag att jag delar Daniel Riazats oro. Jag är ute och träffar personal, föräldrar och barn i förskolan. Så sent som i går var jag i Nyckelpigans förskola i Vårby gård och såg en fantastisk verksamhet med ganska svåra förutsättningar.

Jag är väl medveten om att ska vi se till att stärka kunskapsresultaten i Sverige ordentligt ska det livslånga lärandet börja i förskolan. Därför kommer jag att se till att vår förskola kan fortsätta att vara en förskola att vara stolt över.

Ska jag klara det måste jag kunna ta in två saker samtidigt. Jag måste kunna se att regeringens insatser har effekt. Jag måste också kunna se till att jag har en bra kontakt med verksamheterna så att jag vet på vilket sätt man kan stärka med ytterligare insatser.

Daniel Riazat ställde en specifik fråga om riktmärket. Eftersom jag personligen var ansvarig för att ta fram riktmärket när jag arbetade på Skolverket vet jag att det vi fick från forskarsamhället på den tiden – och det är säkert samma sak som gäller nu – var siffror som var ganska runda i kanten.

Vi fick siffrorna 6–12 för små barn och 9–15 för större barn. Jag tar det nu fritt ur minnet, fru talman, så jag ber om ursäkt om det blir felaktiga siffror. Skälet till att vi fick det var att forskarna så tydligt sa till oss att ett stelt riktmärke aldrig kan ta hänsyn till samtliga förutsättningar på en förskola. För en pedagogisk verksamhet på en förskola spelar barngruppens sammansättning en jättestor roll.

Det spelar väldigt stor roll hur många av barnen som har svenska som modersmål. Det spelar väldigt stor roll vilken miljö förskolan finns i. Hur ser utegården ut? Finns det en bra utemiljö att leka i? Personalens sammansättning spelar också roll. Hur många är de? Vilken utbildning har de? Vilken erfarenhet har de?

Allt det här gjorde att forskarnas starka rekommendation till Skolverket på den tiden var att detta skulle vara ett riktmärke att sikta mot. Jag tror att det är klok politik, fru talman, att inte låsa varenda barngrupps storlek alltför hårt från ett sammanträdesrum i Stockholm.

Anf. 37 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Återigen: Tack för svaret, utbildningsministern! Jag håller absolut med om att den här frågan inte bara ska handla om att vi ska fatta stela beslut från landets högst beslutande organ riksdagen. Det är inte vad detta handlar om.

Det handlar om vad en stor majoritet av förskollärarna och personalen kräver när man ser till både de fackliga organisationerna och deras protester och det förskoleuppror som har varit runt om i landet. Jag har bra

kontakt med dem också. Frågan handlar inte om att vi ska ha bindande riktmärken. Det handlar inte om att fatta några beslut som binder upp någon att försämra verksamheten på något sätt.

Det är klart att allas behov ser olika ut och att det kan vara lite olika siffror runt om i landet, men det måste också finnas ett maxtak någonstans. Jag håller helt enkelt med förskoleupproret och förskollärarna och barnskötarna i denna fråga. Men tyvärr hör jag att regeringen inte är redo att ändra sig i frågan.

När det kommer till en förskola att vara stolt över är det ganska intressant, för det är exakt vad förskollärarna säger. De är stolta över att vara förskollärare, och de vill verkligen göra sitt bästa. Men de känner att de inte längre räcker till. De går på knäna. De har för få kollegor, de har för få utbildade kollegor, de har för många sysslor och de har för lite resurser.

När det kommer till resursfrågan vill jag återigen påpeka att det självklart är positivt att vi nu från Vänsterpartiets sida tog initiativ till att kommunerna mot regeringens vilja skulle få mer resurser. Men i det stora hela var budgeten till utbildningsväsendet en stor besvikelse för samtliga aktörer som påverkas av den.

Anf. 38 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! *En jämlik förskola*, som det står i Daniel Riazats interpellation, är en förpliktande rubrik. Har vi i dag en jämlik förskola i Sverige? Vi har en förskola som jag är stolt över, men vi har en förskola som måste göra mer för att alla barn och elever ska ha lärt sig riktigt mycket när de sedan kommer till skolan.

En sak som vi inte har berört i den här interpellationsdebatten är de stora satsningar som görs på att stärka språkutvecklingen tidigt i förskolan och att göra detta på ett sätt som stämmer väl överens med förskolans pedagogiska uppdrag, nämligen en pedagogik som bygger på en undervisning som bygger på lek. Vi utreder just nu hur man kan stärka den svenska språkförskolan och hur vi också kan se till att fler barn går i förskolan.

Statistiken talar nämligen ett obarmhärtigt språk. Den visar att just de barn som bäst behöver förskolan – barn till arbetslösa, barn till nyanlända och barn till föräldrar som inte har så lång utbildning – hör till de grupper där deltagandet i förskolan är som lägst. Det finns alltså mycket att göra för att stärka en likvärdig förskola.

Men vi måste också gå vidare med att se till att vi får personal till förskolan. Vi måste se till att fler vill bli förskollärare, att fler vill bli barnskötare och att fler barnskötare också går vidare och blir förskollärare. Det är mycket som måste göras samtidigt.

Allt detta kräver förstas resurser, och därför är det positivt att regeringen, väl medveten om att detta är ett kommunalt ansvar, bidrar till den kommunala ekonomin. Men regeringen säkerställer också att vi har statliga bidrag som återigen, vill jag hävda, ligger på en nivå som det är svårt att hitta motsvarigheten till när vi tittar på de statliga bidragens historia.

Allt detta är nödvändigt om vi ska ha en förskola att vara stolta över. Jag är mycket medveten om att vi måste göra mer, för vår svenska förskola förtjänar stöd.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 39 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jan Ericson och Sten Bergheden har frågat mig om avgifter för virkesupplag med anledning av att Trafikverket från årsskiftet har infört avgifter för ärendehantering avseende virkesupplag. Jag väljer att svara på interpellationerna i ett sammanhang.

Enligt gällande författningar tas avgifter ut av myndigheten vid ansökningar om att inom ett vägområde vidta åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten eller vara till olägenhet för vägens bestånd, drift och brukande.

Jag avser att följa frågan. Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för skogsnäringen.

Anf. 40 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack för svaret från ministern på min interpellation! Mina frågor var: Avser ministern att ändra väglagen eller vägförordningen så att skogsägare ska slippa betala dessa nya avgifter för virkesupplag utmed allmän väg? Avser ministern att agera på något annat sätt för att landets skogsägare och landsbygden inte ska drabbas av dessa nya avgifter?

Ministern svarar att han avser att följa frågan. Jag tycker inte att det är något svar, utan det är den mest passiva ståndpunkt man kan inta i frågan.

Det är intressant och lite av kuriosa i det svar vi får av ministern att han lyckas blanda ihop mig och Jan Ericson, som har skrivit olika interpellationer. Båda kallas för Jan Bergheden. Jag hoppas att ministern har bättre koll på frågan än på våra namn.

Fru talman! Det är bra, men det kommer inte att räcka. Och det är absolut inga svar på mina frågor. Jag ställde frågan till ministern för cirka en månad sedan, den 16 januari, i riksdagen. Då lät ministern först överraskad över de nya avgifterna, och då lät det också på ministern som att han tyckte att frågan var viktig och att han skulle agera.

Fru talman! I dag, en månad senare, har ingenting hänt. Men ministern har tänkt följa frågan.

Trafikverket och landets skogsägare har inte tidigare behövt betala denna avgift. Tillståndet kom till 2012, och man har tidigare inte behövt betala 2 900 kronor för att lägga upp virke utmed allmän väg.

För mig är landsbygdspolitiken viktig på riktigt. Då kan man inte höja avgifter och skatter och försämra regelverket för landsbygden och sedan tro att det räcker att tala väl om landsbygden.

Fru talman! Dessa nya virkesavgifter behövs inte, och de borde aldrig ha införts den 1 januari 2020. De borde i nuläget omedelbart tas bort. Dessa tillstånd har varit avgiftsfria och borde självklart så förbli. Detta är en ny avgift och en straffskatt för landets skogsägare och för landsbygden. Det anmärkningsvärda är att ministern och regeringen inte ens verkar ha vetat om att den har införts. Och värst av allt: Regeringen har inte tänkt göra något.

Fru talman! Ministern har alla möjligheter att justera regleringsbrevet till myndigheten, i detta fall Trafikverket. Han har också full möjlighet att justera lagar och förordningar. Men ministern svarar att han följer frågan.

Är det ett kraftfullt agerande? Nej, knappast. Den här regeringen är beredd att offra landsbygden för att motverka lastbilar och vägtransporter.

Fru talman! Samtidigt som nya avgifter införs för att få använda allmänna vägar planerar regeringen ett olönsamt höghastighetståg. Alla vet att S-regeringens förslag att bygga olönsamma höghastighetståg kommer att påverka utbyggnad och renovering av både vägar och järnvägar under lång tid. Förlusterna kommer att få bäras av skattebetalarna. Men att straffbeskatta landsbygden och skogsägarna med nya tillståndsavgifter för att tillfälligt kunna lägga virke utmed allmän väg är en helt ny möjlighet för regeringen. Se till att satsa på våra vägar i stället! Se till att Sverige fungerar så att vi kan bygga vårt välstånd och våra exportinkomster kan fortsätta!

Min fråga blir återigen: Avser ministern att ändra väglagen och vägförordningen, eller avser ministern att agera på något annat sätt för att ta bort dessa avgifter för landets skogsägare?

Anf. 41 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Det hör ju till god ton att tacka statsrådet för svaret, så jag får väl börja med det. Men vad ska man säga om själva svaret? Sällan har ett interpellationssvar varit så kort och intetsägande som detta. Tio rader text är allt statsrådet kostat på min fråga; viktigare än så är den tydligen inte. Jag tror faktiskt inte att jag varit med om något så kort svar på en interpellation under mina snart 14 år som riksdagsledamot. Jag undrar verkligen om landets små skogsägare håller med om att frågan är så obetydlig.

Alla talar i dag varmt om de gröna näringarna, hur vi ska använda mer biobränslen och bygga mer i trä och hur mycket skogsnäringen betyder för svensk ekonomi och svensk export. Och då har vi inte ens berört miljönyttan som skogen gör. Samtidigt pågår ett närmast obegripligt angrepp på den svenska skogsnäringen från regeringen och dess myndigheter. Jag brukar kalla det de små stegens tyranni.

Vi ser hur myndigheter på olika sätt motverkar all avverkning i stora områden av miljöskäl utan att markägarna kompenseras. Inte sällan handlar det om skogar som vårdats och brukats i generationer. Men när skogen blir mogen för avverkning stoppas denna indirekt av myndigheterna – utan kompensation. Vi ser ständigt stigande drivmedelspriser som gör avverkning och transporter dyrare. Vi lever dessutom hela tiden under hotet om lastbilsskatter som skulle driva upp kostnaderna ytterligare. Och då har jag inte ens nämnt alla andra beslut som är landsbygdsfientliga för alla de människor som lever och verkar på landsbygden. Utan dessa landsbygdsbor finns det ingen som kan arbeta i de gröna näringarna.

Som om detta inte skulle räcka kommer nu nyheten om att Trafikverket infört en avgift på 2 900 kronor för varje tillstånd att lägga upp virke på sin egen mark i anslutning till allmän väg i avvaktan på transport till sågverket eller massafabriken. Tidigare fanns tydligen en möjlighet att undantas från denna avgift, men det undantaget har man nu avskaffat.

När jag har berättat om denna nya avgift för bekanta som äger små skogsskiften har de först trott att jag hittat på. När de sedan insett att det är sant har förvåningen ersatts med ilska. Jag måste tyvärr säga till ministern att det nog inte helt kan uteslutas att en och annan skogsägare runt om i

landet kan tänkas komma att avstå från att både söka tillstånd och betala avgiften för upplaget.

En avgift på 2 900 kronor betyder knappast så mycket för en stor skogsägare som exempelvis statliga Sveaskog, men för en liten skogsägare kan det äta upp en stor del av vinsten. Den genomsnittlige skogsägaren i Sverige äger inga jättearealer, och vid gallring eller röjning efter en storm är det ofta inga stora mängder virke som tas ut. Efter kostnaderna för arbetet blir det ofta inte så mycket pengar kvar. Med den nya avgiften finns faktiskt risken att mindre gallringar eller röjning efter stormskador helt enkelt inte genomförs eftersom kostnaderna kan överstiga intäkten.

Det enda svaret från infrastrukturministern är att Trafikverkets avgift grundas på gällande författningar. Det får vi ju verkligen hoppas. Det motsatta hade varit anmärkningsvärt.

I övrigt säger ministern att han själv avser att, som det heter, följa frågan. Det enda man med säkerhet vet när en minister avser att följa en fråga är att det tyvärr sällan leder till någon förändring över huvud taget. Ministern kunde lika gärna ha sagt att han inte bryr sig och att Trafikverket får göra som de vill.

Fru talman! Det kan tyckas futtigt att kräva en interpellationsdebatt om en avgift på 2 900 kronor. Men det är faktiskt ett illustrativt exempel när man diskuterar den stora jakten på småföretagare och hushåll på vår svenska landsbygd. Faktum är att dagens regering är extremt uppfinningsrik när det gäller att införa nya skatter och avgifter, byråkrati, regler, kontroller och kostnader, och detta synsätt verkar tyvärr genomsyra även regeringens myndigheter. Varje enskild sak, varje ny regel, blankett eller kontroll, varje ny liten kostnad eller skatt eller tillsynsavgift kanske inte stjälpur en småföretagares eller privatpersons ekonomi. Men när man lägger ihop alltihop blir situationen efter hand helt ohållbar.

Min raka fråga till ministern är alltså: Tycker han att den nya avgiften är rimlig, eller tänker han verka för att den avskaffas? Detta vill jag gärna ha ett tydligt svar på.

Anf. 42 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, Sten Bergheden och Jan Ericson, för era två utmärkta interpellationer! Den fråga som väcks när man hör statsrådets ”uttömmande” svar är naturligtvis: Vem styr Sverige?

Fru talman! Vem styr Sverige? Jag tycker att den frågan är väldigt relevant. Två raka frågor har ställts i två interpellationer. Mina kollegor frågar statsrådet: Anser statsrådet att denna avgift är rimlig, eller tänker statsrådet och regeringen ta bort den? Svaret är: Trafikverket har infört avgiften, och jag följer utvecklingen. Det är, precis som Jan Ericson säger, ett icke-svar som saknar motstycke.

Mitt hemlän Gävleborg är ett skogslän med, precis som Jan Ericson tog upp, väldigt många små skogsägare. Det är inte helt ovanligt att det är ett äldre par som har sparat ihop och äger skog och som plockar ut lite skog då och då. Jag har hört att en genomsnittsavverkning är värd 30 000–40 000 kronor. Då drämmer regeringens myndighet till med en avgift på nästan 3 000 kronor, det vill säga 10 procent av varuvärdet.

Då måste man förhålla sig till det. Sverige har en regering och ett statsråd som är ansvarig för sin myndighet. Det minsta man då kan begära, fru talman, är att statsrådet har en uppfattning: Tycker man att avgiften är bra,

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

eller tycker man att avgiften är dålig? Tycker man att den är bra behöver ju inte regeringen agera. Men tycker man att avgiften är dålig, ytterligare en straffbeskattning av Sveriges småföretagare och ytterligare ett regelkrångel är det lämpligt att man beordrar myndigheten att ta bort den.

Regeringen äger hela makten att skriva regleringsbrev till sina myndigheter – *hela* makten. Nu är det precis som att ministern är viljelös. Man har ingen uppfattning i en sådan här viktig fråga.

I fråga efter fråga de senaste fem åren skruvar man åt trycket på Sveriges småföretagare. Man inför regel efter regel, man höjer skatter och man gör det svårare och svårare att vara företagare. I den bemärkelsen är den här avgiften logisk. Nu har någon kommit på: Vi klämmer åt Greta från Hälsingland, 78 år, som avverkar lite skog. Hon får betala en extra avgift på nästan 3 000 kronor. Det är inte rimligt.

Lägg därtill lastbilsskatten som man har infört. Skillnaden mellan Moderaternas och regeringens budget är ungefär 80 000 kronor per år och lastbil för en skogsåkare i Gävleborg.

Vi som vill värna skogen och näringslivets konkurrenskraft måste hela tiden stå upp för att vi inte ska införa högre kostnader och krångligare regler, för det försämrar svensk konkurrenskraft. För varje liten sak vi gör kan våra vänner i Finland le. *De* värnar nämligen sin skogsindustri. *De* värnar konkurrenskraften.

Jag skulle vilja att statsrådet svarade på den enkla frågan: Tycker statsrådet att det är rimligt med denna avgift? Om han tycker att det är rimligt vet vi det. Men om han tycker att det är orimligt, vad tänker regeringen göra för att säkerställa att avgiften tas bort?

Anf. 43 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Då jag i mitt yrkesliv arbetat med just virkestransport från skog till väg vill jag ge min bild av dessa nu så omtalade tillstånd som regeringen vill att vi ska söka för att lägga virke vid vägen. Jag tror inte att vi är jättemånga bland de 349 invalda i riksdagen som faktiskt någon gång har suttit i en skogsmaskin. Själv körde jag maskin fram till mars 2013.

Under förra årtusendet, när jag började köra maskin, och även under det första decenniet detta årtusende, klarade vi skogsmaskinsförare att själva bedöma lämpligheten i ett avlägg vid en väg.

När alliansregeringen började kräva tillstånd 2012 var budskapet till oss som arbetade med det fysiskt ute i terrängen och som aldrig riktigt förstod varför det infördes att vi kunde fortsätta som tidigare. Tillståndet påverkade alltså inte mig över huvud taget när jag satt i maskinen. Det var en byråkratisk process som ledde till extra arbete för tjänstemännen på kontoret. Det innebar även en extra avgift för bolaget. Tillståndet fick dock aldrig någon påverkan. Avgiften drabbade skogsbolaget och inte oss som utförde arbetet, egentligen inte heller markägaren. Det är ett klassiskt exempel på onödig byråkrati. Man inför ett tillstånd och en avgift som inte får någon som helst påverkan i praktiken.

Man kan undra vilket problem det var tänkt att detta tillstånd skulle lösa. Redan tidigare fanns klara regler och riktlinjer, som vi som arbetade med detta följde. Till exempel lägger vi inte virke där det riskerar att bli en trafikfara. Av naturliga skäl försöker vi alltid inverka så lite som möjligt.

De nya tillstånd som nu ska sökas för varje avlägg man ska påbörja kommer med säkerhet att, utöver ökade kostnader för markägaren, leda till tre saker: ökad byråkratisering, större miljöpåverkan och sämre trafiksäkerhet. Jag undrar om det verkligen är vad regeringen har tänkt sig med de här tillståndsavgifterna.

Ökad byråkratisering blir det givetvis eftersom man vid varje nytt avlägg hos varje ny markägare måste söka nytt tillstånd i stället för, som tidigare, ett generellt tillstånd som gällde för alla markägare.

Större miljöpåverkan blir det när tunga maskiner tvingas köra extrasträckor för att lägga virket där man har tillstånd och inte där det är bäst. Alla som har jobbat med detta vet nämligen att den plats där det är ritat på kartan att virket ska ligga sällan är den bästa att lägga det på. Därför byter förarna oftast plats. Det kunde man tidigare göra enkelt, efter bara ett telefonsamtal med markägaren. Nu, när det kommer att finnas tillstånd som säger exakt var virket ska ligga, kommer en sådan förändring inte att vara möjlig. Man kommer alltså i stället att tvingas köra den extra sträckan.

Sämre trafiksäkerhet blir det givetvis när man inte kan lägga virket på den bästa platsen ur trafiksäkerhetssynpunkt utan där det är ritat på kartan.

Anf. 44 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka mina riksdagskollegor Sten Bergheden och Jan Ericson för att ha ställt mycket bra frågor.

Från den 1 januari i år tar Trafikverket ut 2 900 kronor när en skogsägare ska lägga virke vid allmän väg. Denna straffavgift upplevs som ytterligare en käpp i hjulet för skogsägarna. Det finns ca 330 000 skogsägare i Sverige. Medelskogsägaren har ungefär 49 hektar. Många har alltså mindre skogsskiften, inte stora.

Just nu har många skogsägare problem med granbarkborren. För att lösa det måste man vara duktig och ta ut sin påverkade skog. Det förutsätter också staten att man gör. Det leder kanske inte till särskilt stora virkeshögar. De kan vara mindre. Men varje gång en bonde tar ut sina träd ska han alltså betala 2 900 kronor. Det är klart att många upplever det som bekymmersamt.

Jag vill ställa några frågor till ministern. Är avgiften något som regeringen själv har lagt på, för att det ska komma in mer pengar? Hur ska Trafikverket kontrollera detta? Vad ska avgiften gå till? Och vad kommer att hända om en markägare inte anmäler och betalar denna straffavgift?

Anf. 45 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Jag kom sent, och statsrådet hade redan föredragit sitt svar. Men jag förstår av mina kollegor att jag inte missade någonting, att det var ett defensivt och intetsägande svar.

I början av december lämnade jag in en skriftlig fråga om virkesavlägg. Jag fick ett svar där statsrådet gömde sig bakom 43 § i väglagen från 1971 och 6 kap. 8 § i vägförordningen från 2012. Lagen är alltså väldigt gammal, till och med äldre än jag. Vägförordningen är inte lika gammal.

Vi har klarat oss utan den här avgiften under ett antal år, men nu ska den plötsligt införas. Det kan tyckas vara en liten fråga som inte drabbar så många. Dessutom drabbar den landsbygden, och därmed är det inte särskilt viktigt.

Under mitt dryga år som riksdagsledamot är det här den av mina frågor som utan motstycke har fått mest respons i medierna. SVT Värmland hörde av sig och frågade hur mycket respons jag fått. De såg nämligen på sin hemsida och i övrigt hur ovanligt mycket respons de hade fått. Även om det drabbar landsbygden är det alltså inte en liten fråga.

Eftersom Kristdemokraterna upplever att ministern inte har tagit frågan på allvar har vi lämnat in ett utskottsinitiativ i trafikutskottet, just för att trycka på hur viktig frågan är. Vi måste få fler att förstå att det inte bara handlar om 2 900 kronor utan också om den gröna näringen. Det är de som bor på landsbygden och som driver skogen som drabbas.

I sitt svar på min skriftliga fråga skriver statsrådet att Trafikverket har meddelat att de "kommer att införa rutiner för att följa reglerna enligt väglag och vägförordning". Men vem är det som kan ändra väglagen? Vem är det som kan ändra i vägförordningen? När det gäller lagändringar har jag fått för mig att det är vi som sitter i denna kammare som äger den rätten. Därmed finns det stora möjligheter att ändra så att det inte kommer att drabba små skogsägare, som är de som drabbas hårdast.

Inser statsrådet att det här är ett hårt slag för landsbygden och de gröna näringarna? Nu när vi ska ställa om är skogen oerhört viktig. Den är Sveriges konkurrensfördel. Vi ska använda skogen i vår omställning. Att då straffa ut användningen av skogen blir kontraproduktivt. Inser statsrådet vad beslutet egentligen innebär?

Anf. 46 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag vill tacka för det starka engagemanget.

Först och främst vill jag å regeringens vägnar påpeka att det i rubriken på den skriftliga versionen av interpellationssvaret absolut inte ska stå Jan Bergheden. Sten förstår säkert att det är en felskrivning. Riksdagsledamoten Sten Bergheden är ju välbekant i denna kammare. Jag uppskattar dessutom verkligen att debattera med honom.

För de som sitter på läktaren här i kammaren och som kanske inte vet det kan jag säga att jag är kronobergare. Jag bor mitt i skogen och känner väl till skogsnäringens villkor. Jag har ett flertal gånger fått rycka ut till dess undsättning, inte minst i samband med stormen Gudrun. Då fick vi göra en extralagstiftning och skyndsamt ta fram olika förslag. Jag förstår alltså engagemanget och kan ärligt säga att jag också uppskattar det. Jag kan möjligtvis tycka att det är en del övertoner i diskussionen, till exempel att det är fullständig katastrof. Det är det naturligtvis inte.

Det handlar om en administrativ avgift som inte har tagits ut under relativt lång tid, sedan reglerna började gälla 2012. Jag vill minnas att vi hade en alliansregering när den infördes. Det är klart att det förvånade en del när Trafikverket gjorde en ny juridisk bedömning och började ta ut avgiften.

Jag tror att de flesta tycker att det är rimligt att man gör en prövning. Det vill jag ändå säga till den ledamot från Sverigedemokraterna som förde fram det. För en ansvarig väghållare är det viktigt att ett virkesupplag inte kan se ut hur som helst. Då måste man göra en prövning och se var det ska finnas och om det kan påverka eller försämra trafiksäkerheten. Alla som har kört på mindre vägar vet hur viktigt det är att det inte blir trafikfarligt. Därför är det viktigt att man har en prövning. Det är också viktigt att titta

på konsekvensen av den nya tillämpning som myndigheten har valt att göra.

Jag fick frågan om det är en besparing som görs. Det är det inte. Det handlar inte om något regeringsdirektiv, utan det är myndigheten som själv i sin prövning kommit fram till att man inte kan låta bli att ta ut en avgift. Man är skyldig att göra det. Låt oss därför studera och följa detta och se om myndigheten är skyldig att ta ut en sådan avgift. Regeringskansliet tittar nu på frågan.

Jag vet att trafikutskottet har fördjupat sig i frågan, vilket jag uppskattar. Man kommer att kalla till sig olika aktörer för att följa den dialog som finns mellan Trafikverket och skogsnäringen.

Är det något vi är överens om är det vikten av att det finns goda villkor inte bara för landsbygden utan också för skogsnäringen. Sedan jag blev infrastrukturminister har jag sett till att öppna upp regelverket för BK4 och 74-tonslastbilar. Vi har ökat anslagen för vägar till 164 miljarder kronor och gjort extra anslag för inte minst de mindre vägarna. Vi kom med de så kallade potthållspengarna för att förstärka bärigheten i vägarna.

Detta är viktigt tillsammans med den politik som regeringen generellt bedriver för att förbättra förutsättningarna för landsbygden, både säkerställa statlig service och som i den senaste budgeten göra en del skatteförenklningar. Vi ser också till att kommuner och regioner som har det tufft ska få förbättrade möjligheter, inte minst genom kostnadsutjämningen.

Till de moderata ledamöter som är engagerade vill jag säga att jag önskar att engagemanget fanns när vi talar om kostnadsutjämningen. Här har Moderaterna i stället velat lägga mer pengar till storstäderna och försena stödet till de mindre kommunerna på landsbygden.

Mitt svar blir som tidigare: Vi bereder frågan i Regeringskansliet. Jag kan heller inte säga något annat, eftersom vi inte har ministerstyre. Jag kan inte här i talarstolen ålägga Trafikverket att göra något annat än att tillämpa de lagar och förordningar som finns. Men ni ska veta att vi bereder frågan i Regeringskansliet.

Anf. 47 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Ministern får gärna fortsätta att kalla mig ”Jan Bergheden”, om det skulle vara så att han vill det, men ta bort avgiften – det är det viktigaste.

Vi behöver producera mycket mer skog för att klara miljöomställningen. I stället motarbetar regeringen det genom nya reservat, höga bränsleskatter och nya virkesavgifter. Det är knappast så man skapar konkurrenskraft och en levande landsbygd.

Många skogsägare behöver i dag bekämpa granbarkborren, vilket flera andra har tagit upp i dag. Statens reservat producerar en mängd granbarkborrar som sedan sprider sig till grannfastigheter och skapar problem för övriga skogsägare. När skogsägare tvingas plockhugga skogen på angripna träd kan volymerna på många olika platser bli små. Det innebär fördyrande avverkningskostnader, ökade körkostnader och mer arbete. Det är helt oacceptabelt att landets skogsägare även ska drabbas av en ny statlig avgift när de ska köra ut virket.

Behövs verkligen tillstånd för virkestravar utmed allmän väg? Jag lät göra en RUT-undersökning. Man hanterar ungefär 1 000 tillståndsärenden per år – det pendlar mellan 700 och 1 200. Det blir avslag på 7–8 stycken

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

per år. Någon på Trafikverket sitter alltså och granskar kartor på sitt kontor någonstans för att konstatera var markägarna och de som kör ut virket ska lägga det, och sedan ritar man in det på kartan. Vi fick av en tidigare maskinförare höra ett exempel på hur det går till. Det är detta som är problemet.

Jag är helt övertygad om att de människor som bor på landsbygden klarar av att hantera detta helt själva. Det här ska inte byråkrater sitta i Stockholm och rita in på en karta. Landsbygdens människor klarar själva att lägga upp detta utifrån de riktlinjer som Trafikverket självklart kan ta fram om vad man bör tänka på när man lägger upp virke utmed allmänna vägar.

Vi borde enas här i dag, ministern, om att vi omedelbart tar bort avgiften och ändrar i väglagen och vägförordningen så att virkeslag är borttagna ur den delen. På så vis blir det inga bekymmer för Trafikverkets fortsatta arbete.

Landsbygden har dåliga vägar med bristande underhåll. Ofta är vägbanorna nedslitna. Vad gör regeringen och Trafikverket då? Jo, man sänker hastigheten i stället för att rusta upp och underhålla vägarna. Regeringen jobbar på alla sätt för att försöka finansiera olönsamma höghastighetståg. Tänk om regeringen hade lagt samma kraft på att lösa underhållet av våra vägar och järnvägar, inte minst på landsbygden! I stället låter regeringen nu landsbygden betala extra avgifter när man använder den allmänna vägen för att få ut sitt virke till skogsindustrin. Regeringen borde verkligen fundera över sina prioriteringar innan man spelar bort skattepengar på olönsamma höghastighetståg.

Moderaterna lade fram en budget i vilken vi ville stärka konkurrenskraften och skapa möjligheter för landsbygden genom att sänka bensin- och dieselskatterna med 1 krona. Det hade inneburit att en lastbilsägare som kör 20 000 mil om året skulle få en sänkt skatt på ungefär 80 000 kronor per år. Detta har såklart betydelse när vi snart kanske går in i en lågkonjunktur. Vi måste stärka konkurrenskraften för vår viktiga skogsnäring.

Fru talman! Det verkar inte som om vi får några svar i dag. Jag ställer ändå några frågor. Avser ministern att jobba för att ta bort avgiften på virkestravar? När kan vi i så fall få ett beslut? Räknar man med att de som har betalat in denna avgift ska få tillbaka sina pengar?

Anf. 48 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Som jag sa i mitt första anförande kan det uppfattas som lite futtigt att vi har en debatt i riksdagen om en avgift på 2 900 kronor. Jag förstår om någon tycker det. Det är dock ett väldigt bra exempel på hur myndigheterna hanterar Sveriges småföretagare och landsbygd. Det här är en typisk avgift som upplevs som orimlig och onödig, för något som inte behövs. Med 1 000 tillstånd à 2 900 kronor plockar myndigheten in 3 miljoner kronor från de svenska skogsägarna.

Faktum är att dagens regering är väldigt uppfinningsrik när det gäller att införa nya skatter och avgifter, mer byråkrati, regler, kontroller och kostnader. Detta synsätt verkar som sagt även genomsyra regeringens myndigheter. Varje enskild sak, varje ny regel, varje blankett eller kontroll och varje ny liten kostnad, skatt eller tillsynsavgift stjälper kanske inte en småföretagares eller privatpersons ekonomi. Men om man lägger ihop

varje liten pusselbit blir situationen efterhand helt ohållbar för väldigt många av landets små näringsidkare på landsbygden inom jord- och skogsbruk, besöksnäring och hotell-, restaurang- och servicesektor.

Min upplevelse är att regeringen i dag styrs alldeles för mycket av tjänstemän och byråkrater, inte sällan boende i Stockholms innerstad. De visar väldigt stora brister i intresset, kunskapen och engagemanget för landsbygden, glesbygden och de mindre orterna i vårt land. Förståelsen för de gröna näringarnas speciella ekonomiska förutsättningar är skrämmande svag.

Jag tror inte att de berörda skogsägarna är särskilt intresserade av att ministern följer frågan, och inte heller av att frågan bereds i Regeringskansliet. Jag tror att de är mer intresserade av om ministern verkligen tycker att det här är en rimlig avgift. Man kan diskutera om avgiften faktiskt ens behöver provas. Om ministern är så bekant med skogsnäringens villkor, vilket jag vet att Tomas Eneroth ju är, är det konstigt att han själv inte har fått denna reaktion från personer i sin omgivning. De borde också ha reagerat på det här.

Jag har en väldigt konkret fråga till Tomas Eneroth. Han sa att regeringen tittar på frågan. Då måste jag fråga: Vad är det man tittar på? Ministern konstaterar i sitt svar att avgiften tas ut i enlighet med gällande regler. Det behöver man därför inte titta på. Vad finns då kvar att titta på? Jo, det är *varför* man tar ut avgiften.

Då återstår bara en fråga: Tycker regeringen att avgiften är okej eller tycker man det inte? Precis som mina meddebattörer har sagt tidigare får regeringen, om man tycker att avgiften är okej, motivera varför man tycker att den är rimlig och okej och därför ska fortsätta att tas ut. Det kan väl inte vara så svårt att säga? Om man inte tycker att den är bra eller rimlig måste man säga att det inte känns riktigt bra och att man ska försöka göra något för att ändra på det hela.

Regeringen talar väldigt vackert om förenklingar av regelkrångel och att onödiga hinder för småföretagandet ska tas bort. Men i praktiken går utvecklingen stadigt i andra riktningen. Och i de fall man tar små steg för att avveckla en onödig regel eller en onödig avgift kommer ofta flera nya i stället. Detta är mycket olyckligt i ett läge då vi ser att arbetslösheten stiger och att vi behöver fler människor i arbete. Och vi vet att många med lägre utbildning kan få arbete i de gröna näringarna. Då är det dessa näringar och landsbygden som man ger sig på. Jag tycker att det är riktigt bedrövligt.

I detta anförande instämde Mats Nordberg (SD).

Anf. 49 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag har full respekt för att statsrådet inte läser Arbetarbladet. Men jag ska ha lite högläsning från den. Där står det:

Efter 55 år med asfalt – nu är länsvägen sönderkörd grusväg: De ljög oss rätt upp i ansiktet.

Stora hål, gropar och djup lera. Grusväg i flera mil. Nu har vägen i norra Ockelbo dessutom förstörts. Åmotsborna rasar och befarar det värsta för orten.

Det är skandal. Vill de inte att vi ska kunna bo kvar här, säger en person som intervjuas i Arbetarbladet.

Det är verkligheten för alla oss som bor bortanför Stockholms tunnelbanenät, och det är verkligheten för många av dem som bor i Gävleborg. Jag tror att det är precis så som vi ska se på regeringens politik. Jag vet inte hur många intervjuer som jag har sett med någon infrastrukturminister som tycker att det är viktigt att till en kostnad av 300, 400, 500, 600 eller 700 miljarder kronor bygga höghastighetståg mellan några storstäder, medan Åmotsborna inte tar sig fram på grusvägen. Då passar man dessutom på att straffbeskatta dem som köper en fyrhjuldriven bil för att kunna ta sig fram.

Det har blivit naturligt att samma regering tillåter myndigheter att införa ytterligare en straffskatt, eller en avgift, på landsbygden som inte har någon som helst funktion.

Precis som Sten Bergheden sa var det 3 621 upplag förra året. Av dem var det 7 som nekades.

Jag tycker att statsrådet kan ge sin ärliga uppfattning här. Tycker statsrådet att det är en rimlig avgift? Stå då upp för den. Tycker statsrådet att den är fel? Agera då för att förändra den. Det är en väldigt digital frågeställning.

Anf. 50 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag undrar om Tomas Eneroth verkligen menar det som han sa om att det inte får se ut hur som helst på vägen och att dessa tillstånd därför krävs.

Även om vi tittar på mindre vägar är anledningen till att det kan se illa ut ibland oftast att man har dragit upp dynga på vägen eller att man har tappat grenar på vägen. Det är väldigt sällan som själva virkestraven på något sätt är i vägen eller stör. Dessutom sägs det inte i tillståndet hur traven kommer att se ut när den är färdig. I tillståndet sägs det bara var traven får lov att läggas.

Det läggs faktiskt väldigt sällan travar vid större väg. Man skulle kunna tänka sig att det krävdes tillstånd på de allra största vägarna. Men de allra flesta allmänna vägar är mycket små.

Historiskt sett har det alltid varit föraren som har dömts när någonting har gått fel. Om det är någon bil som har råkat ut för någon olycka eller liknande är det föraren som har gjort fel, oftast föraren av skogsmaskinen eller föraren av lastbilen som står där och lastar.

Tomas Eneroth nämnde också stormen Gudrun. Jag vet inte om han har missat att det blåste i helgen också. Att det blåste i helgen var i och för sig inte någonting som orsakade några stora förödelse. Men det har säkert orsakat att en hel del träd har fallit. När dessa träd nu ska köras ut riskerar de som gör det att få en avgift på 2 900 kronor bara för att lägga upp en liten hög. Detta är i och för sig inte infört än. Men nästa år kommer detta att vara det som gäller, om jag har förstått det rätt. Denna avgift är troligtvis högre än vad inkomsten är från den minsta vältan som är tio kubikmeter och där virkesvärdet är knappt 3 000 kronor.

I detta anförande instämde Runar Filper, Thomas Morell och Mats Nordberg (alla SD).

Anf. 51 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för ministerns svar. Det var ändå en liten öppning när ministern sa att man ska se över hur den nya straffavgiften blir. Jag hoppas att ministern och regeringen verkligen ser över detta och kommer fram till något annat.

Det är nämligen bekymmersamt med en ny ytterligare pålaga för skogsägare och indirekt för landsbygden. Tyvärr blir det som många har sagt här, det vill säga mer regler och mer byråkrati. Det är någonting som vi politiker, både från den röda sidan och från den andra sidan, ofta säger att vi ska minska. Men detta är precis tvärtom. Detta blir en pålaga och någonting som ytterligare påverkar många människor.

Jag tänker fortsätta ställa de frågor till ministern som jag inte fick svar på förut. Hur ska Trafikverket kontrollera detta, och vad ska avgiften gå till? Vad kommer att hända om en markägare inte anmäler detta och betalar sin straffavgift?

Anf. 52 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Statsrådet ansåg att det var en del övertoner i inläggen. Jag skulle snarare vilja kontra med att jag kan notera ett lågt engagemang i frågan från statsrådet. Är det kanske för att denna avgift drabbar helt vanliga människor som bor på landsbygden? Det verkar som att människor som bor på landsbygden är en sorts andra rangens människor.

För inte så länge sedan skickade jag en skriftlig fråga till statsrådet om enskilda vägar. Det är någonting som vi verkligen har mycket av ute på landsbygden. De enskilda vägarna skulle klassificeras om. Därmed ändras även finansieringen. Många av de enskilda vägnas finansiering består av statliga pengar men även av kommunala pengar. De kommunala pengarna är avhängiga av de statliga. Får man inget statligt bidrag får man inte heller något kommunalt bidrag. Denna omklassificering gör att enskilda vägar drabbas, eftersom de inte får något statligt bidrag.

I svaret från statsrådet Eneroth står det: ”Som Trafikverket också tydligt framfört i kommentarer till medier finns det inget besparingssyfte med deras översynsarbete.”

Omklassificeringen av enskilda vägar hade alltså ingenting med besparingar att göra. De signaler som vi har fått här handlar inte heller om att det är någon sorts besparing eller pengar som man måste ha in. Man har klarat sig utan dessa avgifter under ett antal år. Då borde man klara sig även i fortsättningen.

Nu ställde Jan Ericson den fråga som jag tänkte ställa. Jag funderar också på vad man egentligen behöver titta på. Detta är ju glasklart. Man har klarat sig utan detta tidigare. Det står i lagen, och det har påpekats att lagen ska följas. Vem är det som ändrar på lagen? Jo, det är vi.

Anf. 53 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, kära debattörer! Som jag sa tidigare uppskattar jag engagemanget, och jag delar det.

Min synpunkt om övertoner gäller faktiskt fortfarande. Jag blir nämligen orolig när Kjell-Arne Ottosson försöker hävda att man gör skillnad på människor beroende på var de bor i det här landet. Det är ett anmärkningsvärt påstående.

Jag är själv uppvuxen i Kosta med 800 invånare, och jag vet mycket väl vad det innebär att bo på ställen där det inte går vare sig tunnelbana, snabbtåg eller någonting annat. Jag skulle aldrig drömma om att anklaga ens Kristdemokraterna eller Moderaterna, trots den skattepolitik som ni företräder och trots den storstadskoncentrerade politik som ni har bedrivit så fort ni har haft regeringsmakten, för att skilja på människor beroende på var de bor som om de har olika värde. Så gör vi inte i Sveriges riksdag. Men vi har olika utgångspunkter.

Det är klart att min utgångspunkt är att vi ska ha goda villkor att bo på landsbygden och att vi ska ha bra förutsättningar för svensk skogsnäring. När det då införs en avgift, som nu gjordes, ska vi naturligtvis titta på hur Trafikverket hanterar den. Trafikuskottet har självt kommit fram till att man tillsammans med skogsnäringen vill titta på hur den hanteras och hur tillämpningen ser ut.

Det jag *inte* vill tumma på, vilket jag tycker är viktigt och vill säga med anledning av inlägget från Sverigedemokraterna, är trafiksäkerheten. Det är därför man behöver pröva det här. Vi har nämligen sett att det genom historien har varit olyckor där virkesupplag inte har varit placerade på ett trafiksäkert sätt. Det får man inte tumma på, och det är ett ansvar som även vägghållaren har. Det tycker jag att man måste ha respekt för.

Sedan finns det en allmän debatt här som handlar om landsbygdens villkor, och jag noterar att moderata ledamöter har en väldig fäbles för åsikten att det är bensinskatten det handlar om. Man vill lägga 7 miljarder kronor på att sänka bensinskatten. Med all respekt: Miljontals människor demonstrerar just nu världen över, av oro för klimatförändringarna. Då går Moderaterna i bräsch och säger: Sänk bensinskatten!

Sedan tar man upp lastbilsskatten och vägslitageavgiften. Allvarligt talat har vi snart en utveckling där de enda som betalar på svenska vägar är svenska åkerier, inte utländska åkerier. Jag har aldrig riktigt förstått varifrån det borgerliga engagemanget kommer för att bara svenska åkare, inte utländska, ska betala vägavgifter. Jag tycker att det är rimligt att vi har ett avgiftssystem där alla som sliter på svenska vägar också bidrar. Detta är en diskussion vi har, om Eurovinjettens utformning och vägslitageskatten, men jag tror att det är viktigt att vi skapar goda förutsättningar för svensk skogsnäring – och naturligtvis för landsbygden.

När vi gör infrastrukturinvesteringar väljer vi faktiskt att göra dem i hela landet. Nya stambanor som ska gå förbi och bidra till bostäder i Hässleholm, Borås, Linköping, Norrköping och Jönköping är en viktig satsning inte bara för bättre kommunikationer utan också för att kunna ge utrymme för mer godstransporter på Södra stambanan och Västra stambanan. Men vi investerar också, som sas tidigare, 164 miljarder i vägunderhåll och har extra pengar till vägar på landsbygden. Nyligen invigde jag Västerdalsbanan mitt i Malungsfors i Dalarna. Där gjorde vi en satsning på att elektrifiera järnvägen så att skogsindustrin, i stället för att köra 7 500 lastbilar längs en lång sträcka, kan transportera godset fossilfritt på järnväg. Det var en viktig satsning i västra Dalarna.

Återigen: Jag har respekt för och uppskattar engagemanget. Jag kommer inte att kalla Sten Bergheden för Jan Bergheden, men jag tänker ändå titta på och studera hur avgiften ska kunna tas ut framöver – och om den

ska tas ut. Vi kommer naturligtvis att värdera detta utifrån den information vi får från Trafikverket.

Prot. 2019/20:72
11 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 54 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Ministern talar om att han uppskattar engagemanget, och som vi ser är det många riksdagsledamöter som har samlats i den här debatten. Vad vi hade önskat är väl dock lite större engagemang från ministrernas sida, med tanke på att det är han som är ansvarig för avgifterna.

Genom min RUT-utredning har jag fått fram att Trafikverket inte har någon samlad bild över trafikolyckor och andra olyckor kopplade till virkesupplag. Jag vet alltså inte vad ministern hänvisar till för källor, men på Trafikverket har man i alla fall ingen samlad bild av att de skulle utgöra någon olycksrisk som man kan dokumentera.

Oavsett detta har ju avgifter ingenting med tillståndet att göra. Det vi diskuterar här i dag, fru talman, är framför allt att få bort avgiften. Det är ju den som drabbar alla mindre skogsägare och andra när de måste lägga ut mindre virkestravar utmed våra allmänna vägar. Bor man på landsbygden är det väl självklart att man måste kunna använda vägarna utan att behöva betala en gång till, i form av en avgift, för att få använda dem.

Vi behöver skogen i Sverige. Den här regeringen satsar på skogsreservat, högre bränslepriser och nya virkesavgifter. Det stärker inte konkurrenskraften för skogsnäringen utan undergräver snarare den konkurrenskraft vi behöver ha när vi går in i en lågkonjunktur. Vi moderater har tittat på att försöka stärka skogsnäringen genom att ta bort avgifter, minska reservaten och sänka bränsleskatterna. Detta är politik som verkligen märks där ute och som gör att svensk skogsnäring blir konkurrenskraftig.

Dessa avgifter har inte funnits under åtta år, och självklart behöver man inte införa dem nu heller. Man hade i så fall kunnat ha en dispens under tiden man ändrar lagen. Är det så att ministern och regeringen har svårt att själva ändra den här lagen får väl vi här i riksdagen hjälpa till med att justera lagstiftningen framledes.

Anf. 55 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Med all respekt för infrastrukturministern: Hur mycket vi än höjer den svenska bensinskatten tror jag inte att vi kan kompensera för att Kina bygger 500 nya kolkraftverk, vilket det kom en nyhet om i helgen.

Vad gäller trafiksäkerhet ser jag faktiskt med ganska stor oro på den här avgiften. Har man en onödig avgift som människor inte uppfattar som legitim leder det nämligen till att de inte söker något tillstånd, för att slippa betala avgiften. Då hamnar upplagen på trafikfarliga platser i stället för att människor får hjälp av Trafikverket att hitta en bra plats. Det kan alltså missgynna trafiksäkerheten.

Det allvarligaste här är dock hur avgiften slår mot näringen. Vi minns de högstämda löftena före valet 2014 om att vi med en socialdemokratisk regering skulle få den lägsta arbetslösheten i EU. Nu ser vi att vi i stället har högre arbetslöshet än genomsnittet i EU. När regeringen tillträdde 2014 låg vi på plats 12 i EU, och nu ligger vi på plats 22. Bara 5 länder i EU har högre arbetslöshet än Sverige, och dessutom har vi nu sett att vi har den lägsta tillväxten per capita av alla länder i hela EU.

I det läget hade jag som minister i varje sammanhang ställt mig frågan: Gör den här åtgärden, avgiften eller bestämmelsen att det skapas fler jobb?

Gör det här att vi ökar tillväxten i Sverige? Om det inte gör det hade jag avstått. Om något hade visat sig motverka tillväxt, motverka jobb och faktiskt – i det här fallet – även motverka gröna näringar och en god miljö hade jag rivit upp ett dåligt beslut.

Nu ger jag Tomas Eneroth en sista chans. Kan inte ministern ge ett klart och tydligt besked att han åtminstone ser ett problem med den här avgiften och att han förstår ilskan över avgiften? Kan vi inte åtminstone få det?

Anf. 56 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för interpellationerna, Jan Ericson och Sten Bergheden, och tack till alla er andra som har deltagit!

Det är klart att jag förstår irritationen. Jag har också fått mig den till livs, eftersom jag har många i min omgivning som kommer från skogsbygden Kronoberg i Småland. Jag bär alltså irritationen med mig, och den blev väldigt tydlig när vi arbetade med effekterna av stormen Gudrun. Men det är naturligtvis minst lika viktigt i dag att se till att skogsnäringen och landsbygden har goda förutsättningar, och det gör den här regeringen. Vi lägger mer pengar än någonsin på vägar: 164 miljarder till vägunderhåll och extra pengar för att förbättra vägstandarden. Vi ser till att skapa statlig service i mindre kommuner, och vi stärker landsbygdens förutsättningar på en mängd olika sätt.

Ibland gör vi detta i konflikt med en borgerlighet som oftast gynnar storstäderna. Inte minst ville man nu senast försena skatteutjämningen och inte skjuta till extra resurser till de kommuner på landsbygden som behöver det. Historiskt sett har man också ofta vurmat mer för storstädernas utveckling. Jag tillhör dem som tycker att hela landet ska hålla ihop, och det är det som är utgångspunkten för all den politik som jag företräder.

När det gäller den här avgiften har jag sagt att det inte är någonting som regeringen har beordrat Trafikverket att införa. Det är en avgift som Trafikverkets jurister har sagt att man nu bör ta ut, och då har Trafikverket börjat tillämpa detta från och med den 1 januari. När vi fick oss detta till livs sa vi att vi måste kontrollera och studera det. Nu gör vi det, och vi bereder frågan i Regeringskansliet. Något annat kan jag som statsråd inte säga, och det vet även mina forna kollegor riksdagsledamöterna. Jag kan dock försäkra dem om att engagemanget finns såväl från min sida som, uppenbarligen, från väldigt många i riksdagen. Jag uppskattar det.

Jag uppskattar dock också, och vill särskilt, att man i trafikutskottet överväger och tittar på just trafiksäkerheten. Vi får nämligen inte äventyra den på våra vägar – vare sig de stora eller de mindre.

Tack för en bra debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

-----

§ 11 Svar på interpellation 2019/20:256 om effektivare vargförvaltning

Svar på
interpellationer

Anf. 57 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Runar Filper har frågat mig hur jag ser på att Naturvårdsverket inte följer riksdagsbeslutet om gränsen för gynnsam bevarandestatus som togs av våra folkvalda. Interpellanten har också frågat mig om regeringen bör bemyndiga Naturvårdsverket att rätta sin bedömning av nivå för gynnsam bevarandestatus efter det riksdagsbeslut som togs 2013. Vidare har interpellanten frågat vad regeringen gör för att verkställa en effektivare viltvård som förvaltar vargen i stället för att indirekt utsätta den för illegal jakt. Slutligen har interpellanten ställt frågan hur jag ser på möjligheten att stärka det lokala och regionala inflytandet i viltförvaltningsdelegationerna.

Riksdagen beslutade 2013 att godkänna den dåvarande regeringens förslag i propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus hos den svenska vargpopulationen ska vara 170–270 individer. I propositionen framförde regeringen att Naturvårdsverket efter riksdagens behandling skulle bedöma var referensvärdet för varg skulle ligga inom det av regeringen föreslagna intervallet och rapportera värdet till EU-kommissionen enligt art- och habitatdirektivet.

Inom ramen för denna begränsning rapporterade Naturvårdsverket att referensvärdet för vargpopulationen i Sverige ska vara minst 270 vargar. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus får sedan inte underskridas. Den svenska populationen har dock haft en högre inavelsgrad än vad som anses acceptabelt, och den sårbarhetsanalys som låg till grund för referensvärdet i propositionen kritiserades för att den inte beaktade de genetiska aspekterna.

Regeringen gav under 2015 Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och, med den nya analysen som grund, utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Analysen visade att det behövs minst 300 vargar i Sverige och att minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland reproducerar sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.

Enligt EU-kommissionens riktlinjer ska länderna hela tiden omvärdera bevarandestatusen mellan de regelbundna rapporteringar som länderna ska göra enligt art- och habitatdirektivet. Sådana rapporteringar ska ske vart sjätte år, och 2019 rapporterade Sverige till EU-kommissionen att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus nu är 300 vargar.

Jag ser ingen anledning att uppdra till Naturvårdsverket att korrigera sin bedömning av referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige. Bedömningen av referensvärdet vilar på vetenskaplig grund.

Förvaltningen av varg kan genomföras på ett mer aktivt sätt när vargstammen har uppnått gynnsam bevarandestatus med en viss marginal över referensvärdet på 300 individer. När antalet balanserar på referensvärdet

har Naturvårdsverket bedömt att det saknas utrymme för annan jakt än skyddsjakt efter djur som orsakar skador eller är närgångna. Det är inte säkert att den totala dödligheten hos vargen som art skulle minska om det skulle beslutas om licensjakt i stället för skyddsjakt.

När det kommer till frågan om hur jag ser på möjligheten att stärka det lokala och regionala inflytandet i viltförvaltningsdelegationerna är min bedömning att delegationerna redan i dag bygger på regionalt deltagande. Delegationerna har ett stort inflytande över övergripande riktlinjer för viltförvaltningen som helhet i länet inom de ramar som EU:s art- och habitatdirektiv anger.

Anf. 58 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman och statsrådet Jennie Nilsson! Tack för svaret, Jennie!

Naturvårdsverkets tjänstemän beslutade som bekant först att höja gränsen för vargstammens referensvärde till minst 300 vargar, i strid med vad riksdagen beslutade. Sedan körde Naturvårdsverket över demokratiska beslut från viltförvaltningsdelegationen och slog fast att det skulle finnas vargföryngringar i Jämtland. Detta skedde trots att länets viltförvaltningsdelegation med majoritet beslutade att Jämtland inte ska ha några vargar.

Den demokratiska processen sätts ur spel när ett statligt verk fattar beslut som går tvärtemot vad – i detta fall – en demokratiskt tillsatt grupp under länsstyrelsen slagit fast.

Landshövdingarna i norra Sverige har dessutom i samråd kommit överens om att länen inte ska ha några vargföryngringar, vare sig i Västernorrland, Jämtland, Norrbotten eller Västerbotten.

Ett vargrevir är också ett slag mot rennäringen, den samiska kulturen och renskötselns möjligheter att överleva. Det finns ett riksdagsbeslut om max 10 procents förluster för rennäringen på grund av rovdjur. Vargar där skulle förvärra läget avsevärt. Detta visar att Naturvårdsverket är ganska ointresserade av detta faktum och mer eller mindre kör sitt eget race. Det tycker jag är väldigt allvarligt.

Tycker inte ministern ändå att demokratiskt fattade beslut inte åtföljs här? Kommer instruktioner och regleringsbrev till Naturvårdsverket att ses över och kunna ändras framdeles för att följa demokratiskt fattade beslut, eller kommer det att fortsätta så här år efter år? Det kan ju inte vara meningen att riksdagsbeslut inte ska åtföljas.

Jag vill ha svar på dessa frågor.

Anf. 59 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Vi moderater sätter stort värde på landsbygdens verksamheter och på dem som bor och verkar i bygderna. Såväl varg som övriga stora rovdjur behöver anpassas till landsbygden, inte tvärtom.

Naturvårdsverket har meddelat att man inte kommer att medge licensjakt på varg denna vinter. Anledningen som Naturvårdsverket uppgett är att vargpopulationen fortsatt beräknas bestå av 300 individer – samma nivå som myndigheterna anser behövs för gynnsam bevarandestatus. Därför anser man att det inte finns utrymme för licensjakt. Orsaken till detta anses i sin tur vara illegal jakt; det är något som man har hört.

Fru talman! Att licensjakten inte blivit av i år har många reagerat kraftigt emot, då koncentrationen av vargpopulationer skiljer sig kraftigt åt i

Sverige. Framför allt i Värmland uppfattar många människor att varken regeringen eller myndigheten förstår deras vardag.

Många har dessutom reagerat kraftigt mot Naturvårdsverkets uttalande om illegal jakt. Att jaga är för de flesta inte en hobby utan en livsstil och en del av deras identitet. Ett sådant uttalande ses därför som en skuldbeläggning av alla jägare. En tydligare förklaring till dess ställningstagande samt att myndigheten står upp för alla laglydiga jägare skulle minska spänningarna. Ingen vill se illegal jakt, allra minst jägarna.

Gällande vargpopulationen finns i grunden ett tidigare riksdagsbeslut som är byggt på vetenskap och EU-direktiv. Med dessa trygga grundstenar att luta sig mot ges i dag utrymme för en halvering av den vargpopulation som finns på den skandinaviska halvön.

Det kan också tilläggas att många uppfattar det antal vargindivider – 170–270 stycken – som nämns i tidigare riksdagsbeslut som en ram för det antal vargar som ska finnas.

Det är fel, fru talman. Forskare har tidigare slagit fast att siffran för minsta livskraftiga stam ligger på 100. Också denna siffra är baserad på den skandinaviska halvön som utbredningsområde för varg. Redan 170 ligger alltså en bra bit över det, och i dag ligger Naturvårdsverkets siffra på 300.

Fru talman! Vi moderater sätter som sagt stort värde på landsbygdens verksamhet och på de människor som bor och verkar i bygderna. Föräldrar ska kunna släppa ut sina barn på gården utan att vara oroliga, och på förskolor ska barnen kunna leka ute utan att känna sig otrygga. Det har förekommit varg nära förskolor.

Det behövs kloka avvägningar mellan olika intressen, inte minst mellan djur och människor. Begränsningar av människors frihet ska förebyggas så långt som möjligt, och denna fråga är viktig för människor som bor på landsbygden och har varg nära husknuten.

Min fråga till landsbygdsministern är därför: Hur ska landsbygdsministern säkra tryggheten i det vargtätaste länet Värmland och på övriga landsbygden?

Anf. 60 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Runar Filper och Marlène Lund Kopparklint för inlägg i en viktig debatt. Denna fråga berör, och det är viktigt att vi visar att vi tar den på stort allvar. Det är en svår och komplex fråga, och ett antal olika intressen ska vägas in.

Enligt EU:s art- och habitatdirektiv är vargen strikt skyddad. Det innebär att vi måste förhålla oss till det och de förutsättningar och ramar som finns.

Vi har ett enigt riksdagsbeslut från 2013 i botten. Där sattes siffran till 170–270 utifrån den vetenskapliga grund man då hade att förhålla sig till. Här sägs också att det ska tas socioekonomisk hänsyn och att vargen ska vara spridd över hela landet. Jag tror att vi alla är överens om att dessa målsättningar fortfarande gäller och att vi står fast vid dem.

Ja, Naturvårdsverket är ansvarig myndighet i dessa frågor.

Vad gäller licensjakt kontra skyddsjakt kontra illegal jakt sköts det under förra mandatperiodens licensjakt 98 vargar. Under mandatperioden dessförinnan, 2010–2014, sköts det totalt 22 vargar genom licensjakt. Vad gäller skyddsjakt fälldes 118 vargar under 2010–2018 och ytterligare 19

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

vargar under 2019. Så här långt i år har det skjutits tre eller eventuellt fyra vargar. Jag tror nämligen att det sköts ytterligare en häromdagen.

I de överväganden som har gjorts har man funnit att det inte har varit möjligt med licensjakt eftersom antalet vargar efter förra årets räkning låg nära 300. Däremot sker skydds jakt, av socioekonomiska skäl eller för att skydda tamboskap eller annat. Detta är i enlighet med de verktyg man har att jobba med.

Det finns inget i statistiken från 2010 till i dag som visar på en kraftig ökning eller differentiering utan licensjakt.

Under förra mandatperioden fattade vi ett antal beslut för att säkerställa hög effektivitet och tillgång till bästa möjliga verktyg. Vi inrättade bland annat en specialdomstol för överklagande för att få rättssäkra processer. Vi har också infört ett skyndsamhetskrav för att säkerställa att dessa ärenden hanteras fort.

Vi har också varit tydliga med att vi vill att man utvecklar en metodik kopplat till inventering för att få en bra avräkning och hög legitimitet i hur man räknar antalet vargar. Det handlar också om att säkerställa att man använder DNA i så stor utsträckning som möjligt för att kunna inventera när det inte finns snö men framför allt för att kunna ha det som en grund i det vetenskapliga underlaget för gynnsam bevarandestatus.

Anf. 61 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Det riksdagsbeslut som togs 2013 hade ett annat vetenskapligt material att stödja sig på, precis som Marlène Lund Kopparklint sa. Det var det gedigna vetenskapliga underlag som Skandulv tog fram. Där satte man minsta livskraftiga population för Skandinavien till 100 individer. Nu har vi 300 vargar i Sverige och 100 i Norge, vilket långt överstiger de 100 individer som krävdes enligt denna vetenskapliga rapport.

Nu finns det som sagt ett nytt vetenskapligt underlag, som menar att 300 vargar är minimum för gynnsam bevarandestatus. Vad blir nästa steg i nästa och nästnästa rapport? 350 vargar? 400 vargar? 500 vargar?

När myndigheter tar beslut och inte följer politiska beslut eller lyssnar på orsbor tvingas ett slags tystnadskultur och Robin Hood-mentalitet fram hos personer som bor i skogsområden med många vargar.

Enligt naturbevakare och vilthandläggare på Länsstyrelsen Värmland har tidigare etablerade revir försvunnit spårlöst. Revirmarkerande par och vargvalpar försvinner och ersätts av nya invandrade vargar i ett tempo man inte sett tidigare. Revir och flockar försvinner och nya vargar vandrar in. Förr var det samma vargar år efter år i många år. Så är det inte längre. Det verkar vara hög omsättning i stammen. Det är någonting som sker som inte är naturligt. Det kan handla om illegal jakt, för det är en stor omsättning av vargar i området. På länsstyrelsen kliar man sig i huvudet.

Låt mig här bestämt inflika att jag och mitt parti tar kraftigt avstånd från illegal jakt.

Min övertygelse är dock att med regelbundna licensjakter skulle dessa problem reduceras, även om de säkert inte skulle försvinna helt.

Att få ett önskat vetenskapligt underlag i sin hand är inte vidare svårt. Ger man bara uppdraget till rätt personer får man den rapport man vill. I jaktdebatter hemma i Värmland representeras Miljöpartiet ofta av samma person. Han har åt Naturvårdsverket gjort de sårbarhetsanalyser som låg till grund för referensvärdena för lodjur, björn och järv. Han har tidigare

också gjort sårbarhetsanalyser för varg, vilka har utgjort grund för svensk vargpolitik. Han har också varit ordförande i Svenska Rovdjursföreningen.

Liknande krafter har stort inflytande över det vetenskapliga underlaget för svensk rovdjursförvaltning. För ett år sedan, i februari 2019, stod det att läsa i tankesmedjan Timbros ledare: ”Av 700 tillfrågade kommunala tjänstemän är mer än var tionde miljöaktivist, enligt forskare vid Örebro universitet. Ännu ett tecken på att 68-vänsterns marsch genom institutionerna har lyckats – och på att det offentliga har för mycket makt.”

Hur ser statsrådet på detta?

Anf. 62 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Landsbygdsministern säger att vargen ska vara spridd över hela landet, men så är det inte. Jag tror att jag har visat landsbygdsministern en karta över hur nästan hela mitt hemlän Värmland täcks av vargrevir.

Vargen väcker känslor, och det handlar också om att skydda vargen. Vad riskerar att hända om människor inte känner sig trygga med att släppa ut sina barn för att leka på gården eller släppa sina hundar i skogen eller om de upplever fara för de djur de håller i sitt lantbruk? Vad händer om man känner otrygghet och vargen kommer väldigt nära? Jag har träffat lantbrukare som har haft vargar från tre olika vargrevir på sin tomt. Då är det inte så kul att låta en tre- eller fyraåring leka ute på gården.

Man ska heller inte behöva välja bort lantbruk med djurhållning på grund av att man är rädd att vargen ska skada djuren. Det är att begränsa människors frihet.

Fru talman! Jag tycker att det beslut om licensjakt som fattades under vintern visar att regeringen inte tar någon hänsyn till dem som bor och verkar med vargens närvaro runt husknuten. Det är med anledning av beslutet som jag har ställt mina frågor till landsbygdsministern.

I stället för att skapa konflikt mellan landsbygden och myndigheter borde regeringen skynda på arbetet med att stärka den regionala förvaltningen för att ge utrymme för länsstyrelserna att besluta om regional förvaltning utifrån lokala förutsättningar. Detta skulle innebära en lösning på problematiken.

Anf. 63 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack för följdfrågorna!

Jag kan bara konstatera att det är bekymmersamt att ha en diskussion om att man kan välja vad som är vetenskaplig grund. Min förväntan och bild är att svenska myndigheter tar ett brett ansvar för att samla in breda vetenskapliga underlag och att detta är viktigt. Det är också viktigt för mig att de beslut som vi och myndigheterna har att hantera vilar på vetenskaplig grund.

Jag tycker att det är problematiskt när man indikerar att man kan välja underlag utifrån att det ska passa in. Detta är tyvärr något som förekommer lite för mycket i den politiska debatten, men det får politiska företrädare ta ansvar för själva.

Jag kan konstatera att jag har vargdebatter ganska ofta i denna kammar. Det visar att det finns ett stort och äkta engagemang i dessa frågor. Jag tycker att det är bra och viktigt att vi jobbar för att öka legitimiteten i

dessa frågor och försöker hitta bra gemensamma vägar för att skapa ökad legitimitet.

Jag kan också konstatera att interpellanterna i debatterna så här långt alltid duckar inför det faktum att detta är en fråga där vi inte har suverän nationell kompetens. Vi har att förhålla oss till att det finns ett EU-direktiv som innebär ett strikt skydd och som kräver att Sverige har gynnsam bevarandestatus. Där har vi redan nu ett överträdelseärende som ligger inaktivt och som kan aktiveras när som helst om man uppfattar att vi inte lever upp till direktivets intentioner på detta område. Min bild är att det skulle bli enormt kostsamt för Sverige med ett sådant överträdelseärende. Det skulle kunna innebära både ett ganska högt fast belopp, givet att Sverige anses ha en hög betalningsförmåga, och eventuellt tickande viten.

Jag skulle gärna vilja höra från interpellanterna hur de ser på det faktum att vi har ett art- och habitatdirektiv att förhålla oss till. Detta perspektiv saknar jag i debatten så här långt. Utöver det tycker jag att det är positivt med en levande diskussion.

Jag vill åter konstatera att vi de år då vi inte har licensjakt har skydds-jakt som det verktyg som vi använder. Det går tydligt att se att det används och har använts hela tiden. Jag kan också konstatera att det är då det fanns flest vargar i Sverige sedan lagen infördes och kom på plats var vid den räkning som gjordes 2014–2015. Då var antalet över 400 – om jag kommer ihåg rätt var det 425. En fördel med ett så stort antal är givetvis att man, utifrån att det ska glesas ut, kan ta någon form av hänsyn till detta när licensjakt beviljas.

Jag kan också konstatera att det blir besvärande när det låter i debatten som att vargarna bara blir fler och fler. Detta är inte korrekt, utan de är färre. Däremot är de väldigt koncentrerade till vissa områden, och mitt största bekymmer i detta läge är egentligen att hitta de faktiska verktyg som innebär att vi kan ha en bra och naturlig utglesning som accepteras av EU, givet att vi inte bryter mot det direktiv som vi har åtagit oss att följa.

Anf. 64 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Att bara få till stånd 6 skyddsjakter på 42 ansökningar, som i Gävleborg, påverkar människors vardag i allra högsta grad. Begreppet skyddsjakt måste vidgas och i högre grad användas i förebyggande syfte. Här måste länsstyrelserna få nya, skarpare direktiv.

Sverigedemokraterna har föreslagit att det ska inrättas lokala remissinstanser i varje kommun som kan lämna snabba yttranden till länsstyrelserna innan beslut om skyddsjakt beviljas eller avslås. Lokal kunskap om rovdjuren, incidenter och stämningar måste kunna vägas in när så avgörande beslut ska tas långt bort, bakom ett skrivbord. Detta skulle vara regionalisering av rovdjurspolitiken på riktigt.

Stärkt landsbygdsförankring måste till liksom bättre dialog mellan regionala myndigheter, jägarorganisationer och landsbygdsbor i övrigt, tycker vi. Här finns ett tillkännagivande och riksdagsbeslut från 2015 om en ny viltmyndighet som bör överta de funktioner inom Naturvårdsverket som är kopplade till viltvård och jakt, men det har regeringen lagt i utredningshögen.

Den norska vargzonen sträcker sig längs Värmlandsgränsen. Det är det enda område som norska myndigheter har avsatt där flockar med varg-

valpar är tillåtna. Förutom jakt i ett revir får vargar som vandrat ut ur varg-zonen skjutas under licensjakten, totalt upp till 26 djur.

Miljöaktivister på länsstyrelser och Naturvårdsverket har visat sig ha stor påverkan. Skulle inte en ny viltmyndighet kunna bli början på en betydligt mer pragmatisk och verklighetsnära instans för jakt- och viltvård i Sverige? Kan vi lära något av Norges licensjakt? Vi vet att de lyder under Bernkonventionen likaväl som att vi har att förhålla oss till art- och habitatdirektivet. Det kanske finns saker att lära av den norska organiserade jakten.

Jag vill ha svar på dessa frågor.

Anf. 65 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag eftersträvar också en så god dialog som möjligt med alla berörda intressenter, både regionala och andra, i denna fråga.

Jag kan konstatera att Norge är ett dåligt exempel att mäta oss mot eftersom de inte är med i EU och därmed inte behöver följa det art- och habitatdirektiv som vi har att följa. Jag noterade att jag, trots frågan, inte fick någon reflektion rörande om man gör en annan bedömning än vad jag som minister och våra myndigheter gör när det gäller vad vi har för handlingsutrymme på detta område. Jag ser fram emot detta i nästa debatt om detta ämne, som jag är säker på kommer inom kort.

Bättre dialog är dock väldigt bra.

Jag fick en konkret fråga om en ny viltvårdsmyndighet, där det finns ett tillkännagivande från riksdagen som är under beredning i Regeringskansliet. Detta är en komplex och svår fråga. Det jag kan konstatera är att en ny myndighet fortfarande hade varit tvungen att förhålla sig till samma art- och habitatdirektiv som Naturvårdsverket är i dag. Sakläget förändras inte i den delen.

Återigen: Jag välkomnar att vi har en ständig dialog i dessa frågor, som är viktiga. Framför allt söker jag konstruktiva tankar och idéer om hur man kan jobba på ett bra sätt utöver det som regeringen redan har gjort när det gäller rättssäkra processer, infört skyndsamhetskrav och utvecklad inventering för att åstadkomma en bättre fördelning över riket. Detta är enligt min mening den kanske mest prioriterade frågan när det gäller att ha en god förvaltning av vår vargstam i nuläget.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2019/20:270 om gårdars lönsamhet och livsmedelsstrategin

Anf. 66 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! John Widegren har frågat mig hur jag tänker skapa förutsättningar för ökad lönsamhet för våra svenska gårdar på kort sikt, och om det är min position att endast en kraftig storleksrationalisering är lösningen på livsmedelsstrategins mål om att öka produktionen eller vad jag avser att göra för att ge förutsättningar för ökad produktion.

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

Genom den storleksrationalisering som har pågått en längre tid står en allt mindre del av jordbruksföretagen för en allt större del av produktionen. Samtidigt utvecklar de mindre företagen nya affärsidéer inom exempelvis vidareförädling, entreprenad och besöksnäring. Det skapar en dynamisk utveckling som är positiv för ökad konkurrenskraft.

Bränslekostnaderna för jordbrukets arbetsmaskiner påverkar de svenska gårdarna. Jordbrukets nedsättning av dieselskatten har nyligen ökat från 1,70 kronor per liter till 1,93 kronor per liter. Nivån för 2020 är densamma som den genomsnittliga nivån för 2019.

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 antogs av riksdagen den 20 juni 2017. Den innebär att en tydlig linje är förankrad för livsmedelspolitiken fram till 2030. Strategins övergripande mål är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet.

I december 2019 fattade regeringen beslut om en ny handlingsplan för livsmedelsstrategin. Handlingsplanen innehåller satsningar på 122 miljoner kronor årligen fram till och med 2025. Dessutom görs ytterligare satsningar på totalt 114 miljoner kronor under 2020. Den innehåller långsiktiga åtgärder fram till 2025 och är ett viktigt steg i att öka konkurrenskraften och lönsamheten. Några åtgärder som jag tycker är värda att nämna är:

1. Forskning och innovation – innovation är en nyckel till att säkra konkurrenskraften och tillväxten. Därför lägger vi medel på det nationella livsmedelsforskningsprogrammet på Formas och medel på Vinnova för att stärka innovationsarbetet inom den svenska livsmedelskedjan.
2. Brist på rätt kompetens utgör i dag ett hinder för att företagen ska växa. Därför får Tillväxtverket i uppdrag att analysera kompetensbehovet i livsmedelskedjan för att därefter tillsätta åtgärder.
3. Regelförenkling – företag i livsmedelsbranschen berörs av ett stort antal regler. Detta är komplext. Därför får Tillväxtverket i uppdrag att analysera den samlade regelgivningen för livsmedelskedjan utifrån konkurrenskraft, tillväxtmöjligheter och innovationsförmåga.
4. Livsmedelsexport – Sverige är en liten marknad, och vi behöver bli duktigare på export av livsmedel. Därför får Business Sweden i uppdrag att fortsätta sitt arbete att främja livsmedelsexport.

Utformningen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik är också en viktig aspekt för genomförandet av livsmedelsstrategin, vilket vi har med oss i förberedelserna för den nya perioden av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Sammantaget ser jag att den svenska livsmedelskedjan har en stor potential som är viktig att utnyttja, och det är genom långsiktigt och kontinuerligt arbete mot livsmedelsstrategins mål om en ökad produktion som vi kan få det att hända.

Anf. 67 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet så mycket för svaret.

Livsmedelsstrategin är något bra som vi har antagit över blockgränserna. Det finns väldigt mycket bra i livsmedelsstrategin. Men man blir

ändå orolig, fru talman, när man får signaler utifrån, till exempel om att regeringens satsning i år på livsmedelsstrategin, med i grunden 122 miljoner, äts upp av höjda skatter. Då har vi på en kort, liten och enkel väg försämrat lönsamheten samtidigt som vi talar om att vi på sikt vill stärka lönsamheten genom livsmedelsstrategin.

Livsmedelsstrategins mål är, precis som landsbygdsministern säger, att vi ska ha någon form av resultat till 2030. Det är det långa perspektiv vi ser. Men samtidigt vet vi att det fortfarande är så att det nästan varje vecka är fem mjölkproducenter som lägger ned i Sverige. Man brukar säga att vi halverar antalet mjölkproducenter under en tioårsperiod. Det skulle innebära att vi år 2030 har under 1 500 mjölkproducenter i Sverige. Vi ligger någonstans under 3 000 nu. De börjar bli ganska få. Ska vi inte minska invägningen av mjölk, vilket vi tyvärr gör – jag tror att vi i dag är det enda land i EU som minskar invägningen – innebär det att de gårdar som blir kvar kommer att behöva bli extremt stora.

Det är därför, fru talman, som jag väljer att fråga om storleksrationaliseringen; den blir en av följderna. Men är det dit vi vill? Vi pratar om nya miljömål och sådant. Men vi kommer att inse och förstå att riktigt stora mjölkproducenter kanske kommer att få svårt att hantera det här med miljömål, särskilt lokalt. Vi har en beteslagstiftning som säger att korna måste gå ut varje dag till ett ganska närliggande område. Sedan ska de in och mjölkas två eller tre gånger. Vi kommer att få en extremt hög miljöbelastning med så stora gårdar. Därför kan storleksrationaliseringen, som har varit bra för Sverige, också bli ett hot inför framtiden.

Allt detta landar i att vi har för dålig lönsamhet. Även om vi på sikt klarar att hitta livsmedelsstrategins mål och stärka lönsamheten skulle vi behöva några enkla, snabba och konkreta saker här och nu. Återbetalningen av diesel är en sak. Man skulle också kunna anamma Moderaternas förslag om att sänka dieselskatten med en hel krona till. Det är någonting som ger en direkt lönsamhet för jordbrukarna. LRF gick för någon vecka sedan ut och sa att man vill vara fossilfri till 2030. Det är såklart ett jättebra mål. Jag menar att vi säkert kan uppnå det. Men det är inget hinder för att sänka skatten nu för att stärka lönsamheten på kort sikt. Lantbrukarna själva börjar ställa in sig på att de ska bort från det fossila bränslet och att de ska ställa om till fossilfria medel. Men de behöver ju en lönsamhet nu också för att klara av att göra det, en lönsamhet på kort sikt.

Fru talman! Jag tycker att de kortsiktiga sakerna tyvärr många gånger saknas i landsbygdsministerns resonemang. Men vi kommer att behöva dem också. Jag är inte mycket för att man hasplar ur sig en massa kortsiktig och sedan inte har en tanke med det långsiktiga. Men det har vi ju i livsmedelsstrategin. Vi har en tanke med det långsiktiga. Det får inte vara så att det knappt finns några gårdar kvar när vi kommer till 2030 och livsmedelsstrategins mål ska vara genomförda. Ska det finnas 1 500 mjölkgårdar utspridda på hela Sverige, när vi skulle ha möjlighet att ha 5 000 mjölkgårdar i stället?

Därför vill jag ytterligare en gång ta chansen att ställa frågan till landsbygdsministern: Finns det inga korta och snabba lösningar för att stärka lönsamheten även nu, så att vi har några jordbruksföretag kvar när livsmedelsstrategin går i mål 2030?

Anf. 68 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar min riksdagskollega John Widegren, som har ställt denna jätteviktiga interpellation till landsbygdsministern. När jag talar med branschens folk säger nästan 100 procent av dem att den viktigaste frågan inom svenskt jordbruk är hur vi ska få lönsamheten att öka. Enligt statistiken har den tyvärr försämrats.

John talade om mjölnäringen. Vi vet att mjölkgård efter mjölkgård har lagts ned eller lägger ned just nu. Det sker i en takt som är förödande för vårt land, som John var inne på. Vi skulle kunna producera ännu mer mjölk, men i stället producerar vi just nu mindre mjölk än andra EU-länder. Vi importerar nu väldigt mycket mejeriprodukter till vårt land. Det här tycker jag är otroligt anmärkningsvärt och allvarligt.

Vi har antagit en livsmedelsstrategi här i kammaren. Där står det att lönsamheten ska öka, att konkurrenskraften ska stärkas och att självförsörjningen av livsmedel ska öka. Hur har det då gått, nu när det snart är tre år sedan vi antog livsmedelsstrategin? Tyvärr, fru talman, är det precis tvärtom på alla tre punkter. Lönsamheten, konkurrenskraften och självförsörjningen av livsmedel har alla tre försämrats, trots att vi har antagit en strategi i den här kammaren.

Jag vill ställa en fråga till landsbygdsministern. När landsbygdsministern träffar lantbrukare ute i landet tror jag att de säger samma sak även till landsbygdsministern. Man pekar på livsmedelsstrategin, som är antagen, och säger: Det har snart gått tre år, men ändå ser vi fortfarande ingenting på gårdsnivå. I stället sker det tyvärr nedläggningar runt om i vårt land. Vad svarar landsbygdsministern de bönder som säger så?

Anf. 69 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, John Widegren och Magnus Oscarsson, för att vi har den här debatten i kväll! Det är en väldigt viktig debatt där jag tror att vi i grunden har mer som förenar oss än som skiljer oss åt.

Jag noterar tacksamt att det finns en stor tillförsikt i att mycket av det vi gör behöver långsiktiga förutsättningar och spelregler. Forskning och innovation är exempelvis någonting som är eftersatt historiskt. Det är en del av förklaringen till att vi har framför allt lönsamhetsutmaningar i dag.

Vi kan inte göra samma misstag för framtiden. Därför är det väldigt viktigt att vi orkar ha fokus också på sådant som är långsiktigt. Den nya handlingsplan som antogs strax före jul har framför allt fyra prioriterade områden. De har lite varierat lång och kort sikt i sitt perspektiv.

Långsiktigt är självklart forskning och innovation. Mer kortsiktigt, även om det inte är här och nu, handlar det om att man ger väldigt direkta och mer långtgående initiativ till myndigheter att titta på den samlade regelbördan och komma med förslag till hur man hanterar det. Det gäller samordning, digitalisering, göra det lätt att göra rätt, och så vidare. När jag möter bönder ute i landet är det någonting som de väldigt ofta lyfter fram.

Kompetensförsörjningen är givetvis också långsiktig men handlar också om här och nu. Vi står i en situation där problemet med att rekrytera personal med rätt kompetens är en fråga som man delar med alla andra sektorer. Vi tar där nu ett samlat grepp. Vi ger ett uppdrag att kartlägga och komma med förslag riktat till just den här branschen i dess alla delar.

Den sista prioriteringen handlar om export. Det finns en viss långsiktighet i export. Det handlar om nya exportavtal, exempelvis det vi nu fick på plats med Filippinerna. Det innebär förutsättningar här och nu att få en ökad avsättning, bättre pris och därmed bättre lönsamhet för bönderna här och nu.

Givet att jag nämnde det filippinska avtalet förutsätter jag att John Widegren redan står och tänker fråga mig om vad som händer med Kinaavtalet. Där säger jag i förebyggande syfte att vi redan har allting på plats från den svenska sidan. Vi är beredda att skriva på precis när som helst, och bollen ligger hos kineserna.

Det är klart att det skulle betyda mycket om vi får ett så pass stort avtal på plats. Det är också en fråga som vi jobbar väldigt strukturerat med gentemot identifierade, intressanta marknader. Vi har också ringat in de områden som är kanske mer lätta. Där jobbar vi med att skapa förutsättningar för marknadstillträde, och så vidare.

Så fort vi får avtalen på plats kan de börja ticka med en gång. Vi gör ett ganska stort förarbete på det området. Vi identifierar handelsavtal som exempelvis det EU gjorde tillsammans med Japan som en tydlig och bra väg att snabbt komma på fötterna. Det finns stora delar av Asien i övrigt som är intressanta. Det görs ett antal olika saker.

Till det finns en punkt i januariavtalet som handlar om att man ska ställa om till ett fossiloberoende jordbruk. Jag noterade att det var väldigt glädjande att LRF möjligen har en ännu högre ambitionsnivå än vad vi kanske uttryckt initialt.

Här ser jag stora möjligheter att jobba exempelvis med drivmedelsfrågor utifrån att vi ska hålla oss till det som är grundprincipen för att vi över huvud taget har en nedsättning på diesel.

För mig handlar det om att vi ska säkerställa att vi har konkurrensneutralitet jämfört med andra länder och andra producenter. Det begreppet behöver föras med in i att man talar om att man ställer om till andra alternativa drivmedel.

I det läget tror jag i och för sig till skillnad från John Widegren att det är ganska oklokt att göra någon abrovink med någonting som ligger utöver det med exempelvis 1 krona.

Anf. 70 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Tack för svaret, landsbygdsministern!

Det är såklart glädjande att vi får till avtal med Filippinerna. Det är ännu mer glädjande när det talas om att vi eventuellt skulle kunna få till avtal med Kina. Tyvärr är vi lite tvåa på bollen, men det är aldrig för sent. Vi ser hur duktiga grisproducerande länder som Danmark och Tyskland, som har varit på hugget och tidigare fått till sina avtal, redan har hunnit tjäna mycket pengar på avtalen.

Det finns tyvärr en liten hotbild i detta. Det är vår kära afrikanska svinpest som härjar runt om i Europa just nu. Den närmar sig den tyska gränsen med stormsteg. Vad händer om den kommer in i Tyskland och Tyskland får ett exportförbud till Kina? Kommer Tyskland då att vilja dumpa allt billigt fläsk in på svenska marknaden? Det skulle kunna slå undan benen väldigt fort och hårt för den svenska grisproduktionen. Det kan man tänka och problematisera lite kring. Vad händer om fler länder i Europa får det – och om Sverige får det?

Vi ska konkurrera på livsmedelssidan med vårt konkurrerande land i väster, Danmark. De producerar i dag 25 miljoner grisar, och vi producerar ungefär 2 ½ miljon grisar. Det är inte för att vi inte är duktiga på att producera grisar i Sverige. Det beror på någonting helt annat. Det är någon struktur som har suttit i under väldigt lång tid.

Jag säger inte att det beror på landsbygdsministrerns regering och inte heller på regeringen före den. Det beror på regeringar under 30, 40 och 50 års tid i Sverige som tyvärr inte tyckt att det har varit viktigt med jordbruksproduktion i det här landet. Det är såklart ett jättestort jobb vi har när vi ska vända hela den trenden. Livsmedelsstrategin är ett steg i det.

Många av de saker som finns i livsmedelsstrategin är väldigt bra. Exporten, som jag har lyft fram här, är bra. Regelförenkling är ett jätteviktigt område. Ministern har också lyft fram det här. Jag kan ställa mig lite frågande till varför Tillväxtverket är det som ska hantera det. Borde inte näringen tillsammans med kanske Jordbruksverket och övriga hantera den här typen av utredningar? Jag tror att näringen själv, kanske med LRF i spetsen, förmodligen sitter på väldigt många bra lösningar för hur vi snabbt kan stärka konkurrenskraften genom regelförenklingar.

Kompetensförsörjningen har vi talat om förut. Det är en jätteviktig fråga. Den landar i att det är svårt att i dag hitta rätt kompetens för jordbruksföretagen. Vi ska slåss med företag som har högre lönsamhet. Där klarar vi inte att mäta oss lönsamhetsmässigt i dag. Vi kan inte betala de löner som dessa människor kräver. Till exempel entreprenadbranschen tuffar och går i Sverige. Den suger åt sig väldigt många av de människor som skulle ha kunnat jobba i de gröna företagen. Där landar lönsamhetsfrågan igen.

Forskning och innovation är såklart jätteviktigt. Vi kanske har legat i bakkant när det gäller att ta fram forskning och innovation för svenskt jordbruk. Det som är viktigt nu blir att vi lyssnar på forskning och innovation. Då kanske det är rent motsägelsefullt att i livsmedelsstrategin till exempel sätta upp mål för olika produktionsformer. Forskningen säger inte att det är bra att göra det. Vi måste ju våga lyssna på forskningen när den kommer med tankar och idéer. Det är jätteviktigt.

En annan sak som debatterades innan här var rovdjursfrågan. Den är också jätteviktig. I områden med viktiga värdefulla betesmarker väljer människor att avsluta sin djurproduktion på grund av rovdjursfrågan. De har helt enkelt inte råd att till exempel sätta upp rovdjursstängsel. Det behöver man lyfta in i debatten om livsmedelsstrategin. Det skulle vara intressant att höra hur landsbygdsministern kopplar rovdjursfrågan till livsmedelsstrategidebatten.

Anf. 71 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill först tacka ministern för svaret. Det är jätteintressant att höra att ni talar om ett avtal med Filippinerna. Det är mycket viktigt. Det är också bra att vi har fler länder att titta på för att få mer export. Det är mycket viktigt.

Vi talar i dag om lönsamheten. Det finns en grupp som jag tänker mycket på och som behöver höra andra saker än att allting bara är negativt. Det är våra ungdomar. Det är de som ska försöka bli lantbrukare framåt. Det är viktigt att de får höra att det är positivt och att vi gör saker, så att de får framtidstro. Det är otroligt viktigt.

Landsbygdsministern skulle kanske kunna göra mer för att underlätta för och stärka svenskt jordbruk. Vi talar lite grann om dieselskatten. Där finns något man direkt skulle kunna göra.

Ministern talade själv om att ta krafttag för att underlätta i regeldjungeln. Det finns andra länder, till exempel Finland, som är goda exempel på att regeringen tillsammans med den gröna näringen faktiskt tar tag i saker. Det är jätteviktigt, för det kan inte vara vettigt att en mjölkbonde som också odlar grödor har över 600 regler att handskas med.

Det står fortfarande i miljöbalken att jordbruk är miljöfarlig verksamhet. Det är för mig förfärligt konstigt. Det måste kunna förändras; det behöver inte stå så.

Det finns säkert fler åtgärder att vidta, och vi har massor med saker som vi skulle kunna berätta om här. Min talartid är snart slut, men jag tänker fråga ministern: Vad tänker ministern göra på kort sikt så att det verkligen gör skillnad för bonden på gårdsnivå?

Anf. 72 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman, interpellanten och Magnus Oscarsson! Givet att det alltid är kort tid att svara på frågor tänker jag fokusera lite grann på det som jag kanske inte kom så mycket in på i mitt första inlägg. Tiden rinner snabbt ut när man har mycket att säga och frågan är angelägen och viktig.

Detta tangerar på ett bra sätt det som Magnus Oscarsson avslutade med, nämligen vad man gör utöver det som är livsmedelsstrategin. Det är klart att det finns ett antal olika andra frågor som också är viktiga, inte minst på kort sikt.

Här tycker jag att man behöver framhålla branschspecifika frågor, där branscherna har varit duktiga och gått före. Då tänker jag kanske mest på den framgångsrika märkningen Från Sverige som branschen själv har tagit fram. Den appellerar egentligen till det som är den största drivkraften i förändringen som går snabbt här och nu, nämligen att påverka konsumenter och konsumenters beteende.

Detta har fått ett enormt genomslag i ett läge där vi ser att svenskarna totalt äter mindre kött men ändå äter mer svenskt kött. Konsumtionen av det går upp, vilket tydligt visar att informerade konsumenter gör bra val – bra också för den svenska bonden. Jag tror inte att det i första hand beror på att det är svenskt utan på att vi står för produkter av hög kvalitet.

Jag kan bara konstatera att detta är någonting som vi behöver hjälpas åt med att marknadsföra mer. Jag tror att svenska konsumenter i ganska hög grad är med på den bollen. Så ser det åtminstone ut om man tittar på de köpmönster som vi har.

Någon nämnde Danmark och Danmarks förmåga att vara snabbt ute på marknaden och att etablera sig. Det är bara att konstatera att danskarna har varit mycket duktigare än svenskarna på att marknadsföra de mervärden man har i det man producerar. Det handlar om en hög djurvälstånd, en låg antibiotikaanvändning och lite bekämpningsmedel. Det som krävs är att vi ser till att få ut vetskapen om detta och därmed också få konsumenter att vara beredda att betala för detta mervärde. Det är givetvis ett annat sätt att säkerställa att man ökar lönsamheten.

Vi har tagit initiativ på temat så att vi vidgar begreppet. Man kan konstatera att svenskarna äter mer och mer av sina måltider på restaurang jämfört med hur man har gjort tidigare. Man har förändrade beteenden. Därför

går vi nu in och förbereder att kunna gå till EU och begära tillstånd för ursprungsinformation också på restauranger. Det tror jag kommer att vara viktigt. Det är större bulkar, som påverkar helheten mer.

En ytterligare del som är på gång och som vi håller på att titta på är att givet det svenska mervärdet och den svenska lagstiftningen, som jag tror att vi gemensamt är stolta över, vill vi ställa krav på det offentliga Sverige. Det handlar om upphandlingar av måltider i skola, äldreomsorg och annat och att man då ska upphandla i enlighet med svensk lag.

Vi vill alltså gå till EU med en sådan begäran. Det betyder givetvis inte att man kan säga att man måste upphandla svenskt. Men om något annat land producerar i enlighet med svensk lag är de givetvis välkomna att vara med på bollen. Jag tror att detta är viktigt. Det handlar också om att säkerställa att man kan få betalt för det mervärde som man har i svensk produktion.

Jag hoppas att vi kommer att kunna vara överens om att lyfta de här delarna. Jag tror att i den del som handlar om huruvida vi ska få nya bönder på plats har vi utmaningar kopplade till generationsväxling, investeringar och annat i branschen.

Men det handlar såklart också mycket om vilken bild vi ger av jordbruket för att intressera unga, nya människor och få dem att vilja satsa på den här delen. Det är tydligt att det är de små jordbruken och de unga som står för mycket av innovationskraften. Här tas alla goda idéer tacksamt emot.

Anf. 73 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Det är klart att vi på alla sätt som vi bara kan ska sprida en god bild av svenskt jordbruk. Men till syvende och sist handlar mycket om lönsamhet och att vi ska kunna betala bra löner till de ungdomar som vill leta sig in i branschen. Sedan har vi absolut en stor problematik med generationsskiften och annat. Det är otroligt stora kapital i dag, och det är mycket bundna kapital.

Den fråga som ministern inte hann lyfta, fru talman, gällde rovdjurens påverkan på livsmedelsstrategin. Jag träffade en fårbonde utanför Finspång för ett par veckor sedan som har mycket av sina betesmarker på åkermark. Då kan man inte få stöd för rovdjursavvisande stängsel. För hans del skulle det kosta ungefär 2 miljoner om han skulle sätta upp rovdjursavvisande stängsel på hela den åkermark där hans får betar. Det är ganska mycket pengar för staket för en fårproducent.

Om vi ska ha ett så högt rovdjurstryck som vi har i dag, vilket jag såklart inte tycker, i de här områdena – särskilt det brutna landskapet, där vi har många av de värdefulla betesmarkerna – måste vi nog börja fundera över hur vi ger stöd till rovdjursavvisande stängsel.

Då är nästa fråga: Hur mycket ska det få kosta att hålla på med rovdjursförvaltning på det här viset? Någonstans måste vi ställa oss frågan: Vad blir viktigast i det här läget – är det rovdjuren eller är det vår livsmedelsproduktion?

Jag tycker att man problematiserar kring det här alldeles för lite när man pratar om livsmedelsstrategin, för det här blir en jätteviktig del. Våra betesmarker är en viktig del i livsmedelsstrategin, och de blir hotade. Kan vi få någon form av problematisering kring det, tack?

Anf. 74 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman och John Widegren! Det är många frågor som hänger ihop med varandra. Jag försöker ge en bild av att vi jobbar strategiskt med livsmedelsstrategin. Den bygger mycket på att vi orkar vara långsiktiga.

Jag delar det som har sagts i interpellationen om att vi dessutom behöver jobba med en del andra frågor, framför allt kopplat till här-och-nu-frågor.

Jag kan konstatera att 2018 var ett tufft år för våra bönder. Då gick politiken in ganska brett; vi satsade 1,57 miljarder i ett sådant läge. Allting handlar någonstans om att vi behöver se till att man har rimlig konkurrensneutralitet gentemot andra länder. Det är också en fråga som vi bevakar hårt i de CAP-förhandlingar som förs.

Nu lyfter John Widegren upp vargen som ett specifikt problem kopplat till exempelvis fårskötsel. Jag skulle kunna nämna också renskötsel, om jag ska vara ärlig, för det är de två områden som sticker ut när det gäller skador här. Det finns ett pågående arbete just nu som jag delvis har redogjort för i den interpellationsdebatt om varg som vi hade alldeles nyss.

Vi tar också ett helhetsgrepp nu för att titta över förvaltningsområden och ersättningsnivåer. Till detta ska jag absolut addera att jag ska titta på om det finns någonting som mäter ut sig i vad man kan få ersättning för. Vi tar alltså ett så brett helhetsgrepp som möjligt om detta.

Man skulle ärligt talat också kunna prata om vildsvinshanteringen när man lyfter utmaningar för jordbruket. Det kommer vi alldeles strax att ha en interpellationsdebatt om, så vi får tillfälle att utveckla oss om detta.

Det handlar om den samlade bilden, och mitt budskap är att jag som minister försöker ta samlade grepp kring alla de här frågorna. En del av frågorna, inte minst kopplat till hur man har jobbat med dem i gamla kulturer och så vidare, tar det tid att vända. Men jag är målmedveten och fast besluten att vi ska göra det så bra som möjligt på detta område.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2019/20:284 om åtgärder mot vildsvin

Anf. 75 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Magnus Oscarsson har frågat mig vad regeringens kraftfulla vildsvinspaket innebär, vad de 13 miljoner kronor som Jordbruksverket ska få ska användas till och när regeringen kommer att lägga fram en proposition med anledning av Livsmedelsverkets förslag.

Regeringen ser allvarligt på de problem som vildsvinen orsakar för bland annat svenskt lantbruk. Därför har regeringen beslutat att avsätta ett kraftfullt vildsvinspaket i livsmedelsstrategins handlingsplan del 2. Paketets innehåll kommer att beslutas i början av 2020.

Totalt innehåller handlingsplanen del 2 för livsmedelsstrategin åtgärder för 122 miljoner kronor årligen till och med 2025. Dessutom görs ytterligare satsningar på totalt 114 miljoner kronor under 2020.

Livsmedelsverket har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på förenklade förfaranden för avsättning av vildsvinskött på marknaden. I slutet av 2019 redovisade Livsmedelsverket sina förslag. Rapporten och dess förslag håller nu på att analyseras, och en viktig utgångspunkt för reger-

ingen är, förutom ambitionen att minska de skador som vildsvinen orsakar, en bibehållen livsmedelssäkerhet, där både livsmedelshygien och köttkvalitet säkras.

Det gläder mig att Magnus Oscarsson ser fram emot regeringens vildsvinspaket, men nödvändiga analyser måste få ta sin tid. Regeringen kommer, som utlovat, att återkomma under början av året och presentera innehållet i vildsvinspaketet.

Anf. 76 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Det är många som är rejält bekymrade över den stora vildsvinsstammen i Sverige. I vissa delar av vårt land har vildsvinens antal vuxit utom all kontroll. Jordbrukare, villaägare och trafikanter känner konsekvensen i allt större utsträckning. Faktum är att vildsvinens närvaro på vissa håll på den svenska landsbygden nästan har nått det olidliga gräns.

Jag besökte för bara någon vecka sedan en jordbrukare i Viebäck utanför Nässjö. Han visade hur vildsvinen verkligen hade förstört åkervallen. Det handlade alltså bara om *en* bonde och *en* åker, men den var totalt förstörd.

Utifrån beräkningar som gjorts vet vi att vildsvinen förstör för ungefär 1,5 miljarder inom jordbruket. Detta kan också vara gamla siffror; det kan tyvärr vara mycket mer. Antalet vildsvin ökar också enormt, speciellt nu under dessa milda vintrar.

Under julen 2019 gick regeringen ut med att den under våren ämnade lägga fram ett kraftfullt vildsvinspaket. På Regeringskansliets hemsida kan man läsa att Jordbruksverket för genomförande av ett vildsvinspaket får använda 13 miljoner kronor under 2020. Sedan kommer ytterligare 9 miljoner kronor varje år fram till 2025. Medlen får användas först efter ytterligare beslut av regeringen.

Fru talman! Om jag förstår ministern rätt kommer efter detta paket ytterligare ett paket under våren där mer pengar lyfts in för att minska vildsvinsstammen. Det belopp om 9 miljoner årligen som går till Jordbruksverket är ju minst sagt tunt.

Min fråga är alltså återigen om vi kommer att få se ett paket till, så att säga, som är det här kraftfulla vildsvinspaketet som regeringen talade om före jul.

Anf. 77 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Tack, landsbygdsministern, för svaret om vildsvinen!

Det har varit många förslag i luften under många år nu vad gäller vildsvinen. Från Moderaternas sida har vi varit drivande i många av dem, till exempel det som regeringen gick ut med i maj förra året där vi släppte på användningen av rörlig belysning och nattsikten. Detta är åtgärder som jag faktiskt tror har gett resultat. Jag tror att det har skjutits mer vildsvin med hjälp av dessa hjälpmedel. Jag tror också att det kommer att skjutas väldigt mycket mer vildsvin när vi väl får förslaget om småskalig försäljning på plats.

Det som är lite olyckligt – men så är det ju i politikens värld – är att dessa saker tar så lång tid att få på plats. Tyskland har haft småskalig försäljning i många år, och det har fungerat väldigt bra. Man säljer i storleks-

ordningen 600 000 vildsvin om året i Tyskland på det här sättet – därmed inte sagt att de inte har skador och problem av vildsvinen.

Det är nämligen just det som är baksidan med vildsvinen: de oerhört stora skador som de ställer till lokalt. Denna stora problematik finns absolut inte överallt, men lokalt är det väldigt stora problem. Många gånger är det jordbruksarrendatorer som blir lidande. De har inte jakträtten på marken, utan den har antingen ett jaktlag eller en markägare. Sedan ska någon försöka driva ett jordbruk utan att kunna hantera vildsvinsproblematiken.

Det är väldigt svårt att gå in och lagstifta om sådana här saker. Mycket av det går faktiskt att avtala bort – det är viktigt att påpeka det. Men det som politiken måste göra, och det pågår nu, är att på alla sätt underlätta för att höja avskjutningen av vildsvin.

Jag såg häromdagen att antalet trikintestade vildsvin 2019 var 137 500. Om den siffran stämmer har vi en rejäl all-time-high för avskjutningen. Jag tror att 117 000 var toppen förut. Det skulle innebära att vi har ökat avskjutningen kraftigt. Det kan också innebära att stammen har blivit väldigt mycket större, och då är det såklart ett problem.

Jag tycker att det är viktigt att vi från politikens sida nu på alla sätt vidtar åtgärder som underlättar vildsvinsavskjutningen. Det är positivt att regeringen har tagit krafttag här och fortsätter vilja ta krafttag.

Det finns dock andra problem med vildsvinen. Jag lyfte detta lite grann i den förra interpellationsdebatten, men nu fick jag ju chansen att komma upp i talarstolen igen. Jag tänker på problemet med afrikansk svinpest. Vi ser hur afrikansk svinpest sprider sig fort genom Europa, och vildsvinen står för en stor del av den spridningen. Därför undrar jag helt enkelt: Har vi en tillräckligt stor beredskap för vad som händer om afrikansk svinpest kommer in i Sverige? Det räcker ju att den kommer in på en korvmacka i en lastbil, så har vi fått afrikansk svinpest i Sverige. I den värsta av världar är frågan inte längre *om* vi får det utan *när* vi får det till Sverige.

Vi ser hur fort det har gått i Baltikum. Då blir såklart vissa människor glada. Vildsvinsstammarna har ju i princip försvunnit. Men för andra kan vildsvinsjakten vara en tillgång och en inkomst.

Det största hotet som afrikansk svinpest skulle innebära handlar dock om vad den gör mot vår svenska tamgrisproduktion. När jag ändå har chansen vill jag därför fråga: Är beredskapen tillräckligt god, fru talman, för att hantera afrikansk svinpest? Just i sydöstra Sverige, där det finns risk att den kommer in, har vi ju extremt stora stammar av vildsvin. Problematiska gärna kring vildsvinspopulationen kontra afrikansk svinpest!

Anf. 78 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Det är glädjande att vi trots den sena timmen fortfarande är väldigt engagerade i att diskutera frågor som jag tror berör oss väldigt djupt. Som av en händelse finns här något av en röd tråd, och den kommer att fortsätta i ytterligare en interpellationsdebatt om en stund. Återigen tycker jag att det är bra att man får möjlighet att både binda ihop och grotta ned sig i olika detaljer. Däremot är ju formen för den här typen av debatter i någon mening begränsad.

Jag kan konstatera att detta är en väldigt prioriterad fråga, inte minst givet de skador som vildsvinsstammarna orsakar, både på lantbruksföretag och i form av trafikolyckor och annat. Vi har en situation där vildsvins-

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på
interpellationer

stammen växer på ett helt orimligt sätt, givet att den har alldeles för god tillgång på föda och egentligen inga naturliga fiender mer än jägarna.

Därför har vi fokuserat på att först lägga fram de förslag som finns på plats sedan i våras, kopplat till fler och bättre jaktmedel. Det är i dag i princip möjligt att jaga vildsvin året runt, dygnet runt – med undantag för att man inte får jaga sugor under den tid, vilket är precis just nu, som de bär barn. Det är egentligen den enda begränsning som finns.

Till det har vi identifierat att vi behöver skjuta mer, men för att man ska skjuta mer behöver vi öka intresset för att skjuta mer. Då blir frågan om att få till en bättre avsättning för vildsvinskött till konsument, både eventuellt via direktförsäljning från jägare till konsument och via butiker och restauranger, så att man på ett smidigt sätt kan skapa efterfrågan hos konsumenterna, en väldigt viktig fråga.

Därför fick Livsmedelsverket uppdraget som redovisades strax före jul. De kom med ett antal konkreta förslag som vi nu analyserar och som vi i närtid kommer att lägga på bordet i ett vildsvinspaket. Vi jobbar så fort vi kan. Frågan är angelägen.

Samtidigt behöver man givetvis säkerställa att det är rättssäkert och bra och att man i processen inte äventyrar frågor som hälsa, legitimitet, att man kan känna sig trygg med köttet och så vidare. Det är ett antal aspekter som ska vägas in.

Jag hoppas att Magnus Oscarsson och John Widegren är glada för att en socialdemokratisk landsbygdsminister nu faktiskt sannolikt kommer att kunna leverera i frågan. Den utreddes nämligen två gånger av Alliansen – det visar på komplexiteten – men man lyckades inte landa i ett förslag till Sveriges riksdag. Det är alltså inte så enkelt som det kan låta. Men jag har stora förhoppningar att vi kommer att kunna leverera i närtid.

Naturvårdsverket har också i uppdrag att revidera den nationella förvaltningsplanen. Det handlar om hur man förvaltar och vilka riktlinjer som finns för länsstyrelser och andra. Den kommer att bli klar under våren och blir ett viktigt verktyg för hur de här frågorna ska hanteras.

Jag har för avsikt att komma tillbaka till riksdagen med ett förslag för att begränsa utfodringen. Den är ett bekymmer och driver på tillgången på föda och sannolikt populationen. Det är också en fråga som kunde ha lösts 2016, men Alliansen tillsammans med SD valde att skicka tillbaka frågan till regeringen. Jag hoppas att vi nu kan lösa det. Vi har haft omfattande ambitioner att förhandla med alla berörda aktörer. Självklart kommer inte alla att vara överens om exakt vad som är den optimala lösningen. Men vi ser ett behov av att få en lösning på plats också när det gäller den biten.

Anf. 79 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Det ministern berättar om vad som är på gång gläder mig storligen. Det är viktigt för många att höra att det händer saker.

Det är också viktigt att vi för en dialog, som vi nu gör i kammaren. Jag tror att vi alla är överens om att åtgärder måste till för att minska vildsvinsstammen. Det är bra att vi är överens om det. Det kan inte fortsätta som det är i dag. Jag är ledsen att behöva säga det, men jag ser inte att det kommer att bli en förbättring om det inte kommer kraftfulla förslag. Därför är det viktigt att höra det här.

Jag som kristdemokrat är också glad över att Livsmedelsverket har kommit fram med flera goda förslag. De går i den riktning som vi har föreslagit, exempelvis att jägarna själva ska kunna sälja mer vildsvinskött, att trikinest ska bli gratis med mera.

Min fråga gäller egentligen det som ministern var inne lite på: reglerad utfodring. Kommer det att bli något sådant förslag? Det verkade som att ministern sa det precis. Vi kristdemokrater stöttar ett sådant förslag. Men det är viktigt att länsstyrelserna vet från början att det inte går att köra ut exempelvis tonvis med sockerbeter. Vi menar att sådant inte ska vara lagligt. Kommer regeringen att lägga fram ett sådant förslag?

Vi tycker som sagt att det är viktigt att människor, som vi här i riksdagen jobbar för, känner att det vi kommer med verkligen gör skillnad. Jag hoppas att ministern kommer att komma fram till något sådant.

Anf. 80 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Vildsvinet, som vi nu debatterar, är också ett fantastiskt livsmedel. Det kommer glädjande rapporter från runt om i landet om att kommuner börjar kika på att upphandla vildsvinskött för att servera det i både skolor och äldreomsorg. Det är ett jättebra steg för att stimulera avskjutningen.

Fru talman! Jag är också lite nyfiken på det som ministern nämnde på slutet om utfodringsfrågan. Jag var ganska tveksam till de förslag som låg på bordet redan 2016. Jag menar att det inte finns någon som efterfrågar ett förbud. Jag har inte mött någon organisation som efterfrågar det. Däremot vill man styra upp de okynnesutfodringar av vildsvin som fortfarande finns. Men i praktiken går de faktiskt att hantera i dag, både genom miljölagstiftning och foderlagstiftning. Jag tror inte att det görs i tillräcklig utsträckning.

Jag tycker att man i stället ska fundera på vilken typ av fodermedel som ska få användas. De flesta vilda djuren i den södra halvan av Sverige behöver inte äta rotfrukter. Men man kan också fundera på att sätta upp avstånd mellan utfodringsplatser och trafikerade vägar, känsliga grödor och fastighetsgränser.

Ett förbud och även de andra förslagen skulle vara en direkt inskränkning av äganderätten. Jag tror därför att vi får svårt att motivera ett sådant. Jag tror att det finns andra lösningar för utfodring och vill gärna höra hur ministern tänker i just den frågan.

Anf. 81 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag vill återigen tacka interpellanterna.

Magnus Oscarsson lyfter upp att det måste ske en förändring och att en sådan inte har skett ännu. Jag håller inte med. Det sker en förändring. Det ser vi tydligt, med de verktyg som finns, till exempel ökad möjlighet till avskjutning och branscher själva, jägarförbund och andra, som erbjuder sig att skjuta av och så vidare. Problemet är bara – jag tror att det är därför Magnus Oscarsson säger så – att det inte hjälper på totalen.

Det är fortfarande inte en rimlig förvaltning, givet att stammen är så stor, att den inte har tillräckligt många naturliga fiender och att tillgången på mat är stor. Nu har vi till exempel en mild vinter. Det kommer sannolikt att innebära att populationen ökar direkt, eftersom det är god tillgång på mat. Det finns inte heller någon frost eller kyla som leder till självdöd,

vilket kanske normalt sett hör till den här årstiden. Det är bekymmersamt. Det får stora konsekvenser, för såväl företagare och enskilda individer som trafikstatistik och så vidare. Därför är frågan prioriterad.

Återigen, jag tror att vi behöver vara beredda att använda alla verktyg. Jag tror dock att det är klokt att införa dem, utvärdera dem och vara beredd att gå vidare med nya insatser ifall de inte är tillräckliga eller inte når syftet. Det är ett tydligt medskick.

I mitt förra svar hann jag inte säga något om John Widegrens fråga om afrikansk svinpest. Det skulle såklart sannolikt innebära att vildsvinen blir färre. Det innebär dock inte att vi vill ha den. Att de är många innebär inte heller att det är mer troligt att de upptar smitta. Men om vi skulle få smitta till Sverige blir det troligen en okontrollerad spridning, eftersom de är många och spridda över stora områden.

Det största problemet är givetvis att det skulle drabba våra svenska grisfarmor på ett förödande sätt. Därför har vi vidtagit åtgärder för att ha en så god beredskap som möjligt. Enligt den information jag får har vi god beredskap. Det innebär inte att det inte skulle bli ett väldigt svårt läge om vi får smittan till Sverige.

Mycket handlar om information, beredskap och så vidare. Jag har stort förtroende för våra myndigheter ifall vi skulle behöva hantera ett svårt läge där vi får smittan till Sverige. Sverige jobbar också tillsammans med andra EU-länder med informationsinsatser och annat. Jag tror att det är viktigt.

Jag fick även specifika frågor när det gäller utfodring, som jag tror är viktigt i sammanhanget. Det finns stor efterfrågan på ett förbud, inte minst från bönder som är drabbade. Frågan är svår. Det berör ägandefrågor och annat, vilket John Widegren har lyft upp.

Det vi har gjort nu är att lyssna in alla de intressenter och olika frågeställningar som finns och har försökt hitta en rimlig balans utifrån att frågan har varit i riksdagen och vänt. Vi är också väldigt måna om att hitta något som vi kan gå vidare med för att få en begränsning i något som jag uppfattat är ett stort problem.

Jag ska inte säga särskilt mycket om propositionen, eftersom den kommer att gå ut på remiss i närtid. Jag föreställer mig att jag kommer att få nya interpellationer om innehållet i den så fort den blir känd. Givet de diskussioner som har varit är det rimligt att man tittar på förbud mot utfodring som rör ett visst begränsat område, som kan vara tidsbegränsat och som väger in ett antal olika värden. Ni får ge er till tåls tills vi presenterar den, vilket kommer att ske ganska snart.

Anf. 82 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för ett jätteintressant samtal och dialog som vi har haft här under debatten, i vilken även John deltog! Det har varit mycket bra.

Som vi var inne på har mycket hänt. Flera åtgärder har vidtagits och mer kommer att göras. Men fortfarande, fru minister, finns problem. För ett tag sedan gick en enkät ut till 6 800 LRF-medlemmar. 70 procent av alla som svarade hade fått skador av vildsvin. Detta är alltså en otroligt viktig fråga.

Livsmedelsstrategin, som vi talade om i den föregående debatten, är viktig för många. Det uppstår ett problem när man märker att just vildsvin gör att man inte kan producera livsmedel på det sätt man vill. Jag vet till och med folk som säger att de funderar på att lägga av eftersom det inte längre går. Därför måste något göras. Det känns dock som om ministern har flera saker på gång, vilket jag tycker är jättepositivt.

En viktig fråga att ställa till ministern är: När kommer förslagen? Får vi vänta ett halvår eller ett år? Vi i Kristdemokraterna är mer inne på att detta ska regleras. Vi tycker att det är viktigt att man redan från början vet vad som gäller. Länsstyrelserna runt om i vårt land, speciellt i de län som har det väldigt tufft, ska veta att man inte kan köra ut tonvis av till exempel sockerbetor. Det måste finnas reglerat i lag. Vi tycker att det är viktigt.

Vi måste också jobba för att ha fler jägare som kan jaga vildsvin. Det är viktigt att tänka på att stötta även dem så mycket vi kan.

Anf. 83 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag upplever att vi har en stor samsyn, både att detta är ett problem och att vi behöver vidta åtgärder för att komma till rätta med problemet. Vi har redan vidtagit åtgärder och fler ligger i pipeline. Jag utesluter inte att ytterligare åtgärder kan behövas. Väldigt viktigt i sammanhanget är att ha en effektiv utvärdering av vad som ger god och önskad effekt och vad som inte ger det.

Jag fick en fråga om "när". Om jag inte var tydlig nog i mina tidigare anföranden gäller att vi bereder Livsmedelsverkets förslag om ökad avsättning till konsument och har för avsikt att komma med ett förslag i början av 2020. Vi är nu i februari. För mig sträcker sig början av året fram till påsk. Det är den tidsram som jag rent hypotetiskt jobbar med.

Vi måste givetvis säkerställa att det hela är rättssäkert och håller måttet så att man kan skicka ut förslaget på remiss. Det finns ingen anledning att vara så snabb att man får backa för att man inte har gjort procedurerna på ett lämpligt sätt. Alla vi som jobbar med politik och har gjort det länge vet att man som politiker alltid vill vara jättesnabb. Men vi behöver ta hänsyn till att detta är rättssäkert och att vi levererar detta på ett seriöst sätt.

Samma sak gäller det här med utfodring. Vi har haft långa diskussioner med alla intressenter. Alla här i kammaren kommer nog inte att få exakt så som man vill när det gäller hur det ska utformas. Det är dock bra att man vill väldigt mycket. Men jag förväntar mig samtidigt att vi alla erkänner att det här är ett problem som vi behöver ta ansvar för och få till en minsta gemensam nämnare. Det är inte konstruktivt att blockera eller skicka tillbaka en fråga.

Vi har verkligen försökt att ha en konstruktiv dialog. Jag hoppas att ni har uppskattat det. Jag hoppas också att det kommer att leda till att vi kan leverera på området. Det efterfrågar inte minst bönderna. Detta är väldigt viktigt.

Tack för en bra och konstruktiv debatt! Jag ser fram emot att fortsätta den.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2019/20:291 om bristen på veterinärer

Anf. 84 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Betty Malmberg har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta när det gäller den akuta bristen på djursjukskötare och veterinärer.

De senaste åren har efterfrågan på och utbudet av djursjukvård stigit kraftigt. Inom djursjukvården finns i dag avancerade diagnostiska verktyg och behandlingsalternativ som i princip är fullt jämförbara med dem som används vid vård av människor.

Konkurrensverket har i sin rapport *Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkring* redovisat att omsättningen för privata veterinärverksamheter som bedrivs i aktiebolagsform har ökat med 38 procent mellan 2013 och 2016. Denna utveckling har starkt bidragit till att det råder brist på veterinärer och djursjukskötare.

Sedan 2007 är antalet utbildningsplatser på veterinärutbildningen vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, 100 stycken per år. SLU har under senare år, i flera steg, ökat antalet utbildningsplatser för djursjukskötare från 40 till 80. Samtidigt har Statens jordbruksverk beslutat om tidsbegränsade undantag så att icke legitimerad personal, efter viss utbildning och erfarenhet, får utföra moment som ska vara förbehållna dem som är legitimerade till exempel när det gäller att söva djur.

Det så kallade snabbspåret för nyanlända veterinärer var ett lyckat samarbete mellan SLU och Arbetsförmedlingen som avslutades 2018 och resulterade i att nära nog samtliga 20 deltagare fick legitimation som djursjukskötare. Glädjande nog startade nyligen ett nytt snabbspår. Dessa projekt ger ett välkommet tillskott av djurhälsopersonal.

Distriktsveterinärerna påverkas också av veterinärbristen och det faktum att privata aktörer inte längre kan tillgodose de behov som finns i vissa områden. Regeringen har därför förstärkt de avsatta medlen för veterinär fältverksamhet med 15 miljoner kronor 2020 och 2021 samt 20 miljoner kronor 2022.

Agrifood genomför för närvarande en analys av veterinärmarknaden. I denna ingår att analysera vad bristen på veterinärer beror på och behov av åtgärder för att få marknaden att fungera bättre.

Jag vill också nämna att både branschorganisationer, näring och myndigheter i olika sammanhang arbetar tillsammans för att öka kunskapen och försöka finna lösningar på bristen på djurhälsopersonal.

Djurskydd är en prioriterad fråga för regeringen. Den uppkomna bristen på djursjukskötare och veterinärer är allvarlig. Orsakerna till den uppkomna bristen är många. Jag kommer att ta del av resultatet av de aktiviteter som pågår och bedöma om, och i så fall vilka, ytterligare åtgärder bör tas från regeringens sida.

Anf. 85 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka statsrådet för svaret, men jag måste erkänna att jag blev besviken. Vi politiker beskylls ibland för att vara otydliga och inte besvara frågor, och jag måste säga att detta interpellationssvar dessvärre nog var ett exempel på det.

Jag ställde en tydlig fråga där jag undrade vad landsbygdsministern hade för avsikt att göra för att råda bot på den akuta bristen på veterinärer och djursjukskötare. Men i svaret nämns inte ett ord om det. I stället ges

en exposé av olika fakta knutna till ämnet. Ministern avslutar också sitt svar med orden ”Djurskydd är en prioriterad fråga för regeringen. Den uppkomna bristen på djursjukskötare och veterinärer är allvarlig.” Ändå ges inga svar på hur man tänker jobba för att lösa detta.

Detta är allvarligt, då denna brist går ut över djuren. Nog måste det kännas hårt för den hästägare i södra Sverige som nyligen fick köra fyra timmar för att få hjälp och få en akut operation av hästens ben. Och nog måste det vara tufft för hästtjejen i norra Sverige, som redan mist en häst, att konstatera att där hon bor är kolik – en sjukdom som alltså drabbar ungefär var femte häst – lika med en dödsdom för hästen till följd av veterinärbristen. Detta är vardagssituationer som visar att det är uppenbart att något måste göras.

Moderaterna har sett dessa problem och behov. I vår budget fanns därför förslag om att öka antalet utbildningsplatser på veterinärprogrammet med 10 procent och på djursjukskötarprogrammet med 25 procent. Intresserade studenter finns. Detta är två av de utbildningar i Sverige för vilka det råder störst söktryck. Det kommer därför inte att bli några problem med tomma utbildningsplatser. Detta söktryck är så stort att det på veterinärsidan är många studenter som till och med väljer att studera utomlands för att få sin drömutbildning. Men de får då plugga på egen bekostnad. Hur vet man detta? När man tittar på vilka som plockar ut legitimation efter examen visar det sig att hela 57 procent har en utländsk utbildning med sig i bagaget.

Detta är inte hållbart. Sverige borde göra sin egen läxa och bygga ut utbildningarna, precis som Moderaterna föreslår. Detta gjorde alliansregeringen när det gällde läkar- och tandläkarprogrammet. Då fanns en likartad situation med att många reste utomlands. Det är, som sagt, inte hållbart.

Sverige har ett gott renommé när det gäller djurvälstånd, djurhälsa och låg antibiotikaanvändning. Vi har också goda förutsättningar för animalieproduktion både när det gäller betesmark och tillgång på rent vatten.

I livsmedelsstrategin står det också att svensk animalieproduktion vid en internationell jämförelse är relativt hållbar och därför bör ges goda förutsättningar att öka. Men för den skull kan vi inte lämna lantbrukare och djurägare i sticket när de får problem med sina djur och djuren behöver behandling. Då måste vi kunna komma åt professionell kompetens och kunna ringa in den hjälp som faktiskt behövs.

Jag tänker ge ministern en chans till att svara på min fråga. Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta för att råda bot på denna akuta brist som faktiskt råder?

Anf. 86 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka min kollega Betty Malmberg för en mycket bra interpellation. Detta är en fråga som ligger oss varmt om hjärtat.

Allt fler ser sina husdjur som familjemedlemmar. Blir de sjuka vill man ha en likvärdig vård för dem oavsett var i landet man bor.

I somras stängde flera djursjukhus ned sin jourverksamhet på grund av bristen på veterinärer och djursjukvårdare. Detta innebär att våra husdjur riskerade onödigt lidande. Och i allra värsta fall hade de kunnat avlida för att de inte fick rätt vård i rätt tid. Detta känns fruktansvärt att tänka på, i

synnerhet om man själv är djurägare – att ens djur inte ska få den hjälp de behöver om de blir sjuka, blir påkörda, blir ormbitna eller om det blir komplikationer när de är dräktiga och ska föda fram valpar eller kattungar. Listan kan göras lång.

Fru talman! Varför ser det då ut som det gör? När det gäller kompetensförsörjningen för svensk djursjukvård råder det minst sagt ett krisläge när bristen på både veterinärer och djursjukvårdare är enorm. Det råder inte brist på personer som vill utbilda sig, som min kollega var inne på. Söktrycket på utbildningsplatserna är jättestort.

Fru talman! Tyvärr innehöll landsbygdsministerns svar inte något om vad som ska göras åt bristen på veterinärer och djursjukvårdare. Det som ministern har skrivit är en uppräknig av åtgärder som redan har vidtagits och som har visat sig helt otillräckliga.

Min fråga till landsbygdsminister Nilsson är: Tänker regeringen verkligen sitta passiv och vänta på en utredning och se på när våra husdjur riskerar att få lida och i allra värsta fall dö för att det inte finns tillräckligt mycket djursjukvård?

Fru talman! Detta känner jag mig inte trygg med. Landsbygdsministern borde veta vad huvudorsakerna till bristerna är. Det kräver inte någon vidare utredning. Veterinärbristen beror på att Sveriges lantbruksuniversitet inte utbildar tillräckligt många veterinärer, varken i dag eller historiskt sett, för det svenska behovet.

Svenskar utbildade sig utomlands redan långt före EU-inträdet, främst i Danmark. Men efter EU-inträdet utbildar sig svenskar också i stor utsträckning i Ungern. Detta har skett i så stor omfattning att danskarna sedan många år tillbaka tvingats begränsa antalet platser för svenska veterinärstudenter. De tröttnade helt enkelt på att utbilda svenska veterinärer för den svenska arbetsmarknaden.

SLU har dessvärre inte tagit dessa signaler på allvar och ökat omfattningen på den svenska utbildningen i tillräckligt hög grad. Av dem som fick sin veterinärlegitimation under 2018 hade 57 procent en utländsk utbildning.

Fru talman! Omsättningsökningen i branschen, som ministern hänvisar till, handlar främst om att vi utför alltmer avancerad och dyrare sjukvård. Antalet sällskapsdjur i landet har inte ökat med 38 procent. Tvärtom har det varit närmast konstant i årtionden.

Bristen på legitimerade djursjukvårdare är skapad. Den skapades genom att införandet av legitimationskravet aldrig synkades med en rimligt dimensionerad utbildningsinsats. De 80 platser som SLU nu gärna vill framhålla erbjöds först hösten 2018, så ingen av dessa 80 är ännu ens ute på arbetsmarknaden. Det tog alltså åtta år för att antalet utbildningsplatser skulle öka från 40 till 80 årligen från det att legitimationskravet infördes den 1 januari 2010.

Anf. 87 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint för dessa frågor. Detta är också jätteviktiga frågor. Det är alldeles uppenbart att vi har ett problem när det gäller tillgången på veterinärer i Sverige. Detta problem uppstod inte i går eller ens förra året, utan det har skett under historiskt lång tid. Man skulle önska att man hade satsat på fler platser.

Socialdemokraterna och Moderaterna brukar vara överens i detta sammanhang, dock givet att jag och Betty Malmberg möjligen har ett näringspolitiskt perspektiv mer än ett utbildningspolitiskt perspektiv kopplat till dessa frågor. Men summa summarum är det väl ändå så att politiker i båda våra partier tycker att lärosätena är bättre lämpade att avgöra hur de dimensionerar sina utbildningsplatser. Men en del av oss tycker att det behövs tydligare koppling till näringslivet och näringslivets behov.

Jag kan konstatera att det är inskrivet i SLU:s regleringsbrev att man ska ta hänsyn till arbetsmarknadens behov. Men med detta sagt förstår jag också de utmaningar som finns i att dimensionera upp denna typ av utbildning på mycket kort tid, särskilt när det för inte jättelänge sedan var så att de som ger rekommendationer och bedömer framtida arbetskraftsbehov snarare ansåg att behovet skulle minska, något som går stick i stäv med den utveckling som vi nu ser.

Jag kan också konstatera att de båda ledamöterna i någon mening lite grann riktar in sig på två olika djurslag här. Det är i sig lite intressant. Det som man kan konstatera i sammanhanget är att vi har en kraftigt ökad efterfrågan på veterinärtjänster som driver framför allt den privata marknaden till både vissa typer av segment, alltså smådjur, och vissa delar av landet – alltså tätbefolkade områden där man kan tjäna pengar. Det är marknadslogik och sunt utifrån ett företagarperspektiv att man gör det. Men givet att man har en brist som har ackumulerats över tid är det klart att detta får konsekvenser, inte minst kopplat till det som är lantbrukets behov. Betty Malmberg lyfter fram kor och hästar – stora djur. Men det blir också ett bekymmer kopplat till vissa delar av landet och vissa delar av dygnet.

Min bild är att man behöver ta ett ganska samlat grepp. Givetvis behöver man titta på förutsättningarna för att hitta verktyg och incitament för fler utbildningsplatser och driva den utvecklingen, men det kommer att ta tid innan den lösningen genererar nya veterinärer ute på marknaden. Man behöver också titta på hur man kan säkerställa att de privata alternativ som finns på ett rimligt sätt tar ansvar för att det finns tillgång till exempelvis jour dygnets alla timmar, veckans alla dagar. Som det är nu är detta nämligen en kostnad och ett åtagande som i hög grad tillfaller distriktsveterinärerna, och jag kan tycka att det är lite orimligt givet att vi tvingas skjuta till pengar för att säkra att verksamheten fungerar. Det är någonting vi har gjort.

Vill man ha snabba resultat på det här området behöver man jobba med de verktyg som vi har gjort. Jag delar inte bilden att jag inte gav svar på frågorna. Vi jobbar med att ha en dialog med branschen för att identifiera hur branschen och intressenterna – både de som är veterinärer och de som är i behov av veterinärtjänster – ser på problemet och på snabba lösningar. Jag tycker att det är klokt att man har bra beslutsunderlag. Vi har jobbat med snabbspår, för att ta ett annat exempel, och vi kommer att fortsätta jobba med snabbspår. Då får vi färdigutbildade veterinärer eller djursjukskötare som snabbt kan komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 88 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag delar bilden av historien och att något borde ha gjorts långt mycket tidigare än vad som är fallet, men ministern går bort sig lite när vi talar om det här med hur utbildningsplatser dimensioneras. En utbildningsplats på

veterinärprogrammet kostar i storleksordningen 1 ½ miljon. Det är alltså ingenting som lärosätet själv kan ordna; man kan inte helt plötsligt avvara så mycket pengar att man kan dimensionera upp detta till en adekvat nivå. Därför är det viktigt att regeringen i så fall tillför pengar, precis som Moderaterna gjorde – och precis som alliansregeringen gjorde när det gällde läkar- och tandläkarprogrammet, vilket också är extremt dyra utbildningar.

Att vi vill öka antalet utbildningsplatser är klokt, men det är en lösning på lång sikt och ingen quickfix. Vi har dock även några snabbfotade förslag, och det gäller till exempel utländska veterinärer som jobbar här i Sverige under en period. I dag har de inte möjlighet att föra sina journaler på engelska språket. Läkare får göra det inom humanvården, men det är inte tillåtet för veterinärer. Det känns lite märkligt att det görs en distinktion mellan humanvård och djursjukvård i detta.

På samma sätt har de som utbildat sig till djurvårdare, alltså på gymnasienivå, inte samma befogenheter som en undersköterska har i dag. Det känns också lite anno dazumal och märkligt. Det finns vissa dispenser som ska gälla fram till 2023 för just djurvårdarna, så att de får lite utökade befogenheter, men dispenserna riskerar att försvinna om några år. Det kommer att försvåra hela bemanningssituationen när det gäller djurhälsopersonal.

Ministerns svar på frågan handlar mycket om att det är en marknadssituation och att de privata aktörerna gynnas på olika sätt på bekostnad av distriktsveterinärerna. Men faktum är ju att många har gått till de privata aktörerna på grund av arbetsvillkoren hos distriktsveterinärerna. Jag hoppas att de 15 miljoner regeringen nu skjuter till faktiskt går till arbetsvillkor, så att distriktsveterinärernas verksamhet prioriteras – och så att lantbruksdjuren prioriteras. Distriktsveterinärerna är nämligen tungt belastade. I radioprogrammet *Kaliber* nämndes nyligen hur tuffa arbetsvillkor de har. I stället för att gå in i väggen tar de i princip andra vägar för att klara sitt privatliv.

Jag tycker också att det är märkligt att distriktsveterinärerna i dag behandlar smådjur i så stor utsträckning, för det är egentligen inte deras uppdrag. I hälften av mötena med djurpatienter är det alltså smådjur de behandlar, och det känns inte heller riktigt relevant med tanke på de stora behov som finns hos lantbrukets djur.

Jag skulle gärna vilja att ministern kommenterade någonting om de åtgärder som kanske skulle kunna vara lite mer av en quickfix och som Moderaterna föreslår här. Det gäller även hur man ska kunna stärka och förbättra arbetsvillkoren för distriktsveterinärerna.

Anf. 89 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Enligt branschorganisationen Gröna arbetsgivare, Kommunal och Svensk Djursjukvård är rekryteringsbehovet för de närmaste tolv månaderna ca 275 veterinärer och ca 175 djursjukvårdare. Eftersom dessa utbildningar ligger under SLU är det vi riksdagsledamöter, men framför allt regeringen, som ansvarar för frågan.

Flera saker behöver initieras snabbt. Antalet utbildningsplatser på SLU behöver utökas, men det räcker inte. Vi har föreslagit flera saker, vilket min kollega förde fram, men utöver det vill vi se fler utbildningsanordnare – till exempel andra universitet, yrkeshögskolor och distansutbildning – för att tillgodose det mest akuta behovet.

Vi behöver också höja kvaliteten på gymnasieutbildningen till djursjukvårdare. Det behövs en yrkeskategori som motsvarar undersköterskorna inom sjukvården för människor. I dag är djurvårdares befogenheter mycket begränsade, trots att utbildningen är lika omfattande. Det är inte rimligt att en undersköterska får utföra ett antal sjukvårdsinsatser på en människa medan det är långt mer restriktivt när det gäller vad djurvårdare får göra på ett djur. I dag får djurvårdare jobba med dessa utökade arbetsuppgifter enligt undantag från behandlingsförbudet, just för att man såg behovet, men undantagen gäller bara till och med den 31 december 2023. Det är undantag som vi tycker borde permanentas, tillsammans med att man gör en genomlysning av yrkeskategorierna.

Vi kan konstatera att politiken skulle ha behövt säkra djursjukvården i Sverige redan i går för att säkerställa tryggheten för våra djur, fru talman. Djuren ska få rätt vård i rätt tid oavsett var man bor. Detta är inte en fråga som kan viftas bort, fru talman – lantbruksdjur och husdjur ska inte utsättas för onödigt lidande eller dö på grund av brist på djursjukvård. Det här är en djurskyddsfråga som måste prioriteras.

Anf. 90 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar interpellanterna.

Jag kan bara understryka att jag delar synen att detta är en djurskyddsfråga som behöver prioriteras. Däremot tror jag att jag, möjligen på grund av att jag inte är i opposition, lite mer ser komplexiteten när det gäller att hitta de smarta, snabba lösningarna.

Min bild är att vi här, som på andra ställen, behöver ett gott underlag för att fatta beslut. Mitt sätt att få in underlag är alltid att försöka ha en så god dialog som möjligt med berörda intressenter. I den dialog som nu finns får intressenter och branscher – och då menar jag både veterinärbranschen, det vill säga de som utför tjänster när det gäller djurskydd, och de som är i behov av tjänster när det gäller djurskydd, exempelvis lantbrukare och annat – komma till tals, beskriva hur problemen ser ut och säga hur man ser på praktiska och möjliga lösningar. Jag tror att det är viktigt.

Parallellt med detta ska man absolut jobba med snabbfotade förslag, som Betty Malmberg uttryckte det, inom ramen för vad som är möjligt och rimligt. När det gäller utländska veterinärer och deras möjlighet att exempelvis föra journaler på engelska är det, spontant, ett rimligt förslag som man kanske kan hantera snabbfotat. Jag har inte hört om just den problematiken, men jag förutsätter att den kommer upp i den typ av dialoger som nu finns med branscherna; det är lite grann det de är till för. Är förslagen rimliga ska vi hantera dem snabbfotat.

I övrigt tror jag väldigt mycket på de verktyg som exempelvis handlar om snabbspår – att vi säkerställer att människor som kommer till Sverige och som har den här typen av kompetenser får förutsättningar att snabbare komma in och få legitimation så att de kan praktisera yrket. Utbildningsplatserna har varit utökade från 40 till 80 under en ganska lång period, och jag kan konstatera att 20 plus 20 platser i snabbspåret faktiskt har varit ett snabbt och effektivt sätt att öka volymen. Jag tror att man behöver göra mer där.

Samtidigt är detta numera legitimationsyrken. Vi har haft övergångsregler som har varit kopplade till att det har införts en legitimation i dessa yrken som inte har funnits tidigare, och det har varit bra och nödvändigt. Det fanns en stor massa människor som hade jobbat väldigt länge och som hade väldigt mycket erfarenhet inom detta område som behövde få olika sätt att validera denna kunskap och att kunna få sina legitimationer.

Att långsiktigt ha ett system för dubbla sätt att få legitimation och tillhörighet tycker jag dock inte givet är ett gott sätt att hantera frågan. Det kommer att bli svårt att motivera för människor varför de ska gå utbildningsvägen för att skaffa sig legitimation för detta yrke om det finns parallella sidospår eller annat – om vi nu talar om snabbspår på detta område – som går ungefär lika fort. Det tror jag vore olyckligt, även om jag tror att validering som koncept rent generellt är ett verktyg som är viktigt.

Jag talade tidigare om marknaden. Jag tror faktiskt att det är så att man behöver bestämma sig för om man är beredd att gå in och styra marknaden på det här området. Givet den utveckling som sker när det gäller tekniska hjälpmedel – alltså möjligheten att bota djur lika avancerat som vi botar människor; det görs i dag höftledsoperationer på smådjur – och att det finns betalningsvilliga konsumenter som köper denna typ av tjänst, och givet att det kommer att ta tid att hitta ett sätt att få en balans här, tycker jag att det ändå är rimligt att fundera på hur vi säkerställer att vi har god djurvälstånd och god tillgång till veterinärer i hela landet årets alla dagar och för alla djurslag.

Anf. 91 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för ett konstruktivt bemötande och för att man åtminstone är beredd att lyssna på vilka olika slags förslag vi skulle kunna få på rull här och nu.

Jag delar ministerns positiva syn på snabbspåren; det är absolut en positiv verksamhet. Samtidigt vet vi att ett tu tre försvann detta. Det gjordes uppehåll, och några av de invandrarakademiker som hade någon resttenta kvar och som många gånger faktiskt var behöriga veterinärer i sitt hemland hade sedan inte möjlighet att göra sina resttentor.

Jag konstaterar att regeringen kanske inte är beredd att agera efter det stora behov av veterinärer som råder. Det är 267 veterinärer som saknas. Det är 89 specialistveterinärer som saknas. Det handlar också om den kompetens som finns på gymnasienivå. Om vi inte får denna kompetens på plats gynnar det inga djur, allra minst de produktionsdjur som ska bidra till svensk konkurrenskraft och export av internationellt sett hållbara livsmedel.

Jag sa inledningsvis, fru talman, att jag var lite besviken på det svar jag hade fått. Det beror på att en kollega till mig ställde en motsvarande fråga för tio månader sedan och fick ett i princip likalydande svar. Över hälften av svaret var i princip detsamma, även då med den tillitsfulla utfästelsen att frågan är prioriterad och att ministern noga följer den snabba utvecklingen.

Detta håller inte. Trots det positiva som ministern nu säger hoppas jag att ministern tar till sig Moderaternas budskap och smittas av vårt engagemang i frågan.

Anf. 92 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag är alltid välvilligt inställd till att lyssna på konstruktiva tankar och idéer, så jag tar absolut till mig av det som lyfts fram i debatten.

När det gäller snabbspåren kan jag konstatera att Betty Malmberg givetvis har en poäng i att detta bygger på att det finns tillräckligt mycket pengar i arbetsmarknadspolitiken. Det som gjorde att de försvann efter 2018 till i år, vilket jag tycker att Betty Malmberg och Moderaterna behöver ta ansvar för, var att man kraftigt skar ned i arbetsmarknadspolitiken och gav sämre förutsättningar på det området. Jag är väldigt positiv till att man vill hitta konstruktiva lösningar, men man behöver också se till helheten på alla olika områden och inse att olika politikområden får effekter.

När det gäller utbildningsplatser, som jag upplever är kärnan i det som interpellanten lyfter fram med denna debatt, har vi ett behov som är större än antalet utbildningsplatser. Det är viktigt att vi fortsätter att ha en dialog och värderar hur arbetsmarknaden framgent ser ut. Det är självklart så att det rör sig om stora pengar per utbildningsplats, men det är också förenat med stora utmaningar att växla upp volym. Det handlar inte bara om pengar på plats, utan det handlar också om att givet en väldigt pressad marknad kunna ta emot praktikanter. Man ska kunna lösa alla delar, vilket är ett av skälen till att SLU inte direkt hoppar på möjligheten och försöker göra gällande att detta skulle vara enkelt. Men givet en även fortsättningsvis stor brist förutsätter jag att SLU kommer att göra det som de uppmanas att göra och tittar på arbetsmarknadens behov, också kopplat till dessa frågor. Jag har ingen anledning att tro något annat i nuläget.

Jag konstaterar också att vi skjuter till pengar när det gäller distriktsveterinärerna. Detta gör vi för att hantera de utmaningar som finns, bland annat när det gäller deras arbetsmiljö.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2019/20:81 Genomförande av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda

2019/20:83 Ett nytt konto- och värdefackssystem

Skrivelse

2019/20:82 Riksrevisionens rapport om föråldrade it-system i statsförvaltningen

Motioner

med anledning av skr. 2019/20:72 Riksrevisionens rapport om Trafikverkets upphandling av drift och underhåll av statliga vägar

2019/20:3487 av Patrik Jönsson m.fl. (SD)

2019/20:3488 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD)

Prot. 2019/20:72

11 februari

Svar på

interpellationer

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 7 februari

2019/20:315 Information om klimatkrisen

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:316 Barn och ungdomar som utsätts för grova brott

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:317 Utvisning på grund av brott

av *Ingemar Kihlström* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:318 Åtgärder för ökat återvändande

av *Arin Karapet* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 10 februari

2019/20:319 Demokratioffensiven

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:320 Statens idrottspolitiska mål

av *Saila Quicklund* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:321 Sveriges beredskap mot samhällsfarliga virus

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:322 Regeringens planer med flyget

av *Maria Stockhaus* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:323 Skönhetsoperationer

av *Lars Beckman* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 7 februari

2019/20:903 Barn i kläm i vårdnadstvister

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:904 Medicinsk cannabis i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:905 Föräldrars vårdnadsrättigheter och barns rätt till god omsorg

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:906 Samordningsansvar för kommunernas bostadsförsörjning

av *Marcus Jonsson* (KD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:907 Motverkande av antisemitism samt främjande av judiskt liv

av *Marcus Jonsson* (KD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:908 Valfärdsbrott

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:909 Höghastighetståg eller nya stambanor

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:910 Tryggheten och friheten vid landets LSS-boenden

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:911 Kvinnofientligt lagförslag i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:912 Turkiets användning av vit fosfor

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:913 Shiaextremism i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:914 En strategi för sällsynta diagnoser

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:915 Ökad konkurrenskraft för åkerinäringen

av *Åsa Coenraads* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:916 Bilpooler och biluthyrning

av *Maria Stockhaus* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:917 Palestina och terrorlöner

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

den 9 februari

2019/20:918 Ersättning för digitala brevlådor

av *Maria Stockhaus* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2019/20:72

11 februari

Prot. 2019/20:72
11 februari

2019/20:919 Fusk med kosttillskott

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:920 Smyghöjning av priser

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Lena Micko (S)

2019/20:921 Riksarkivets kontor i Ramsele

av *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet Lena Micko (S)

2019/20:922 Barns skydd mot sexualbrott

av *Arman Teimouri* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:923 Personalliggare

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:924 Elnätsbolag som riskerar tappa kontakt med sina kunder

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:925 Långa handläggningstider hos Jordbruksverket

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:926 Kombination av gymnasieutbildning och elitsatsning på idrott

av *Lars Püss* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:927 Avskaffande av danstillståndet

av *Lars Püss* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

den 10 februari

2019/20:928 Skenskilmässor och välfärdsbrottslighet

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:929 Skolans värdegrund och barns utsatthet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:930 Budgetstöd till palestinska myndigheten

av *Magdalena Schröder* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:931 Unrwas skolmaterial

av *Magdalena Schröder* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:932 Sveriges livsmedelsstrategi

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

§ 18 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2019/20:72

11 februari

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

-----

den 7 februari

2019/20:828 Ambassadors tillgänglighet för svenska medborgare

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 19.56.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 36 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.59 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Meddelande om frågestund	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 5 Svar på interpellation 2019/20:254 om privatiseringar av samhällsfunktioner	3
Anf. 1 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	3
Anf. 2 JONAS SJÖSTEDT (V).....	4
Anf. 3 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	5
Anf. 4 JONAS SJÖSTEDT (V).....	6
Anf. 5 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	7
Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 7 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	9
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:288 om tillståndsprocesser	10
Anf. 8 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	10
Anf. 9 ERIC PALMQVIST (SD).....	11
Anf. 10 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	12
Anf. 11 ERIC PALMQVIST (SD).....	13
Anf. 12 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	14
Anf. 13 ERIC PALMQVIST (SD).....	15
Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	15
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:287 om översyn av rikssintressen	16
Anf. 15 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	16
Anf. 16 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	17
Anf. 17 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	17
Anf. 18 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	18
Anf. 19 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	19
Anf. 20 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	20
Anf. 21 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	20
§ 8 Svar på interpellationerna 2019/20:269 och 274 om restriktiva åtgärder mot Iran och insyn i Irans haverikommission	21
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S)	21
Anf. 23 LARS ADAKTUSSON (KD).....	22
Anf. 24 ARIN KARAPET (M)	23
Anf. 25 Utrikesminister ANN LINDE (S)	24
Anf. 26 LARS ADAKTUSSON (KD).....	25
Anf. 27 ARIN KARAPET (M)	25
Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S)	26
Anf. 29 LARS ADAKTUSSON (KD).....	27
Anf. 30 ARIN KARAPET (M)	28
Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S)	28
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:298 om en jämlik förskola	29
Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	29
Anf. 33 DANIEL RIAZAT (V).....	30
Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	30

Anf. 35 DANIEL RIAZAT (V).....	31
Anf. 36 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	32
Anf. 37 DANIEL RIAZAT (V).....	33
Anf. 38 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	34
§ 10 Svar på interpellationerna 2019/20:252 och 253 om en avgift för att lägga upp virke längs vägar	35
Anf. 39 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	35
Anf. 40 STEN BERGHEDEN (M).....	35
Anf. 41 JAN ERICSON (M)	36
Anf. 42 LARS BECKMAN (M).....	37
Anf. 43 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	38
Anf. 44 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	39
Anf. 45 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	39
Anf. 46 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	40
Anf. 47 STEN BERGHEDEN (M).....	41
Anf. 48 JAN ERICSON (M)	42
Anf. 49 LARS BECKMAN (M).....	43
Anf. 50 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	44
Anf. 51 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	45
Anf. 52 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	45
Anf. 53 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	45
Anf. 54 STEN BERGHEDEN (M).....	47
Anf. 55 JAN ERICSON (M)	47
Anf. 56 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	48
Ajournering.....	48
Återupptaget sammanträde.....	49
§ 11 Svar på interpellation 2019/20:256 om effektivare vargförvaltning.....	49
Anf. 57 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	49
Anf. 58 RUNAR FILPER (SD).....	50
Anf. 59 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	50
Anf. 60 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	51
Anf. 61 RUNAR FILPER (SD).....	52
Anf. 62 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	53
Anf. 63 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	53
Anf. 64 RUNAR FILPER (SD).....	54
Anf. 65 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	55
§ 12 Svar på interpellation 2019/20:270 om gårdars lönsamhet och livsmedelsstrategin.....	55
Anf. 66 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	55
Anf. 67 JOHN WIDEGREN (M)	56
Anf. 68 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	58
Anf. 69 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	58
Anf. 70 JOHN WIDEGREN (M)	59
Anf. 71 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	60
Anf. 72 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	61
Anf. 73 JOHN WIDEGREN (M)	62
Anf. 74 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	63
§ 13 Svar på interpellation 2019/20:284 om åtgärder mot vildsvin	63

Anf. 75 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	63
Anf. 76 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	64
Anf. 77 JOHN WIDEGREN (M).....	64
Anf. 78 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	65
Anf. 79 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	66
Anf. 80 JOHN WIDEGREN (M).....	67
Anf. 81 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	67
Anf. 82 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	68
Anf. 83 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	69
§ 14 Svar på interpellation 2019/20:291 om bristen på veterinärer.....	70
Anf. 84 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	70
Anf. 85 BETTY MALMBERG (M).....	70
Anf. 86 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	71
Anf. 87 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	72
Anf. 88 BETTY MALMBERG (M).....	73
Anf. 89 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	74
Anf. 90 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	75
Anf. 91 BETTY MALMBERG (M).....	76
Anf. 92 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	77
§ 15 Bordläggning.....	77
§ 16 Anmälan om interpellationer	78
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	78
§ 18 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	81
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 19.56.	81